

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Διπλωματική Εργασία

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου
Στα πλαίσια της Διεθνούς Συνεργασίας και Πολιτικής

του Κρίτωνα Αρσένη

Επιβλέπον Καθηγητής
Άγγελος Κότιος

Βόλος, Ιούλιος 2001

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
1. Περιφερειακές Πολυμερείς Συνεργασίες.....	4
1.1 Τομεακή Συνεργασία.....	4
1.2 Πολιτική Συνεργασία.....	4
1.3 Οικονομική Συνεργασία.....	5
1.4 Παραδείγματα Περιφερειακών Οικονομικών Συνεργασιών.....	8
1.4.1 Συνεργασίες Χωρών της Αμερικάνικης Ηπείρου.....	8
Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΕΑ).....	8
Βορειοατλαντική Συμφωνία Ελεύθερης Ζώνης Εμπορίου (NAFTA).....	8
1.4.2 Συνεργασίες Χωρών της Λατινικής Αμερικής.....	9
Κεντροαμερικάνικη Κοινή Αγορά (CACM).....	9
Κοινή Αγορά Άνδεων (ANCOM).....	9
Λατινσαμερικάνικο Οικονομικό Σύστημα (LAES) (SELA).....	9
Λατινοαμερικανική Ένωση Ολοκλήρωσης (LAIA) (ALADI).....	10
1.4.3 Συνεργασίες Χωρών της Καραϊβικής.....	11
Καραϊβική Κοινότητα (CARICOM).....	11
Οργανισμός Ανατολικών Καραϊβικών Κρατών (OECS).....	11
Κοινή Αγορά του Νότου(MERCOSUR).....	11
Σύνδεσμος Καραϊβικών Κρατών (ACS).....	12
1.4.4 Συνεργασίες Χωρών της Ευρωπαϊκής Ηπείρου.....	12
Βόρειο Συμβούλιο (NC).....	12
Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD).....	13
Ευρωπαϊκή Ένωση Ελεύθερου Εμπορίου (EFTA).....	13
Κεντροευρωπαϊκή Πρωτοβουλία (CEI).....	13
Συμβούλιο των Χωρών της Βαλτικής (CBSS).....	14
Κεντροευρωπαϊκή Συμφωνία Ελεύθερης Ζώνης (CEFTA).....	14
1.4.5 Συνεργασίες Χωρών της Ασίας.....	14
Σχέδιο Κολόμπο (CP).....	14
Σύνδεσμος Νοτιοανατολικών Ασιατικών Εθνών (ASEAN).....	15
Επιτροπή Ινδικού Ωκεανού (InOC).....	15
Νοτιο-ασιατικός Σύνδεσμος Περιφερειακής Συνεργασίας (SAARC).....	15
Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας (ECO).....	16
Οικονομική Συνεργασία Ασίας Ειρηνικού (APEC).....	16
1.4.6 Συνεργασίες Χωρών του Ειρηνικού.....	16
Κοινότητα του Ειρηνικού.....	16
Συμβούλιο Οικονομικής Συνεργασίας Ειρηνικού (PECC).....	17
Συμφωνία Εμπορικής και Οικονομικής συνεργασίας Νοτίου Ειρηνικού (Sparteca).....	17
1.4.7 Συνεργασία Αραβικών Χωρών.....	18
Αραβική Συμμαχία(AL).....	18
Συμβούλιο Αραβικής Οικονομικής Ένωσης (CAEU).....	18
Αραβικό ταμείο για την Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη (AFESD).....	18
Συμβούλιο Συνεργασίας Κόλπου (GCC).....	19
Αραβικό Συμβούλιο Συνεργασίας(ACC).....	19
Αραβική Ένωση του Μαγκρέμπ (AMU).....	19

1.4.8 Συνεργασίες Αφρικανικών Χωρών	20
Κεντροαφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση (UDEAC)	20
Νοτιοαφρικανική Τελωνειακή Ένωση (SACU)	20
Οικονομική κοινότητα Δυτικο-αφρικανικών Κρατών (ECOWAS)	20
Οικονομική κοινότητα Κεντροαφρικανικών Κρατών (ECCAS)	20
Διακυβερνητική Αρχή Ανάπτυξης (IGAD)	21
Νοτιοαφρικανική Αναπτυξιακή Κοινότητα (SADC)	21
Δυτικο-αφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση (WAEMU) (UEMOA)	21
1.4.9 Παρατηρήσεις	22
1.4 Λόγοι δημιουργίας περιφερειακών οικονομικών συνεργασιών	23
1.5 Λόγοι περαιτέρω ένταξης του φαινομένου του Περιφερισμού	25
2. Ανάλυση του Οργανισμού Ο.Σ.Ε.Π.	29
2.1 Ιστορικό ίδρυσης του Ο.Σ.Ε.Π.	29
Εικόνα 1	31
2.2 Λόγοι ένταξης και προσδοκίες των χωρών-μελών από τον Ο.Σ.Ε.Π.	33
2.2.1 Αζερμπαϊτζάν	33
2.2.2 Αλβανία	37
2.2.3 Αρμενία	39
2.2.4 Βουλγαρία	42
2.2.5 Γεωργία	45
2.2.6 Ελλάδα	48
2.2.7 Δημοκρατία της Μολδαβίας	51
2.2.8 Ουκρανία	54
2.2.9 Ρουμανία	56
2.2.10 Ρωσία	59
2.2.11 Τουρκία	63
2.3 Διοικητική Δομή	66
2.3.1 Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών	66
2.3.2 Πρόεδρος εν ενεργεία	67
2.3.3 Σύστημα Τρόικας	67
2.3.4 Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων	68
2.3.5 Μόνιμη Διεθνής Γραμματεία	69
Διάγραμμα 2	71
2.3.6 Επικουρικά Όργανα	71
2.3.7 Συναντήσεις και Ομάδες Εργασίες σε επίπεδο Υπουργών ή Υφυπουργών	72
2.3.8 Συναντήσεις και Ο.Ε. Εμπειρογνομώνων	73
Πίνακας 2	74
2.3.9 Ομάδες Εργασίας	75
Πίνακας 1	76
Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας	76
Μεταφορές και Επικοινωνίες	77
Μεταφορές	77
Επικοινωνίες	78
Καταπολέμηση του Εγκλήματος	78
Οργανωτικά Θέματα	79
Εμπόριο και Βιομηχανική Συνεργασία	80
Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη	82
Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία	82
Τραπεζικό Τομέα και Οικονομικά	83

Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού	84
Συνδρομή σε Καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης.....	85
Περιβαλλοντική Προστασία	86
Ενέργεια	87
Ανταλλαγή Στατιστικών Δεδομένων και Οικονομικών Πληροφοριών.....	88
Γεωργία και Αγρο-Βιομηχανία	88
Υγεία και Φάρμακα.....	89
Ομάδα Οικονομικών Ελεγκτών	89
2.4 Εκδηλώσεις Ο.Σ.Ε.Π.....	90
2.4.1 Σεμινάρια και Συναντήσεις Εργασίας.....	90
2.4.2 Κοινές Συνεδριάσεις με τρίτα μέρη	90
2.5 Συσχετιζόμενα Σώματα.....	91
2.5.1 Ακαδημαϊκή Συνεργασία	91
2.5.2 Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου	92
2.5.3 Εμπορική και Αναπτυξιακή Τράπεζα Ευξείνου Πόντου	94
Διάγραμμα 3.....	95
2.5.4 Επιχειρηματικό Συμβούλιο	96
2.5.5 Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων.....	97
2.5.6 Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ο.Σ.Ε.Π. (PABSEC).....	98
Γενική Συνέλευση	99
Το Bureau.....	99
Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης	99
Οι Αντιπρόεδροι της Συνέλευσης	100
Ο Ταμίας	100
Η Μόνιμη Επιτροπή.....	100
Επιτροπές	101
Διεθνής Γραμματεία.....	101
Γενικός Γραμματέας και Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς	101
Οι Γραμματείς.....	101
Το έργο της PABSEC	102
Σύνδεσμος Πρωτευουσών Μαύρης Θάλασσας.....	103
2.6 Εξωτερικές σχέσεις Ο.Σ.Ε.Π.....	105
2.6.1 Ο.Η.Ε.	105
Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία (FAO)	105
Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO)	105
Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός (WMO).....	106
Διεθνής Οργανισμός Ναυτιλίας (IMO).....	106
Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO).....	106
Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP)	107
Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE)....	107
Πρόγραμμα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP)	107
Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO)	108
Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (WTO).....	108
Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού.....	108
2.6.2 Ε.Ε.....	108
Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EC)	109
Σύμφωνο Σταθερότητας (Stability Pact).....	109

Διαδικασία Ρογιμόντ (Royaumont Process)	109
Πανερωπαϊκές Μεταφορικές Περιοχές (PETrAs)	110
2.6.3 Ευρωπαϊκός Ενεργειακός Χάρτης	110
2.6.4 Άλλες Περιφερειακές Πρωτοβουλίες.....	110
Πρωτοβουλία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SECI)	110
Κεντρο-Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία (CEI).....	110
Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) ...	111
Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας (ECO)	111
3. Συμπεράσματα - Προοπτικές- Προτάσεις.....	112
3.1 Συμπεράσματα από την ανάλυση του Ο.Σ.Ε.Π.	112
3.2 Προοπτικές εξέλιξης του οργανισμού βάσει τις υφιστάμενες δομές.....	118
3.3 Προτάσεις για την προώθηση της αποτελεσματικότητας του Ο.Σ.Ε.Π.....	120
3.3.1 Διεθνής Γραμματεία.....	120
3.3.2 ΔΙΚΕΜΕΠ.....	121
3.3.3 Ακαδημαϊκή Συνεργασία	121
3.3.4 Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ο.Σ.Ε.Π.	121
3.3.5 Επιχειρηματική Συνεργασία.....	122
3.3.6 Σ.Υ.Ε.- Ε.Α.Α.- Ο.Ε.....	122
3.3.7 Ε.Α.Τ.Ε.Π.....	123
3.3.8 Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων.....	123
3.3.9 Οργάνωση της διαδικασίας διαμόρφωσης των πολιτικών του Ο.Σ.Ε.Π..	123
Παράρτημα.....	125
Βιβλιογραφία.....	132

Συντομογραφίες

Ξένες

BSTDB = Black Sea Trade and Development Bank
MCMFA= Meeting of the Council of Ministers of Foreign Affairs
MMFA= Meeting of the Ministers of Foreign Affairs
Resolutions...= Resolutions, Decisions and Recommendations
W. G. = Working Group

Ελληνικές

ανώτ. =ανωτέρω

ΔΑΣΕ =

ΔΙ.ΚΕ.Μ.Ε.Π.= Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου

Ε.Α.Α.= Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων

Ε.Ε.= Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Ο. = Επικουρικά Όργανα

Ε.Ο.Κ. = Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Ε.Σ. = Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ο.Σ.Ε.Π.

ΕΑΤΕΠ = Εμπορική και Αναπτυξιακή Τράπεζα Ευξείνου Πόντου

Κ.Α.Κ. = Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών

ο Ο.Σ.Ε.Π. = Οργανισμός της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου

Ο.Α.Σ.Ε. = Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

Ο.Ε.= Ομάδες Εργασίας

Ο.Ε.Ε.= Ομάδες Εργασίας Εμπειρογνομόνων

Ο.Η.Ε. = Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Π.Ο.Ε. = Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

παρ. =παράγραφος

σ. = σελίδα

Σ.Υ.Ε. = Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών

σς = σελίδες

τ. = τόμος

Εισαγωγή

Η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας είναι ένα από τα σημεία στον πλανήτη με την μεγαλύτερη γεωπολιτική σημασία. Όντας ο φυσικός διάδρομος των ενεργειακών ροών από την Κασπία Θάλασσα προς την Ευρώπη και την Ε.Ε. ειδικότερα οι λαοί της Μαύρης Θάλασσας κινδυνεύουν να περιέλθουν στη δύνη των αντιπαραθέσεων και μιας νέας διαδικασίας εξάρτησης, που ορίζεται από τις περιφερειακές και παγκόσμιες υπερδυνάμεις. Χώρες της περιοχής διαμελίζονται, εμφύλιοι πόλεμοι ξεσπούν και παντού όπου διέρχονται οι ενεργειακοί αγωγοί γεννιέται ένα αυτονομιστικό κίνημα. Η μόνη πιθανή απάντηση στα όποια διεθνή σχέδια για την περιοχή θα μπορούσε να είναι η περιφερειακή συνεργασία. Αν και ιδιαίτερα φιλόδοξος στόχος, οι λαοί της περιοχής καλούνται να συνεργαστούν για το σχεδιασμό του μέλλοντός τους και να βελτιώσουν τα περιθώρια ελιγμών τους στις όποιες διεθνείς πιέσεις. Το μόνο υπαρκτό μέσο υλοποίησης των παραπάνω στόχων είναι, μέχρι σήμερα, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.).

Ο Ο.Σ.Ε.Π. δεν έχει μελετηθεί επαρκώς, ενώ πολλές από τις έως τώρα έρευνες μελέτες δεν ασχολήθηκαν με την λεπτομερή εξέταση των αρχείων του, αλλά με επιφανειακή έρευνα και προσωπικές εκτιμήσεις και υποθέσεις. Η παρούσα εργασία, στοχεύει να αγγίξει τομείς του Ο.Σ.Ε.Π. που έχουν αγνοηθεί από την έως τώρα έρευνα. Στοχεύει, επίσης, να παρουσιάσει συστηματικοποιημένα τη δομή και τη λειτουργία του οργανισμού, ώστε να παράσχει μια δευτερογενή πηγή προς τους μελλοντικούς ερευνητές.

Στηρίζεται πέρα από την βιβλιογραφία, στη πρωτογενή έρευνα των αρχείων του Οργανισμού κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης του συγγραφέα στην έδρα της Διεθνούς του Γραμματείας στην Κωνσταντινούπολη στο διάστημα 12.3.01-23.4.01. Παράλληλα, στηρίζεται στην εμπειρία από την παρακολούθηση της συνάντησης της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων της Ο.Σ.Ε.Π. στις 19-23.3.01, όπου μεταξύ άλλων έλαβε χώρα η διαπραγμάτευση του τελικού κειμένου της Οικονομικής Ατζέντας του Οργανισμού. Τέλος, στηρίζεται και στην εμπειρία του συγγραφέα από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Ο.Σ.Ε.Π., από την παρακολούθηση τριών

Γενικών Συνελεύσεων (Βουκουρέστι, 23-25.6.1998, Αγία Πετρούπολη, 8-10.12.1998, Κίεβο, 7-9.12.1999) και μίας συνάντησης της Μόνιμης Επιτροπής (Κίεβο, 8.12.1999). Για τους σκοπούς της έρευνας διενεργήθηκαν επισκέψεις στα γραφεία της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Ο.Σ.Ε.Π. και του Επιχειρηματικού Συμβουλίου στη Κωνσταντινούπολη καθώς και του Διεθνούς Κέντρου Μελετών Ευξείνου Πόντου στην Αθήνα. Ιδιαίτερα χρήσιμες και ενδιαφέρουσες ήταν οι συζητήσεις που έλαβαν χώρα με διπλωματικούς εκπροσώπους των χωρών μελών και των στελεχών των διαφόρων σωμάτων του Ο.Σ.Ε.Π., τόσο στα πλαίσια της συνάντησης της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων, όσο και κατά την πρακτική άσκησή μου στη Διεθνή Γραμματεία και τις προσωπικές επισκέψεις του συγγραφέα στα άλλα σώματα του Ο.Σ.Ε.Π.

Βασικά προβλήματα στην εκπόνηση της εργασίας ήταν η ανεπάρκεια της βιβλιογραφίας και ιδιαίτερα ο χρονικός περιορισμός των προπτυχιακών διπλωματικών εργασιών.

Στο πρώτο κεφάλαιο της Εργασίας παρουσιάζεται το διεθνές πλαίσιο στο οποίο θα μπορούσε να ενταχθεί η δημιουργία της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου. Αφού εξετασθούν συνοπτικά οι μορφές που μπορεί να λάβει μια περιφερειακή πολυμερής συνεργασία, εξετάζονται συνοπτικά 37 οργανισμοί, ώστε να έχει ο αναγνώστης αίσθηση του μεγέθους του φαινομένου της δημιουργίας περιφερειακών οικονομικών συνεργασιών παγκοσμίως. Στη συνέχεια επιχειρείται η ερμηνεία της διάδοσης του φαινομένου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, επιχειρείται η ανάλυση των δομών και διαδικασιών του Ο.Σ.Ε.Π. Αφού περιγραφεί συνοπτικά το πολιτικό περιβάλλον που οδήγησε στην ίδρυση του Ο.Σ.Ε.Π., εξετάζονται οι συνθήκες, οι ανάγκες και οι πολιτικοί στόχοι που οδήγησαν το κάθε κράτος ξεχωριστά να λάβει μέρος σε αυτόν, αλλά και οι σύγχρονες προσδοκίες τους από αυτόν. Η ανάλυση αυτή θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντική αφού οι συνισταμένες αυτές ορίζουν σε μεγάλο βαθμό τα περιθώρια κίνησης και εξέλιξης του Ο.Σ.Ε.Π. Ακολουθεί ανάλυση της δομής του Οργανισμού και των συσχετιζόμενων σωμάτων του, που δεν είχε έως σήμερα ερευνηθεί και στηρίζεται σε πρωτογενή έρευνα.

Τέλος, σε ένα τρίτο κεφάλαιο, η εργασία ολοκληρώνεται με την διατύπωση κάποιων πρώτων συμπερασμάτων από την ανάλυση, μια συνοπτική εκτίμηση των προοπτικών εξέλιξης του Ο.Σ.Ε.Π. και προτάσεις για δομικές αλλαγές στο πλαίσιο του υπάρχοντος καταστατικού που θα επέτρεπαν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του.

1. Περιφερειακές Πολυμερείς Συνεργασίες

Τόσο μεταπολεμικά όσο και ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. παρατηρείται μια έντονη κινητικότητα στον τομέα της πολυμερούς περιφερειακής συνεργασίας. Κράτη με γεωγραφική εγγύτητα, πολιτική και οικονομική ομοιότητα συνεργάζονται μεταξύ τους στο πλαίσιο περιφερειακών πρωτοβουλιών ή οργανισμών σε συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Σήμερα, μόλις πέντε κράτη στον κόσμο δε συμμετέχουν σε κάποιου είδους περιφερειακή συνεργασία, ενώ τα περισσότερα συμμετέχουν σε πάνω από 30.¹ Οι πολυμερείς αυτές συνεργασίες μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και επίπεδα.

1.1 Τομεακή Συνεργασία

Η απλούστερη μορφή είναι η τομεακή συνεργασία. Στην τομεακή συνεργασία τα κράτη συνεργάζονται σε συγκεκριμένους τομείς κοινωνικής, οικονομικής ή πολιτικής φύσης, με σκοπό την προώθηση των κοινών τους συμφερόντων και στόχων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Οργανισμός για την απαγόρευση των Πυρηνικών όπλων στην Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (OPANAL), που ιδρύθηκε το 1967 με σκοπό την ειρηνική χρήση της Πυρηνικής ενέργειας.²

1.2 Πολιτική Συνεργασία

Πρόκειται για μια γενικευμένη συνήθως μορφή περιφερειακής συνεργασίας,. Μπορεί να αγγίζει ένα μεγάλο εύρος τομέων και να έχει και οικονομικές διαστάσεις, όμως η πολιτική της διάσταση είναι πάντα κυρίαρχη. Χαρακτηριστική τέτοια περίπτωση είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης που ιδρύθηκε το 1949 με σκοπό την προώθηση της ενότητας και της ποιότητας της ζωής στην Ευρώπη.³

¹ Βλ. σχετικά: http://www.cia.gov/search?NS-search-page=document&NS-rel-doc-name=/cia/publications/factbook/fields/international_organization_participation.html

² βλ. σχετικά: <http://www.opanal.org/>

³ βλ. σχετικά: <http://www.coe.int/>

1.3 Οικονομική Συνεργασία

Είναι συνήθως η πιο ολοκληρωμένη μορφή συνεργασίας. Έχει ως στόχο την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης των μελών της, μέσα από την διακρατική συνεργασία. Οι τομείς δράσης της αγγίζουν πέρα των οικονομικών και κοινωνικά και πολιτικά θέματα. Η τάση των κρατών να ενισχύουν μέσω πολιτικών συμφωνιών την οικονομική ολοκλήρωση τους ονομάζεται Περιφερισμός (Regionalism).⁴ Έως σήμερα έχουν υπογραφεί 163 περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, ενώ τουλάχιστον τα ¾ των συμφωνιών που βρίσκονται σε ισχύ τέθηκαν σε λειτουργία την τελευταία δεκαετία.

Το πρώτο στάδιο της οικονομικής συνεργασίας είναι μια **πολυτομεακή συνεργασία** σε καίριους τομείς της οικονομίας όπως η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, οι μεταφορές, ο τουρισμός, το εμπόριο και η παραγωγή.

Το επόμενο στάδιο είναι συνήθως η προσπάθεια δημιουργίας **Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου**. Η δημιουργία μιας Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου συνεπάγεται την μερική ή πλήρη απελευθέρωση του εμπορίου των περισσότερων ή όλων των προϊόντων μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών.⁵ Οι εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες δεν επηρεάζονται από τη δημιουργία της Ζώνης και συνεχίζουν να ρυθμίζονται από τις εθνικές αποφάσεις.⁶ Οι συνοριακοί έλεγχοι στη κίνηση εμπορευμάτων διατηρούνται.⁷

Μια ακόμα πιο προωθημένη μορφή περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας είναι η **Τελωνιακή Ένωση**. Στην μορφή αυτή περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας έχει προχωρήσει μόνο η Ε.Ε. Η Τελωνιακή Ένωση συνεπάγεται πλήρη απελευθέρωση όλων των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των συμβεβλημένων χωρών, αλλά και κοινή εξωτερική εμπορική πολιτική προς τρίτες χώρες.⁸

⁴ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 4

⁵ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 13

⁶ Ομοίως με την υποσημείωση 5

⁷ Ομοίως με την υποσημείωση 5

⁸ Ομοίως με την υποσημείωση 5

Ένα ιδιαίτερα προωθημένο σχήμα περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας που πλησιάζει την επίτευξη της οικονομικής ολοκλήρωσης είναι η δημιουργία **Κοινής Αγοράς**. Η Κοινή Αγορά συνεπάγεται μεταξύ άλλων, πέρα από την απελευθέρωση της εμπορικής κίνησης, την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίου και ανθρώπων, αλλά και της διάθεσης υπηρεσιών και της εγκατάστασης επιχειρήσεων.⁹ Έτσι, δημιουργείται ένα ενιαίος οικονομικός χώρος.¹⁰ Χαρακτηριστικό παραδείγματα είναι η Κοινή Αγορά του Νότου (MERCOSUR), η Κεντροαμερικάνικη Κοινή Αγορά (CACM) και η Κοινή Αγορά Άνδεων (ANCOM), που παρουσιάζονται και παρακάτω.

Η **Οικονομική Κοινότητα** αποτελεί μία ακόμη πιο ολοκληρωμένη μορφή περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας. Είναι στην ουσία η πλαισίωση της απελευθέρωσης των ροών ανθρώπων, υπηρεσιών και εμπορευμάτων με την υιοθέτηση και εφαρμογή κοινών οικονομικών πολιτικών.¹¹ Συνεπώς, η σύσταση μιας οικονομικής κοινότητας συνεπάγεται τη μεταφορά εθνικών αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικά όργανα.¹² Χαρακτηριστικό παράδειγμα προσπάθειας δημιουργίας οικονομικής κοινότητας είναι η Οικονομική κοινότητα Κεντροαφρικανικών Κρατών (ECCAS), αλλά και η Οικονομική κοινότητα Δυτικο-αφρικανικών Κρατών (ECOWAS) οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω.

Η πιο προωθημένη έως σήμερα μορφή περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας είναι η **Οικονομική και Νομισματική Ένωση**. Στη μορφή αυτή η κοινή οικονομική πολιτική συμπληρώνεται από κοινή νομισματική πολιτική αλλά και κοινό νόμισμα.¹³ Το πιο πετυχημένο παράδειγμα τέτοιας περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας είναι η Ε.Ε. Αλλά αντίστοιχες προσπάθειες επιχειρούν και τα κράτη που συμμετέχουν στην Κεντροαφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση (UDEAC) και στην Δυτικο-αφρικάνικη Οικονομική και Νομισματική Ένωση (WAEMU), που παρουσιάζονται παρακάτω.

⁹ Ομοίως με την υποσημείωση 5

¹⁰ Ομοίως με την υποσημείωση 5

¹¹ Ομοίως με την υποσημείωση 5

¹² Ομοίως με την υποσημείωση 5

¹³ Ομοίως με την υποσημείωση 5

Τα διάφορα στάδια που αναφέρονται παραπάνω είναι καθαρά ενδεικτικά. Συχνά, σχήματα περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας ξεκινούν κατευθείαν με στόχο την Κοινή Αγορά, ή την Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου. Η επιλογή του σταδίου στο οποίο ξεκινά την εξέλιξή της μια συνεργασία σχετίζεται καθαρά από την ετοιμότητα και την αποφασιστικότητα των κρατών να προχωρήσουν στην περιφερειακή συνεργασία. Παρακάτω επιλέχθηκαν και παρουσιάζονται επιγραμματικά 37 περιφερειακές οικονομικές συνεργασίες και ορισμένες πολιτικές με σαφείς οικονομικούς στόχους.

1.4 Παραδείγματα Περιφερειακών Οικονομικών Συνεργασιών

1.4.1 Συνεργασίες Χωρών της Αμερικάνικης Ηπείρου

Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΕΑ) ¹⁴

Ιδρύθηκε στις 14 Απριλίου του 1890 ως Διεθνής Ένωση Αμερικανικών Δημοκρατιών. Τον Απρίλιο του 1948 υιοθέτησε το ισχύον καταστατικό της. Σκοπός: η προώθηση περιφερειακής ειρήνης και ασφάλειας καθώς και οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Μέλη: (35) Αντίγουα και Μπαρμπούντα, Αργεντινή, Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίλ, Βολιβία, Βραζιλία, Καναδάς, Χιλή, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κούβα (που αποκλείσθηκαν από την επίσημη συμμετοχή από το 1962), Δομίνικο, Δομινικανή Δημοκρατία, Ισημερινός, Ελ Σαλβαδόρ, Γρενάδα, Γουατεμάλα, Γουιάνα, Αϊτή, Ονδούρα, Τζαμάικα, Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, St Kitts and Nevis, St Lucia, Άγιος Βικέντιος και οι Γρεναδίνες, Σουρινάμ, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, ΗΠΑ, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα

Παρατηρητές: (45) Η Αλγερία, Αγκόλα, Αυστρία, Βέλγιο, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Αίγυπτος, Ισημερινή Γουινέα, Ε.Ε., Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Γκάνα, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ινδία, Ισραήλ, Ιταλία, Ιαπωνία, Καζακστάν, Νότια Κορέα, Λετονία, Λίβανος, Μαρόκο, Κάτω Χώρες, Πακιστάν, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Ισπανία, Σρι Λάνκα, Σουηδία, Ελβετία, Ταϊλάνδη, Τυνησία, Τουρκία, Ουκρανία, Η.Β., Υεμένη

Βορειοατλαντική Συμφωνία Ελεύθερης Ζώνης Εμπορίου (NAFTA) ¹⁵

Ιδρύθηκε το 1994

¹⁴ βλ. σχετικά: <http://www.oea-uruguay.org.uv/>

¹⁵ βλ. σχετικά: <http://www.nafta-sec-alena.org/english/index.htm>

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας
Μέλη: (3) Μεξικό, Καναδάς, ΗΠΑ

1.4.2 Συνεργασίες Χωρών της Λατινικής Αμερικής

Κεντροαμερικάνικη Κοινή Αγορά (CACM) ¹⁶

Ιδρύθηκε το 1960, κατέρρευσε το 1969 και επανιδρύθηκε το 1991

Σκοπός: η προώθηση της ίδρυσης Κεντροαμερικάνικης κοινής αγοράς

Μέλη: (5) Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Νικαράγουα

Ο Παναμάς, αν και δεν είναι μέλος, συμμετέχει στην περιφερειακή συνεργασία

Κοινή Αγορά Άνδεων (ANCOM) ¹⁷

Ιδρύθηκε το 1969

Η Κοινότητα των Εθνών των Άνδεων (CAN) ήταν γνωστή στο παρελθόν ως Ομάδα των Άνδεων (AG), Κοινοβούλιο των Άνδεων και πρόσφατα ως Κοινή Αγορά των Άνδεων

Σκοπός: να προωθήσει την αρμονική ανάπτυξη μέσω της οικονομικής ολοκλήρωσης

Μέλη: (5) Βολιβίας, Κολομβία, Ισημερινός, Περού, Βενεζουέλα

Συνδεδεμένο μέλος: (1) Παναμάς

Λατινοαμερικάνικο Οικονομικό Σύστημα (LAES) (SELA) ¹⁸

Ιδρύθηκε το 1975

¹⁶ βλ. σχετικά: <http://www.sieca.org.gt/>

¹⁷ βλ. σχετικά: <http://www.cia.gov/search?NS-search-page=document&NS-rel-doc-name=/cia/publications/factbook/docs/app-c.html&NS-query=international+organizations&NS-search-type=NS-boolean-query&NS-collection=Everything&NS-docs-found=882&NS-doc-number=7>

¹⁸ Ομοίως με την υποσημείωση 17

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης μέσω της περιφερειακής συνεργασίας

Μέλη: (28) Αργεντινή, οι Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίλ, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κούβα, δομινικανή Δημοκρατία, Ισημερινός, Ελ Σαλβαδόρ, Γρενάδα, Γουατεμάλα, Γουιάνα, Αϊτή, Ονδούρα, Τζαμάικα, Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, Σουρινάμ, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα

Παρατηρητές: (21) Των Άνδεων εταιρία προώθησης, Κίνα, Κόστα Ρίκα, Δομινικανή Δημοκρατία, Ελ Σαλβαδόρ, Ε.Ε., Γουατεμάλα, Ονδούρα, Αμερικανικό Ίδρυμα για την Γεωργική Συνεργασία, Ιταλία, Νικαράγουα, ΟΑΣ, Παναμάς, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία, Ισπανία, Ελβετία, Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη, Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Λατινική Αμερική και την Καραϊβική

Λατινοαμερικανική Ένωση Ολοκλήρωσης (LAIA) (ALADI) ¹⁹

Ιδρύθηκε το 1980

Σκοπός: να προαγάγει το ελεύθερο περιφερειακό εμπόριο

Μέλη: (12) παρατηρητές της Αργεντινής, Βολιβία, Βραζιλία, Χιλή, Κολομβία, Κούβα, Ισημερινός, Μεξικό, Παραγουάη, Περού, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα

Συσχετιζόμενα μέλη: (21) Κίνα, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Corporacion Andina de Fomento, Κόστα Ρίκα, Δομινικανή Δημοκρατία, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Αμερικανική τράπεζα ανάπτυξης, Αμερικανικό ίδρυμα για συνεργασία στη γεωργία, Νικαράγουα, Ο.Α.Σ., Παναμάς, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία, Ισπανία, Ελβετία, Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ηνωμένων Εθνών, η Οικονομική Επιτροπή Ηνωμένων Εθνών για την Λατινική Αμερική και την Καραϊβική

¹⁹ βλ. σχετικά: <http://www.aladi.org/>

1.4.3 Συνεργασίες Χωρών της Καραϊβικής

Καραϊβική Κοινότητα (CARICOM) ²⁰

Ιδρύθηκε το 1973

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης και ανάπτυξης ειδικά μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών

Μέλη: (14) Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, οι Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίλ, Δομίνικο, Γρενάδα, Γουιάνα, Τζαμάικα, Μοντσεράτ, St Kitts and Nevis, St Lucia, Άγιος Βικέντιος και οι Γρεναδίνες, Σουρινάμ, Τρινιδάδ και Τομπάγκο

Συσχετιζόμενα μέλη: (3) Ανγκουίλα, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι, Τούρκοι και νησιά των Κάικος

Παρατηρητές: (10) Βερμούδες, Νήσοι Καϊμαν, Κολομβία, δομινικανή Δημοκρατία, Αϊτή, Μεξικό, ολλανδικές Αντίλλες, Πουέρτο Ρίκο, Βενεζουέλα

Οργανισμός Ανατολικών Καραϊβικών Κρατών (OECS) ²¹

Ιδρύθηκε το 1981

Σκοπός: η προώθηση πολιτικής, οικονομικής και αμυντικής συνεργασίας

Μέλη: (7) Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Δομίνικο, Γρενάδα, Μοντσεράτ, St Kitts and Nevis, St Lucia, Άγιος Βικέντιος και οι Γρεναδίνες

Συνδεδεμένα μέλη: (2) Ανγκουίλα, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι

Κοινή Αγορά του Νότου(MERCOSUR) ²²

Ιδρύθηκε το 1991

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας

Μέλη: (4) Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη, Ουρουγουάη

²⁰ βλ. Σχετικά: <http://www.caricom.org/expframes3.htm>

²¹ βλ. σχετικά: <http://www.oecs.org/>

²² βλ. σχετικά: <http://www.idrc.ca/lacro/investigacion/mercosur.html>

Συνδεδεμένα μέλη: (2) Βολιβία, Χιλή

Σύνδεσμος Καραϊβικών Κρατών (ACS) ²³

Ιδρύθηκε το 1994

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης και της τομεακής συνεργασίας

Μέλη: (16) Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Μπαχάμες, Μπαρμπάντος, Μπελίλ, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κούβα, Δομίνικο, η δομινικανή Δημοκρατία, Ελ Σαλβαδόρ, Γρενάδα, Γουατεμάλα, Γουιάνα, Ταϊτή, Ονδούρα, Τζαμάικα.

Συνδεδεμένα μέλη: (15) Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, St Kitts and Nevis, St Lucia, Άγιος Βικέντιος και οι Γρεναδίνες, Σουρινάμ, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, Βενεζουέλα, Αρούμπα, Ολλανδικές Αντίλλες, Γαλλία

1.4.4 Συνεργασίες Χωρών της Ευρωπαϊκής Ηπείρου

Βόρειο Συμβούλιο (NC) ²⁴

Ιδρύθηκε το 1952

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής οικονομικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής συνεργασίας

Μέλη: (5) Δανία (συμπεριλαμβανομένου των Νήσων Φαρόι και της Γροιλανδίας), Φινλανδία (συμπεριλαμβανομένου των νησιών Åland), Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία

Παρατηρητές: (3) τα τοπικά Κοινοβούλια της Φινλανδίας, της Νορβηγίας, και της Σουηδίας

²³ βλ. σχετικά: <http://www.acs-aec.org/>

²⁴ βλ. σχετικά: <http://www.nmr.lt/>

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD) ²⁵

Ιδρύθηκε το 1960

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης

Μέλη: (29) Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Καναδάς, Τσεχία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Λουξεμβούργο, Μεξικό, Κάτω Χώρες, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Η.Β., ΗΠΑ
Ειδικό μέλος: (1) Ε.Ε.

Ευρωπαϊκή Ένωση Ελεύθερου Εμπορίου (EFTA) ²⁶

Ιδρύθηκε το 1960

Σκοπός: η προώθηση της επέκτασης του Ελεύθερου Εμπορίου

Μέλη: (4) Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Ελβετία

Κεντροευρωπαϊκή Πρωτοβουλία (CEI) ²⁷

Ιδρύθηκε το 1989 ως Τετραμερείς Πρωτοβουλία, το 1991 μετατράπηκε σε Εξαμελή Πρωτοβουλία και το 1992 υιοθέτησε το τρέχων όνομα της

Σκοπός: να δημιουργήσει μία ομάδα οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας για την περιοχή ανάμεσα στη Βαλτική και την Αδριατική Θάλασσα.

Μέλη: (16) Αλβανία, Αυστρία, Λευκορωσία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Τσεχία, Ουγγαρία, Ιταλία, η πρώην γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Μολδαβία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ουκρανία

²⁵ βλ. σχετικά: <http://www.oecd.org/>

²⁶ βλ. σχετικά: <http://secretariat.efta.int/>

²⁷ βλ. σχετικά: <http://www.ceinet.org/>

Συμβούλιο των Χωρών της Βαλτικής (CBSS) ²⁸

Ιδρύθηκε το 1992

Σκοπός: η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Βαλτικής στους τομείς της βοήθειας στους νέους δημοκρατικούς θεσμούς, οικονομικής ανάπτυξης, ανθρωπιστικής βοήθειας, ενέργεια, περιβάλλοντος, πολιτιστικών προγραμμάτων και εκπαίδευσης, μεταφορών και επικοινωνιών

Μέλη: (12) Δανία, Εσθονία, Ε.Ε., Φινλανδία, Γερμανία, Ισλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Νορβηγία, Πολωνία, Ρωσία, Σουηδία

Κεντροευρωπαϊκή Συμφωνία Ελεύθερης Ζώνης (CEFTA) ²⁹

Ιδρύθηκε το 1992

Σκοπός: η προώθηση της Οικονομίας της Αγοράς

Μέλη: (7) Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Σλοβενία, Ρουμανία, Βουλγαρία

1.4.5 Συνεργασίες Χωρών της Ασίας

Σχέδιο Κολόμπο (CP) ³⁰

Ιδρύθηκε το 1950, αλλά λειτουργεί πλήρως από το 1991

Σκοπός: η προώθηση οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ασία και στον Ειρηνικό

Μέλη: (24) Αφγανιστάν, Αυστραλία, Μπαγκλαντές, Μπουτάν, Βιρμανία, Καμπότζη, Φίτζι, Ινδία, Ινδονησία, Ιράν, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Λάος, Μαλαισία, Μαλβίδες, Νεπάλ, ΝΖ, Πακιστάν, Παπούα Νέα Γουϊνέα, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Σρι Λάνκα, Ταϊλάνδη, ΗΠΑ

²⁸ βλ. σχετικά: <http://www.cbss-commissioner.org/>

²⁹ βλ. σχετικά: <http://www.cefta.org/>

³⁰ βλ. σχετικά: <http://www.colombo-plan.org/>

Σύνδεσμος Νοτιοανατολικών Ασιατικών Εθνών (ASEAN) ³¹

Ιδρύθηκε το 1967

Σκοπός: η Ενθάρρυνση της περιφερειακής οικονομικής, κοινωνικής, και πολιτιστικής συνεργασίας μεταξύ των μη κομμουνιστικών χωρών της Νότιας Ασίας

Μέλη: (10) Μπρούναι, Βιρμανία, Καμπότζη, Ινδονησία, Λάος, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Βιετνάμ

Παρατηρητές: (1) Παπούα Νέα Γουϊνέα

Συμβουλευτικά μέλη: (2) Κίνα, Ρωσία

Επιτροπή Ινδικού Ωκεανού (InOC) ³²

Ιδρύθηκε το 1982

Σκοπός: η οργάνωση και προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας σε όλους τους τομείς, ειδικά στον οικονομικό

Μέλη: (5) Κομόρες, Γαλλία (για τη συγκέντρωση), Μαδαγασκάρη, Μαυρίκιος, Σεϋχέλλες

Νοτιο-ασιατικός Σύνδεσμος Περιφερειακής Συνεργασίας (SAARC) ³³

Ιδρύθηκε το 1985

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής συνεργασίας

Μέλη: (7) Μπαγκλαντές, Μπουτάν, Ινδία, Μαλβίδες, Νεπάλ, Πακιστάν, Σρι Λάνκα

³¹ βλ. σχετικά: <http://www.aseansec.org/>

³² Ομοίως με την υποσημείωση 17

³³ βλ. σχετικά: <http://www.saarc.org/>

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας (ECO) ³⁴

Ιδρύθηκε το 1985

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας στο εμπόριο, τις επικοινωνίες, τις μεταφορές, των τουρισμό, τα πολιτιστικά θέματα και την οικονομική ανάπτυξη

Μέλη: (10) Αφγανιστάν, Αζερμπαϊτζάν, Ιράν, Καζακστάν, Κιργιστάν, Πακιστάν, Τατζικιστάν, Τουρκία, Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν

Συνδεδεμένα μέλη: (1) "Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου" (το κράτος αυτό αναγνωρίζεται διεθνώς μόνο από την Τουρκία)

Οικονομική Συνεργασία Ασίας Ειρηνικού (APEC) ³⁵

Ιδρύθηκε το 1989

Σκοπός: η προώθηση του εμπορίου και των επενδύσεων στη ζώνη του Ειρηνικού

Μέλη: (21) Αυστραλία, Μπρούναι, Καναδάς, Χιλή, Κίνα, Χονγκ Κονγκ, Ινδονησία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Μαλαισία, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία, Παπούα Νέα Γουϊνέα, Περου, Φιλιππίνες, Ρωσία, Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Ταϊλάνδη, ΗΠΑ, Βιετνάμ

Παρατηρητές: (3) Ένωση των Χωρών Νοτιοανατολικής Ασίας, ειρηνική διάσκεψη οικονομικής συνεργασίας, Νοτιο-ειρηνικό φόρουμ

1.4.6 Συνεργασίες Χωρών του Ειρηνικού

Κοινότητα του Ειρηνικού ³⁶

Ιδρύθηκε το 1947

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας σε οικονομικά και κοινωνικά θέματα

Μέλη: (26) η αμερικανική Σαμόα, Αυστραλία, νήσοι Κουκ, Φίτζι, Γαλλία, γαλλική

³⁴ βλ. σχετικά: <http://www.ecosecretariat.org/>

³⁵ βλ. σχετικά: <http://www.apecsec.org.sg/>

³⁶ βλ. σχετικά: <http://www.spc.org.nc/>

Πολυνησία, Γκουάμ, Κιριμπάτι, τα νησιά, συνενωμένα σε ομοσπονδία κράτη της Μικρονησίας, του Ναούρου, της Νέας Καληδονίας, Νέα Ζηλανδία, Νιου, Βόρειες Μαριάνες, Παλάου, Παπούα Νέα Γουϊνέα, των νησιών Pitcairn, της Σαμόα, των νήσων του Σολομώντος, Tokelau, του Τόγκα, του Τουβαλού, των ΗΠΑ, του Βανουάτου, Wallis και Futuna

Συμβούλιο Οικονομικής Συνεργασίας Ειρηνικού (PECC) ³⁷

Ιδρύθηκε το 1969

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού

Μέλη: (5) Αυστραλία, Μπρούνει Darussalam, Καναδάς, Χιλή, Κίνα, Κολομβία, Ισημερινός, Χονγκ Κονγκ, Κίνα, Ινδονησία, Ιαπωνία, Κορέα, Μαλαισία, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία, Περού, οι Φιλιππίνες, Ρωσία, Σιγκαπούρη, ειρηνικό φόρουμ νησιών, κινεζικό Ταιπέι, Ταϊλάνδη, εμείς, Βιετνάμ

Συνδεδεμένα Μέλη: (1) Γαλλία (ειρηνικά εδάφη), Μογγολία

Συμφωνία Εμπορικής και Οικονομικής συνεργασίας Νοτίου Ειρηνικού (Sparteca) ³⁸

Ιδρύθηκε το 1981

Σκοπός: βελτίωση της ισοτιμίας των σχέσεων της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας με μικρές νησιωτικές κοινότητες του Ειρηνικού.

Μέλη: (16) Η Αυστραλία, νήσοι Κουκ, Φίτζι, Κιριμπάτι, τα νησιά, συνενωμένα σε ομοσπονδία κράτη της Μικρονησίας, Ναούρου, Νέα Ζηλανδία, Νιου, Palau, Παπούα Νέα Γουϊνέα, Σαμόα, νήσοι του Σολομώντος, Τόγκα, Τουβαλού, Βανουάτου

³⁷ βλ. σχετικά: <http://202.157.141.216/pecc/index.htm>

³⁸ Ομοίως με την υποσημείωση 17

1.4.7 Συνεργασία Αραβικών Χωρών

Αραβική Συμμαχία(AL) ³⁹

Ιδρύθηκε το 1945

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και στρατιωτικής συνεργασίας

Μέλη: (21 συν την οργάνωση απελευθέρωσης της Παλαιστίνης) οργάνωση απελευθέρωσης της Αλγερίας, Μπαχρέιν, Κομόρες, Τζιμπουτί, Αίγυπτος, Ιράκ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανος, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Σομαλία, Σουδάν, Συρία, Τυνησία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, Υεμένη, Παλαιστίνη.

Συμβούλιο Αραβικής Οικονομικής Ένωσης (CAEU) ⁴⁰

Ιδρύθηκε το 1957

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των αραβικών χωρών

Μέλη: (11 συν την οργάνωση απελευθέρωσης της Παλαιστίνης) οργάνωση απελευθέρωσης της Αιγύπτου, Ιράκ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λιβύη, Μαυριτανία, Σομαλία, Σουδάν, Συρία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, Υεμένη, Παλαιστίνη.

Αραβικό ταμείο για την Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη (AFESD) ⁴¹

Ιδρύθηκε το 1968

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης

Μέλη: (21 συν την οργάνωση απελευθέρωσης της Παλαιστίνης) Αλγερία, Μπαχρέιν, Κομόρες, Τζιμπουτί, Αίγυπτος (που αναστέλλεται από το 1979 ως το 1988), Ιράκ (που αναστέλλεται 1993), Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανος, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Σομαλία (που αναστέλλεται 1993), Σουδάν (που

³⁹ Ομοίως με την υποσημείωση 17

⁴⁰ Ομοίως με την υποσημείωση 17

⁴¹ βλ. σχετικά: <http://www.arabfund.org/>

αναστέλλεται 1993), οργάνωση απελευθέρωσης της Συρίας, Τυνησία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα., Υεμένη, Παλαιστίνη.

Συμβούλιο Συνεργασίας Κόλπου (GCC) ⁴²

Ιδρύθηκε το 1985

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας σε οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και στρατιωτικά θέματα

Μέλη: (6) Μπαχρέιν, Κουβέιτ, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Ένωση Αραβικών Εμιράτων

Αραβικό Συμβούλιο Συνεργασίας (ACC) ⁴³

Ιδρύθηκε το 1989

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής συνεργασίας και ολοκλήρωσης, πιθανότατα οδηγώντας σε κοινή Αραβική Αγορά

Μέλη: (4) Αίγυπτος, Ιράκ, Ιορδανία, Υεμένη

Αραβική Ένωση του Μαγκρέμπ (AMU) ⁴⁴

Ιδρύθηκε το 1989

Σκοπός: η προώθηση της συνεργασίας και ολοκλήρωσης μεταξύ των αραβικών κρατών της Βόρειας Αφρικής

Μέλη: (5) Αλγερία, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο, Τυνησία

⁴² Ομοίως με την υποσημείωση 17

⁴³ Ομοίως με την υποσημείωση 17

⁴⁴ βλ. σχετικά: <http://www.maghrebarabe.org/>

1.4.8 Συνεργασίες Αφρικανικών Χωρών

Κεντροαφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση (UDEAC) ⁴⁵

Ιδρύθηκε το 1964

Σκοπός: να προωθήσει την δημιουργία μια Κεντρο-αφρικάνικης Κοινής Αγοράς

Μέλη: (6) Καμερούν, Δημοκρατία Κεντρικής Αφρικής, Τσαντ, Δημοκρατία του Κονγκό, Ισημερινή Γουινέα, Γκαμπόν

Νοτιοαφρικανική Τελωνειακή Ένωση (SACU) ⁴⁶

Ιδρύθηκε το 1969

Σκοπός: η προώθηση του ελεύθερου εμπορίου και της συνεργασίας σε τελωνειακά θέματα

Μέλη: (5) Μποτσουάνα, Λεσόθο, Ναμίμπια, Νότια Αφρική, Σουαζιλάνδη

Οικονομική κοινότητα Δυτικο-αφρικανικών Κρατών (ECOWAS) ⁴⁷

Ιδρύθηκε το 1975

Σκοπός: η προώθηση της οικονομικής συνεργασίας

Μέλη: (16) Μπενίν, Burkina Faso, Πράσινο Ακρωτήριο, Ακτή Ελεφαντοστού, η Γκάμπια, Γκάνα, Γουινέα, Γουινέα-Μπισσάου, Λιβερία, Μαλί, Μαυριτανία, Νίγηρας, Νιγηρία, Σενεγάλη, Σιέρα Λεόνε, Τόγκο

Οικονομική κοινότητα Κεντροαφρικανικών Κρατών (ECCAS) ⁴⁸

Ιδρύθηκε το 1983

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας και δημιουργία

⁴⁵ βλ. σχετικά: <http://www.socatel.intnet.cf/accueil1.html>

⁴⁶ Ομοίως με την υποσημείωση 17

⁴⁷ βλ. σχετικά: <http://www.ecowas.int/>

⁴⁸ βλ. σχετικά: <http://www.un.org/Depts/dpko/training/region3.htm>

Κεντροαφρικανικής Κοινής Αγοράς

Μέλη: (11) Αγκόλα, Μπουρούντι, Καμερούν, Δημοκρατία Κεντρικής Αφρικής, Τσαντ, λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Δημοκρατία του Κονγκό, Ισημερινή Γουινέα, Γκαμπόν, Ρουάντα, Σάο Τομέ και Πρίντσιπε

Διακυβερνητική Αρχή Ανάπτυξης (IGAD) ⁴⁹

Ιδρύθηκε το 1986 ως IGADD και επαναλειτούργησε το 1996 ως IGAD

Σκοπός: η προώθηση κοινωνικής, οικονομικής και επιστημονικής κοινότητας μεταξύ των μελών

Μέλη: (7) Τζιμπουτί, Ερυθραία, Αιθιοπία, Κένυα, Σομαλία, Σουδάν, Ουγκάντα

Νοτιοαφρικάνική Αναπτυξιακή Κοινότητα (SADC) ⁵⁰

Ιδρύθηκε το 1992

Σκοπός: η προώθηση της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης

Μέλη: (14) Αγκόλα, Μποτσουάνα, λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Λεσόθο, Μαλάουι, Μαυρίκιος, Μοζαμβίκη, Ναμίμπια, Σεϋχέλλες, Νότια Αφρική, Σουαζιλάνδη, Τανζανία, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε

Δυτικο-αφρικάνική Οικονομική και Νομισματική Ένωση (WAEMU) (UEMOA) ⁵¹

Ιδρύθηκε το 1994

Σκοπός: να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των οικονομικών αγορών των κρατών μελών και να δημιουργήσει κοινή αγορά.

Μέλη: (8) Μπενίν, Burkina Faso, Ακτή Ελεφαντοστού, Γουινέα-Μπισσάου, Μαλί, Νίγηρας, Σενεγάλη, Τόγκο

⁴⁹ βλ. σχετικά: http://www.state.gov/www/regions/africa/fs_igad_980301.html

⁵⁰ βλ. σχετικά: <http://www.sadc.org/>

⁵¹ βλ. σχετικά: <http://www.imf.org/external/np/sec/decdo/waemu.htm>

1.4.9 Παρατηρήσεις

Τόσο κατά τις δεκαετίες του '60 και '70, αλλά και ιδιαίτερα κατά τη δεκαετία του '90, σημειώθηκε μια έξαρση του φαινομένου της περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας.

Προκύπτουν, λοιπόν, δύο ερωτήματα: α) **Για ποιο λόγο τα κράτη προχωράνε στη δημιουργία περιφερειακών οικονομικών συνεργασιών;** β) **Ποιες ειδικές συνθήκες οδήγησαν στην περαιτέρω ένταση του φαινομένου τα τελευταία δέκα χρόνια;**

1.4 Λόγοι δημιουργίας περιφερειακών οικονομικών συνεργασιών

Το μέγεθος της αγοράς συνιστά βασική παράμετρο της οικονομικής προόδου.⁵² Τα κράτη είτε μέσω πολυμερών συνεργασιών είτε μέσω του ανοίγματος των αγορών προσπαθούν να διευρύνουν τις εθνικές τους αγορές.

Επίσης, η διαπραγματευτική δυναμικότητα των κρατών στο επίπεδο της διεθνούς οικονομικής διπλωματίας εξαρτάται και από το μέγεθος των αγορών τους και τον οικονομικό δυναμισμό τους.⁵³

Οι επιδράσεις από τη συμμετοχή μιας χώρας σε μια περιφερειακή οικονομική συνεργασία είναι πιο έντονες ή πιο περιορισμένες ανάλογα με την ένταση της συνεργασίας.

Σύμφωνα με τη θεωρία της Τελωνειακής Ένωσης (Τ.Ε.) η εξάλειψη των δασμών έχει θετικές επιδράσεις στις χώρες μέλη, αφού συνεπάγεται τη διεύρυνση των εμπορικών συναλλαγών και την ενίσχυση του καταμερισμού εργασίας.⁵⁴ Βέβαια ταυτόχρονα περιορίζεται το εμπόριο με τρίτες χώρες. Αν η αύξηση του εμπορίου με τις χώρες μέλη της Τ. Ε. είναι σημαντικότερη από τον περιορισμό του εμπορίου με τρίτες χώρες, οι εθνικές αγορές διευρύνονται και η Τ. Ε. είναι συμφέρουσα για τις χώρες μέλη της.⁵⁵

Γενικά η διεύρυνση της αγοράς, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να πετύχουν το άριστο μέγεθος τους, να αξιοποιήσουν τις οικονομίες κλίμακας και να μειώσουν το κόστος παραγωγής, αυξάνοντας την παραγωγικότητά τους.

⁵² βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 3

⁵³ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 23

⁵⁴ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 16

⁵⁵ Ομοίως με την υποσημείωση 56

Η κατάργηση των εμποδίων στη διακίνηση εμπορευμάτων μεταξύ των συνεργαζόμενων χωρών οξύνει τον ανταγωνισμό, οδηγεί σε ειδίκευση αλλά και σε αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και στην εξάλειψη μονοπωλίων και ολιγοπωλίων.⁵⁶ Παράλληλα, σε συνδυασμό με την γενικότερη οικονομική διασύνδεση επιτρέπει την διάδοση της τεχνογνωσίας, αλλά και στην βελτίωση της διαφάνειας των αγορών με θετικές επιπτώσεις τόσο στην αποδοτικότητα όσο και στην κατανομή των πόρων.

Ξένες επιχειρήσεις, προκειμένου να αποφύγουν την διακριτική μεταχείριση και να απολαμβάνουν το προνομιακό καθεστώς των χωρών που συμμετέχουν στη συνεργασία, αναγκάζονται συχνά να προβούν σε άμεσες επενδύσεις σε χώρες μέλη της συνεργασίας.⁵⁷ Έτσι αυξάνονται οι επενδύσεις, η ανταγωνιστικότητα, η παραγωγικότητα και προωθείται η οικονομική ανάπτυξη.

Η συμμετοχή χωρών σε περιφερειακά σχήματα βελτιώνει τη διαπραγματευτική τους δύναμη και μπορεί να εξουδετερώσει την πληθυσμιακή ή οικονομική υπεροχή περιφερειακών υπερδυνάμεων, με την ισότιμη συμμετοχή τους σε μια περιφερειακή συνεργασία (βλ. Γερμανία – Ε.Ε.). Παράλληλα παρέχει τη δυνατότητα σε αναπτυσσόμενες χώρες να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των βιομηχανικών χωρών και των διεθνών οικονομικών θεσμών. Η βελτίωση της διαπραγματευτικής τους δυνατότητας εξαρτάται από το μέγεθος της συνεργασίας και την εσωτερική της συνοχή.⁵⁸

⁵⁶ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 21

⁵⁷ Ομοίως με την υποσημείωση 58

⁵⁸ Με τις παραπάνω απόψεις φαίνεται να συμφωνούν και ο Κότιος, σ. 23 και οι Hook, Kearns, σ. 2

1.5 Λόγοι περαιτέρω έντασης του φαινομένου του Περιφερισμού

Το νέο διεθνές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον δίνει μια περαιτέρω ώθηση στην εξάπλωση του φαινομένου του περιφερισμού. Μερικά ενδεικτικά χαρακτηριστικά του νέου περιβάλλοντος παρουσιάζονται ακολούθως.

α) παρατηρείται μια διεύρυνση και εμπάνθηση του διεθνούς θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει τα θέματα της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας.⁵⁹ Όμως, παγκόσμιες εμπορικές συμφωνίες όπως αυτές στα πλαίσια του Π.Ο.Ε., ευνοούν τα συμφέροντα πρωτίστως των Η.Π.Α. και φέρνουν σε δύσκολη θέση μικρές χώρες⁶⁰

β) οι πολυεθνικές εταιρείες αποκτούν όλο και πιο ρυθμιστικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία.⁶¹ Οι αγορές και πωλήσεις σημαντικών επιχειρήσεων τείνουν να γίνονται στα πλαίσια υπερεθνικών σχεδιασμών⁶²

γ) αυξάνεται το ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου ως προς το εθνικό Α.Ε.Π (αυξάνεται ο βαθμός ανοίγματος των εθνικών οικονομιών)⁶³

δ) οικονομικές διακυμάνσεις μεταδίδονται ταχύτατα από χώρα σε χώρα (αυξάνεται η μακροοικονομική αλληλεξάρτηση).⁶⁴

⁵⁹ βλ σχετικά: Κότιος, σ. 4

⁶⁰ βλ. σχετικά: Chomsky, 1997

⁶¹ Οι 40.000 πολυεθνικές εταιρείες ίδρυσαν ή ελέγχουν πάνω από 250.000 θυγατρικές που ελέγχουν το 1/3 της παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής. Οι πωλήσεις των θυγατρικών υπερβαίνουν τις παγκόσμιες εξαγωγές κατά ¼, βλ σχετικά Κότιος, σ.6, ο οποίος χρησιμοποιεί στοιχεία του 1995 από τον Ο.Η.Ε. Επίσης ο ίδιος στη σ. 7 τεκμηριώνει ότι οι πολυεθνικές ελέγχουν σημαντικό μέρος του διεθνούς εμπορίου.

⁶² βλ σχετικά: Κότιος, σ. 4

⁶³ Ομοίως με την υποσημείωση 64

⁶⁴ Ομοίως με την υποσημείωση 64

ε) έχουν διεθνοποιηθεί σημαντικά οι αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Τα τεράστια κεφάλαια που διακινούνται και η μεγάλη ταχύτητα κυκλοφορίας τους τείνουν να ακυρώσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών και να πλήξουν έμμεσα το κοινωνικό κράτος.⁶⁵

ζ) οι αναπτυσσόμενες χώρες συμμετέχουν πλέον ενεργά στην διεθνή παραγωγή και διάθεση. Μέρος της έρευνας και παραγωγής μεταφέρεται από τις αναπτυγμένες σε αυτές.⁶⁶

η) οι εμπορικές δραστηριότητες και γενικότερα οι οικονομικές σχέσεις, παράλληλα με τη διεθνοποίησή τους, παρουσιάζουν τάση να συγκεντρώνονται και σε ενδοπεριφερειακά σχήματα. Το φαινόμενο αυτό είναι γνωστό ως Περιφερειοποίηση (Regionalisation).⁶⁷

Στα τέλη της δεκαετίας του '80 και στις αρχές της δεκαετίας του '90, με την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ., οι περισσότερες χώρες στράφηκαν προς την ενίσχυση των μηχανισμών της αγοράς και τον περιορισμό του κρατικού παρεμβατισμού. Όμως στη δεκαετία του '80, οι αναπτυγμένες οικονομικά χώρες άρχισαν να αναπτύσσουν προστατευτικές πολιτικές έναντι πολλών ανταγωνιστικών εισαγωγών από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτό υποχρέωσε τις αναπτυσσόμενες χώρες να αναζητήσουν στην άμεση γειτονία τους εμπορικούς τους εταίρους και τον τρόπο διεύρυνσης της αγοράς τους, μέσω της δημιουργίας μεγάλων περιφερειακών σχημάτων εμπορικής συνεργασίας.⁶⁸

⁶⁵ Το 1995 οι διεθνείς εκδόσεις αξιογράφων ανέρχονταν σε 2,8 τρις \$ Η.Π.Α., οι συνολικές εξωτερικές απαιτήσεις των διεθνών εμπορικών τραπεζών σε 7,9 τρις \$ και οι συνολικές τοποθετήσεις σε παράγωγα χρηματοδοτικά μέσα σε 27 τρις \$. Τα μεγέθη αυτά ξεπερνούν κατά πολύ το συνολικό ΑΕΠ των βιομηχανικών χωρών. Βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 8 Η κίνηση κεφαλαίων ευνοήθηκε ιδιαίτερα από την μείωση των δασμών και άλλων δασμολογικών εμποδίων μέσω της GATT, βλ σχετικά: Κότιος, σ. 10

⁶⁶ βλ σχετικά: Κότιος, σ. 9

⁶⁷ βλ σχετικά: Κότιος, σ. 11

⁶⁸ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 22

Παράλληλα, για την ερμηνεία των εκρηκτικών διαστάσεων που έχει πάρει το φαινόμενο του Περιφερισμού πρέπει να ανατρέξουμε στη θεωρία του Ντόμινο του R. Baldwin.⁶⁹ Σύμφωνα με τον Baldwin, οι χώρες που είχαν μέχρι πρότινος εμπορικές σχέσεις με χώρες που συμμετέχουν πλέον σε μια ανεπτυγμένη περιφερειακή συνεργασία βλέπουν να υπόκεινται σε διακρίσεις. Αν η εξάρτηση των χωρών αυτών από τις αγορές της περιφερειακής συνεργασίας είναι σημαντική και ο προστατευτισμός της εσωτερικής αγοράς της συνεργασίας μεγάλος οι θιγόμενες χώρες θα προσπαθήσουν να εισέλθουν στην περιφερειακή συνεργασία. Στην περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό ή έχει μεγάλο κόστος, οι θιγόμενες χώρες θα προβούν στο σχηματισμό νέων περιφερειακών οικονομικών συνεργασιών.

Επίσης, η δημιουργία περιφερειακών συνεργασιών προστατεύει τις χώρες από το ανεξέλεγκτο άνοιγμα των αγορών τους που πραγματοποιείται στις παγκόσμιες οικονομικές συνεργασίες (Π.Ο.Ε.)⁷⁰

Στο ίδιο πνεύμα, οι περιφερειακές οικονομικές συνεργασίες, προσφέρουν τη δυνατότητα δημιουργίας κοινών υπερεθνικών θεσμών, κοινού δικαίου και κοινής αγοράς.⁷¹

Γενικά η έξαρση του περιφερισμού θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως απάντηση σε δύο καίρια προβλήματα της εποχής μας. Από τη μία την ανάγκη διεύρυνσης της αγοράς, από την άλλη την ανάγκη προστασίας από τις άνισες και ασταθείς παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες.

Όσο και αν έχει οικονομικό χαρακτήρα μια περιφερειακή συνεργασία, ως συνεργασία μεταξύ κρατών θα είναι πάντοτε πρώτιστα πολιτική συνεργασία με οικονομικούς στόχους και αντικείμενα. Κατά συνέπεια και γεωπολιτικοί λόγοι συμβάλουν ιδιαίτερα στην απόφαση μιας χώρας να συμμετέχει ή να πρωτοστατήσει σε μια συνεργασία. Άλλωστε, η γεωπολιτική και η γεωοικονομία είναι έντονα αλληλεξαρτούμενες.

⁶⁹ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 24

⁷⁰ βλ. σχετικά: Κότιος, σσ. 26-27

⁷¹ βλ. σχετικά: Κότιος, σ. 27

⁷²Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε. που αποσκοπεί και στη γεωπολιτική θωράκιση της χώρας.

Στα επόμενα κεφάλαια επιχειρείται η διεξοδική ανάλυση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, ως χαρακτηριστικού σχήματος περιφερειακής συνεργασίας.

⁷² Ως Γεωοικονομία ορίζεται η ικανότητα μιας οικονομίας να κατακτήσει σημαντικά μερίδια στη διεθνή αγορά, στα πλαίσια της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης των οικονομιών. Παπασωτηρίου, 1998, σσ. 1-8

2. Ανάλυση του Οργανισμού Ο.Σ.Ε.Π.

2.1 Ιστορικό ίδρυσης του Ο.Σ.Ε.Π.

Την ιδέα της δημιουργία μια περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας διατύπωσε για πρώτη φορά ο Τούρκος πρέσβης Σουκρού Ελεκντάγκ τον Ιανουάριο του 1990 κατά τη διάρκεια ενός συνεδρίου.⁷⁵ Την ιδέα αυτή στη συνέχεια υιοθέτησε ο τότε πρόεδρος της Τουρκίας Τουργκούτ Οζάλ⁷⁴ και ήδη το Σεπτέμβρη του 1990 επιτυγχάνει την προκαταρκτική συμφωνία της Βουλγαρίας και στη συνέχεια και της Ρουμανίας και της Ε.Σ.Σ.Δ.⁷⁵

Μόλις το Δεκέμβρη του ίδιου έτους, πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπων των κυβερνήσεων της Ε.Σ.Σ.Δ., της Βουλγαρία και της Ρουμανίας στην Άγκυρα, κατά την οποία το Τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών παρουσίασε ένα προκαταρκτικό πλαίσιο συμφωνίας για τον Ο.Σ.Ε.Π..⁷⁶ Στη συνάντηση, εκτός των άλλων, αποφασίστηκε ότι υπό την ομπρέλα της Ε.Σ.Σ.Δ. θα συμμετείχαν έξι Σοβιετικές δημοκρατίες (Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία, Μολδαβία, Ουκρανία και Ρωσία).⁷⁷

Τον Μάρτη του 1991 πραγματοποιήθηκε μια ακόμη προπαρασκευαστική συνάντηση στο Βουκουρέστι και τον Απρίλη του 1991 στη Σόφια.⁷⁸ Στη συνάντηση της Σόφιας τέθηκαν οι προϋποθέσεις της συμμετοχής της Ελλάδας στον Ο.Σ.Ε.Π. Συγκεκριμένα, η Βουλγαρία πρότεινε να δοθεί στην Ελλάδα το καθεστώς του παρατηρητή στην πρώτη συνάντηση σε επίπεδο υφυπουργών εξωτερικών που πραγματοποιήθηκε στη

⁷⁵ Βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σ. 124, ο οποίος χρησιμοποιεί στοιχεία από τον C. Okman, *Turkish Perceptions Regarding the Black Sea Economic Cooperation*, ΕΛΙΑΜΕΠ, 1996, σσ. 1-2, υποσημείωση 1. Επίσης βλ. Konidaris, σ. 41 ο οποίος χρησιμοποιεί στοιχεία από τον F. Sen, “Black Sea Economic Cooperation a Supplement to E.C.?”, *Aussepolitik*, τ. 44(,), 1993, σ. 281

⁷⁴ Ομοίως με την προηγούμενη υποσημείωση χωρίς την παραπομπή στον Sen. Παράλληλα. βλ: Pavliuk, σ. 128

⁷⁵ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 66

⁷⁶ βλ. σχετικά: Konidaris, σ. 41 και Valinakis, 1999, σ. 124 καθώς και Κουτσίκος, 1999, σ. 66

⁷⁷ βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σσ. 124-125

⁷⁸ Ομοίως με την υποσημείωση 77

Ναχομπίνα της Μόσχας τον Ιούλη του ίδιου έτους.⁷⁹ Η πρόσκληση αυτή υποστηρίχθηκε και από τη Ρουμανία και τη Ρωσία.⁸⁰ Στην ίδια συνάντηση αποφασίστηκε να προσκληθούν, ως ανεξάρτητες πλέον χώρες, το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία και η Ουκρανία.⁸¹

Η επιλογή της Μόσχας για την φιλοξενία της πρώτης διακρατικής συνάντησης για τον Ο.Σ.Ε.Π., όπου συμφωνήθηκε το τελικό κείμενο της Συμφωνίας ίδρυσής του, φαίνεται να έγινε μετά από απαίτηση της Ε.Σ.Σ.Δ.⁸² Η Ε.Σ.Σ.Δ. δείχνει να ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για το αντίκτυπο που θα είχε στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας η επισήμανση της αποφασιστικότητάς της να συμμετάσχει ενεργά στις εξελίξεις της περιοχής και προκειμένου στη δημιουργία του Ο.Σ.Ε.Π.⁸³ Εικάζεται ότι, η Τουρκία σαν αντάλλαγμα θα πρέπει να έλαβε τη φιλοξενία της συνάντησης των αρχηγών κρατών, κατά την οποία υπογράφηκε η ίδρυση του Ο.Σ.Ε.Π.⁸⁴

Στη συνάντηση της Μόσχας αποφασίστηκε ότι η Ελλάδα και η Γιουγκοσλαβία, που παρευρίσκονταν ως παρατηρητές, εφόσον επιθυμούσαν θα μπορούσαν να αποτελέσουν συνιδρυτικά μέλη του Ο.Σ.Ε.Π..⁸⁵ Αντίστοιχη αίτηση έφτασε στο Υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας μόνο από την Ελλάδα. Η Γιουγκοσλαβία δεν προχώρησε σε αντίστοιχη αίτηση, πιθανότατα επειδή βρισκόταν εν μέσω πολεμικών συγκρούσεων και διάσπασης.⁸⁶ Επίσης μετά από διπλωματικές πιέσεις της Τουρκίας, στη συνάντηση της Κωνσταντινούπολης συμμετείχε ως συνιδρυτικό μέλος και η Αλβανία.⁸⁷

⁷⁹ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 67.

⁸⁰ Ομοίως με την υποσημείωση 81

⁸¹ Ομοίως με την υποσημείωση 81

⁸² Την άποψη αυτή υποστηρίζει ο Κουτσίκος, 1999, σσ. 67-68

⁸³ Ομοίως με την υποσημείωση 84

⁸⁴ Την άποψη αυτή υποστηρίζει ο Κουτσίκος, 1999, σ. 69

⁸⁵ βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σ. 125

⁸⁶ Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σ. 125: "...the disintegration of Yugoslavia rendered its application for membership meaningless..."

⁸⁷ βλ. σχετικά στο κεφάλαιο 2.2.2 "Αλβανία" σ. 37

Εικόνα 1

Χάρτης των χωρών-μελών του Ο.Σ.Ε.Π.

Πηγή: ΔΙΚΕΜΕΠ, <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/map/index.html>

Τον Φεβρουάριο του 1992 στη συνάντηση της Κωνσταντινούπολης, υπογράφηκε από το Αζερμπαϊτζάν, την Αρμενία, την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Γεωργία, την Ελλάδα, τη Μολδαβία, την Ουκρανία, την Ρουμανία, τη Ρωσία και την Τουρκία η συμφωνία ίδρυσης του Ο.Σ.Ε.Π.⁸⁸ Στους ελάχιστους μήνες που μεσολάβησαν μεταξύ των δύο συναντήσεων είχε διαλυθεί η Ε.Σ.Σ.Δ., είχε συσταθεί η Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών (Κ.Α.Κ.), ενώ είχαν ανεξαρτητοποιηθεί και η Μολδαβία με την Γεωργία. Έτσι στην υπογραφή αντί της Ε.Σ.Σ.Δ. συμμετείχαν η Γεωργία, η Μολδαβία και η Ρωσία.

Θα μπορούσε να παρατηρηθεί, ότι από τη διατύπωση της Τουρκικής πρότασης το Σεπτέμβρη του 1990, έως την υπογραφή της ίδρυσης του Ο.Σ.Ε.Π. το Φεβρουάριο του 1992 η δομή και το περιβάλλον του Ο.Σ.Ε.Π. άλλαξαν σε σημαντικό βαθμό. Συγκεκριμένα, είχε ολοκληρωθεί η διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. και είχε αλλάξει το γεωπολιτικό σκηνικό, μεταξύ άλλων, στέφοντας όλες τις χώρες τις περιοχής προς την ανοικτή οικονομία. Οι νέες χώρες που εμφανίστηκαν σε γενικές γραμμές για πρώτη φορά στην παγκόσμια σκηνή, προσπαθούσαν να καλύψουν το χαμένο του έδαφος,

⁸⁸ Summit Declaration on the Black Sea Economic Cooperation, BSEC Handbook of documents, τ. 1, σσ. 3-7

διεκδικούσαν την οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία τους από την Ρωσία, αναζητώντας νέους πολιτικούς και οικονομικούς εταίρους στην ευρύτερη περιοχή. Μεταξύ άλλων, σε αυτές τις ανάγκες κλήθηκε να ανταποκριθεί ο Ο.Σ.Ε.Π.

Το 1998 στη συνάντηση κορυφής της Γιάλτας υπογράφηκε ο Καταστατικός Χάρτης του Ο.Σ.Ε.Π. και ο Ο.Σ.Ε.Π. από μια περιφερειακή πρωτοβουλία μετατράπηκε σε οργανισμό.⁸⁹

Ακολούθως παρουσιάζεται το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, στα πλαίσια του οποίου το κάθε κράτος ξεχωριστά έκανε την επιλογή να συμμετέχει στον Ο.Σ.Ε.Π. καθώς και οι προσδοκίες του από τον Ο.Σ.Ε.Π.

⁸⁹ Charter of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, BSEC Handbook of documents, τ. 4, σσ. 3-15

2.2 Λόγοι ένταξης και προσδοκίες των χωρών-μελών από τον Ο.Σ.Ε.Π.

Για να περιγράψει κανείς ολοκληρωμένα ένα σύγχρονο σχήμα περιφερειακής συνεργασίας θα πρέπει να εξετάσει τις συνθήκες, τις ανάγκες και τους πολιτικούς στόχους που οδήγησαν το κάθε κράτος ξεχωριστά να λάβει μέρος σε αυτό. Ακολούθως γίνεται προσπάθεια να περιγραφούν οι λόγοι ένταξης και οι προσδοκίες των 11 ιδρυτικών μελών του Ο.Σ.Ε.Π.

2.2.1 Αζερμπαϊτζάν

Εικόνα 1: Χάρτης του Αζερμπαϊτζάν

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Azerbaijan

Το Αζερμπαϊτζάν υπήρξε για πρώτη φορά ανεξάρτητο κράτος από το 1918 έως το 1920. Στη συνέχεια και έως το 1936 πέρασε διάφορες φάσεις ρωσικής κυριαρχίας, ενώ από το 1936 έως το 1991 ήταν Δημοκρατία της Ε.Σ.Σ.Δ.⁹⁰

⁹⁰ Σχετικά με τη σύγχρονη ιστορία του Αζερμπαϊτζάν, βλ. Κουτσίκος, 1999, σ. 167-168 και Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, 2000, σ. 92

Ήταν το πρώτο κράτος που αποσχίσθηκε από την Ε.Σ.Σ.Δ., το 1991. Στην αρχή της επόμενης χρονιάς και σχεδόν παράλληλα με την αποχώρηση των Ρωσικών στρατευμάτων από τη χώρα, και εν μέσω πολιτικής αστάθειας,⁹¹ ξέσπασε πόλεμος στην ευρύτερη περιοχή της αυτόνομης δημοκρατίας του Ναγκόρνο Καραμπάχ, μια περιοχή που κατοικούνταν κατά πλειοψηφία από Αρμένιους.⁹² Οι Αρμένιοι αυτονομιστές είχαν καταλάβει το 20% του εδάφους του Αζερμπαϊτζάν,⁹³ όταν το 1994 διαμεσολάβησε η Ρωσία και επιτευχθηκε κατάπαυση πυρός.⁹⁴ Έως τώρα, το πρόβλημα της κατοχής του Ναγκόρνο Καραμπάχ παραμένει, ενώ συνεχίζονται οι συνομιλίες στα πλαίσια του ΟΑΣΕ.⁹⁵

Σήμερα, το Αζερμπαϊτζάν βρίσκεται σε δεινή οικονομική κατάσταση (πίνακας 3). Αν και είναι σημαντική πετρελαιοπαραγωγός χώρα, την περίοδο 1994-1996, ο πόλεμος στη Τσετσενία κατέστρεψε τον αγωγό που μετέφερε πετρέλαιο προς τη Ρωσία και τον υπόλοιπο κόσμο.⁹⁶ Παράλληλα, λόγω του πόλεμου του Ναγκόρνο Καραμπάχ, δέχθηκε μεγάλο αριθμό προσφύγων.⁹⁷ Βέβαια, στο άμεσο μέλλον, η κατασκευή νέων αγωγών πιθανόν να βελτιώσει ιδιαίτερα την οικονομική και γεωπολιτική θέση του.⁹⁸

⁹¹ Στο διάστημα 1991-1993 τέσσερις διαφορετικοί άνθρωποι διακυβέρνησαν τη χώρα. Βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 169-170

⁹² Η σύρραξη ξεκίνησε μετά από την απόφαση της περιοχής να αυτονομηθεί. "...Η Δημοκρατία του Ναγκόρνο Καραμπάχ ανακήρυξε την ανεξαρτησία της στις 6 Ιανουαρίου 1992 μετά από δημοψήφισμα τον Δεκέμβριο του 1992 όπου η πλειοψηφία προτίμησε την απόσπαση από το Αζερμπαϊτζάν..." <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/ronkgr.htm>,

⁹³ βλ. σχετικά Σίσκος, 1998, σ. 74 και Κουτσίκος, 1999, σ. 165

⁹⁴ Η παρέμβαση της Ρωσίας στη σύρραξη σε μια στιγμή που οι εξελίξεις επιδεινώνονταν για το Αζερμπαϊτζάν, έγινε αφότου το Αζερμπαϊτζάν αποφάσισε τελικά να εισέλθει στην Κ.Α.Κ. βλ σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 165

⁹⁵ βλ. σχετικά: Annual Report 2000 on OSCE Activities, http://www.osce.org/docs/english/misc/anrep00e_activ.htm#Anchor-1.1-931

⁹⁶ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 74

⁹⁷ Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, συνολικά 850.228 πρόσφυγες υπάρχουν στο Αζερμπαϊτζάν και αποτελούν το 8% του πληθυσμού του. <http://www.unhcr.ch/world/euro/azerbaij.htm>

⁹⁸ Με την άποψη αυτή συμφωνεί ο Κουτσίκος, 1999, σ. 166 καθώς και ο Σίσκος, 1998, σ. 73. Αντίθετα ο Ανδριανόπουλος, 2000 εκφράζει έντονη δυσπιστία για τη σημασία των κοιτασμάτων πετρελαίου του Αζερμπαϊτζάν.

Αν και είναι μέλος της Κ.Α.Κ. από το 1993, το Αζερμπαϊτζάν φαίνεται να έχει αναπτύσσει ιδιαίτερα στενές σχέσεις με την Τουρκία. Με τη χώρα αυτή το συνδέει η μουσουλμανική θρησκεία και γλωσσική συγγένεια,⁹⁹ ενώ δεν υπάρχει κανένα διμερές πρόβλημα. Αντίθετα, με την Ρωσία το χωρίζουν οι διεκδικήσεις στα πετρέλαια της Κασπίας¹⁰⁰ και η υποστήριξη της στην Αρμενία κατά τη διάρκεια του πολέμου,¹⁰¹ ενώ με το Ιράν, τα εκατομμύρια Αζέρων στο έδαφος του¹⁰² και τα πετρέλαια της Κασπίας¹⁰³ και η Ιρανο-Αρμένικη συνεργασία¹⁰⁴. Η ανεπαρκής υποστήριξη της Τουρκίας στη σύγκρουσή του με την Αρμενία, αλλά και έως σήμερα,¹⁰⁵ φαίνεται να

⁹⁹ βλ. σχετικά Σίσκος, 1998, σ. 74 και Κουτσίκος, 1999, σ. 175

¹⁰⁰ Η Ρωσία θεωρεί ότι η Κασπία είναι εσωτερική θάλασσα και ισχύει ο διεθνής νόμος για τη θάλασσα. (εθνική κυριαρχία σε απόσταση μερικών ναυτικών μιλίων από την ακτή και το υπόλοιπο διεθνή ύδατα) Αντίθετα το Αζερμπαϊτζάν την θεωρεί λίμνη και πιστεύει ότι ο νόμος δεν ισχύει στην περίπτωση της (μοίρασμα τις Κασπίας σε εθνικές περιοχές). Η διαφορά είναι ότι στη μεν πρώτη περίπτωση η δικαιοδοσία των πετρελαίων της Κασπίας ανήκει από κοινού στη Ρωσία, στο Τουρκμενιστάν, στο Ιράν, στο Αζερμπαϊτζάν και στο Καζαχστάν, ενώ στην δεύτερη ανήκει κυρίως στο Αζερμπαϊτζάν και το Τουρκμενιστάν. βλ. σχετικά Κουτσίκος, 1999, σ. 174,

⁶⁹ Ο Κουτσίκος, 1999, σ. 165 σημειώνει σχετικά ότι: "...Η υποστήριξη της Τουρκίας στη διαμάχη του Ναγκόρνο Καραμπάχ ήταν ανεπαρκής, σε σύγκριση με τη βοήθεια που έδωσε το Ιράν και η Ρωσία στην Αρμενία...".

¹⁰² Σχετικά με την ιεράρχηση του θέματος ως ύψιστης εθνικής ασφάλειας από την Ιρανική πλευρά βλ.: Valinakis, 1999, σ. 15. Επίσης ο Κουτσίκος, 1999, σσ. 211-212, σημειώνει ότι "...Υπάρχουν περίπου 26 εκατομμύρια άτομα Αζερικής καταγωγής στο Ιράν και πολλοί από αυτούς κατέχουν υψηλές θέσεις στην κυβέρνηση...", ενώ ο Σίσκος, 1998, σ. 75 σημειώνει ότι "...στα στρατηγικά σχέδια του Μπακού κυρίαρχη θέση κατέχει το πρόβλημα ενοποίησης με το Ιρανικό Αζερμπαϊτζάν, στο οποίο κατοικούν αρκετά εκατομμύρια ομοεθνών του Αζερμπαϊτζάν..."

¹⁰³ Το Ιράν εκφράζει ταυτόσημες απόψεις με την Ρωσία επί του θέματος. βλ. σχετικά Κουτσίκος, 1999, σ. 174

¹⁰⁴ Ο Κουτσίκος, 1999, σσ. 211-212 εκφράζει την άποψη ότι η συνεργασία μεταξύ Ιράν και Αρμενίας είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Αρμένικη οικονομία και στηρίζεται στην κοινή τους αντιπαλότητα με την Τουρκία και το Αζερμπαϊτζάν.

¹⁰⁵ Ο Κουτσίκος, 1999, σ. 175, σημειώνει σχετικά ότι: "...η Άγκυρα δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες του Baku κατά τη διάρκεια της διαμάχης στο Ναγκόρνο Καραμπάχ". Παράλληλα, φαίνεται η υποστήριξη αυτή σήμερα, να συνεχίζει να είναι ανεπαρκής, "...Η Τουρκία παρέχει στο Αζερμπαϊτζάν διπλωματική υποστήριξη και μερική στρατιωτική βοήθεια, όμως και τα δύο με πολύ μικρό αντίκρισμα..." Κουτσίκος, 1999, σ. 211. Την περιορισμένη βοήθεια της Τουρκίας κατά τη διάρκεια του πολέμου, θα μπορούσαμε να την ερμηνεύσουμε και ως αποτέλεσμα της Ρωσικής

θέτει τα όρια της συνεργασίας των δύο χωρών. Έτσι, αν και το Αζερμπαϊτζάν θεωρεί την Τουρκία κύριο πολιτικό και οικονομικό εταίρο,¹⁰⁶ για οικονομικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς λόγους, προσπαθεί να ικανοποιεί ταυτόχρονα και το Ιράν, τη Ρωσία και τη Δύση.¹⁰⁷ Έχει επίσης ιδιαίτερα καλές σχέσεις με τη Γεωργία, οι οποίες βασίζονται στο κοινό συμφέρον από την υλοποίηση κοινών συγκοινωνιακών και ενεργειακών δικτύων.¹⁰⁸

Λόγω του γεγονότος ότι στην ουσία μόλις τα τελευταία δέκα χρόνια αποτελεί αυτόνομο κράτος, δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ανεξάρτητη παρουσία του στη διεθνή σκηνή και αναπτύσσει τις σχέσεις του με το ΝΑΤΟ και την Ε.Ε.¹⁰⁹ Ο ίδιος λόγος φαίνεται να παρακίνησε το Αζερμπαϊτζάν να επιδιώξει τη συμμετοχή του στον Ο.Σ.Ε.Π. Η είσοδος του Αζερμπαϊτζάν το 1992 στον Ο.Σ.Ε.Π. πραγματοποιήθηκε εν μέσω πολεμικών συγκρούσεων και πολιτικής αστάθειας. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, οι εργασίες του Ο.Σ.Ε.Π. ήταν η μόνη ευκαιρία για τις αντιπαρατηθόμενες πλευρές να συναντηθούν σε διάφορα μάλιστα επίπεδα.¹¹⁰ Αν και το Αζερμπαϊτζάν δεν είναι χώρα παράκτια της Μαύρης Θάλασσας, λόγω της εγγύτητάς του σε αυτή, αλλά και των πετρελαϊκών του κοιτασμάτων, η συμμετοχή του ολοκληρώνει γεωγραφικά και οικονομικά την περιοχή δράσης του Ο.Σ.Ε.Π.

Σήμερα, σχεδόν δέκα χρόνια μετά, βρίσκεται Στον Ο.Σ.Ε.Π. για την κατοχύρωση του διεθνώς, και για την υλοποίηση συγκοινωνιακών και ενεργειακών έργων.¹¹¹ Επίσης, το Αζερμπαϊτζάν δε διατηρεί διπλωματικές σχέσεις με την Αρμενία και η μόνη τους επαφή, αλλά και συνεργασία είναι στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π.

δήλωσης ότι η στρατιωτική εμπλοκή ξένων δυνάμεων στο έδαφος των χωρών της Κ.Α.Κ. θα ήταν αιτία πολέμου. Βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 211

¹⁰⁶ Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί ο Κουτσίκος, 1999, σ. 175 και ο Σίσκος, 1998, σ. 74

¹⁰⁷ Είναι χαρακτηριστικό ότι έχει παραχωρήσει μερίδια στις συμφωνίες εκμετάλλευσης των πετρελαίων του και στη Ρωσία, Ιράν, Γαλλία., Τουρκία βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σσ. 74-75 και Κουτσίκος, 1999, σσ. 174-175

¹⁰⁸ βλ σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 176

¹⁰⁹ Έχει υπογράψει και συμφωνία συνεταιρισμού και συνεργασίας με την Ε.Ε. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_azerbaijan.pdf , συμμετέχει από το 1994 στο ΝΑΤΟϊκό πρόγραμμα “Συνεργασία για την ειρήνη”. <http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>

¹¹⁰ Οι εργασίες του Ο.Σ.Ε.Π. γίνονται σε γενικές γραμμές σε επίπεδο υπουργών, διπλωματών και υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών. Βλ. σχετικά στο κεφάλαιο 2.3 “Διοικητική Δομή” σ. 65

¹¹¹ Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σσ. 19-20

2.2.2 Αλβανία

Εικόνα 2: Χάρτης της Αλβανία

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Albania

Η πτώση του κομμουνισμού στην Αλβανία σήμανε το τέλος μιας περιόδου σχετικά μεγάλου απομονωτισμού από τη διεθνή οικονομία και πολιτική. Μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο, η Αλβανία είχε ιδιαίτερα αρνητικές σχέσεις με τις Η.Π.Α. και την Αγγλία, ενώ προσκολλήθηκε διαδοχικά και σχεδόν κατά αποκλειστικότητα κάθε φορά, στην Γιουγκοσλαβία (1945-1948), Ε.Σ.Σ.Δ. (1948-1961) και στην Κίνα (1961-1978).¹¹² Από τις αρχές της δεκαετίας του '80, αλλά ιδιαίτερα στο διάστημα 1985-1990, η Αλβανία αρχίζει να ανοίγεται οικονομικά και πολιτικά προς τη Γερμανία, την Ιταλία, ενώ η Γαλλία ήταν το μόνο δυτικό κράτος με το οποίο διατηρούσε σχέσεις ήδη από το 1946.¹¹³ Στο Βαλκανικό χώρο, η Αλβανία προσπάθησε να άρει την αυτοαπομόνωσή της από το 1978, αναπτύσσοντας σταδιακά ισομερώς τις διμερείς σχέσεις, αποφεύγοντας, όμως, έως το 1988 τις πολυμερείς συνεργασίες.¹¹⁴

Το 1991 αποτελεί χρονιά σταθμό και αποτελεί τη λήξη του διεθνούς απομονωτισμού της Αλβανίας. Την χρόνια αυτή η Αλβανία εισάγει αναίμακτα τον πολυκομματισμό και την οικονομία της αγοράς και αποκαθιστά τις σχέσεις της με τις Η.Π.Α., την

¹¹² βλ. σχετικά Χαρβαλίας, 1995, σσ. 122-127

¹¹³ βλ. σχετικά Χαρβαλίας, 1995, σσ. 129-131

¹¹⁴ βλ. σχετικά Χαρβαλίας, 1995, σσ. 131-132

Αγγλία, την Ε.Σ.Σ.Δ., την Ε.Ο.Κ., ενώ μετά τις πρώτες ελεύθερες εκλογές, εντάσσεται και στην ΔΑΣΕ.¹¹⁵

Στο πλαίσιο αυτό της πολιτικής της Αλβανίας για έξοδο από τη διεθνή απομόνωση θα πρέπει να ενταχθεί και η επιλογή της να συμμετέχει στον Ο.Σ.Ε.Π. Η συμμετοχή της αυτή, δεν δικαιολογείται βάσει γεωγραφικών και οικονομικών κριτηρίων και οφείλεται σε πολιτικούς λόγους. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή της Αλβανία στην ίδρυση του Ο.Σ.Ε.Π. έγινε επιτρεπτή μετά από έντονες διπλωματικές πιέσεις της Τουρκίας.¹¹⁶ Η προσέγγιση της Αλβανίας με την Τουρκία στη δεκαετία του '90 θα μπορούσε να εξηγηθεί από την έλλειψη εμπιστοσύνης προς την Ελλάδα, λόγω πρωτίστως της Ελληνικής μειονότητας,¹¹⁷ αλλά και της Ελληνο-Σερβικής φιλίας και από την άλλη λόγω της ανάγκης εύρεσης πολιτικής στήριξης στις ενδεχόμενες αναφλέξεις σε ' περιοχές όπου διαβιεί Αλβανική μειονότητα και του κοινού μουσουλμανικού θρησκευματος¹¹⁸.

Η εξωτερική πολιτική της Αλβανίας είναι επικεντρωμένη στα θέματα των Αλβανικών μειονοτήτων και δεν φαίνεται να την απασχολούν οι εξελίξεις στην μακρινή Μαύρη Θάλασσα. Στο πλαίσιο της προώθησης των εθνικών στόχων, αλλά και αποβλέποντας σε οικονομική ενίσχυση, η Αλβανική εξωτερική πολιτική έχει ως πρώτες προτεραιότητες τις Αμερικανο-Αλβανικές σχέσεις και τις σχέσεις με την Ε.Ε. Η Αλβανία βλέπει τον Ο.Σ.Ε.Π. ως μια επιπλέον δίοδο χρημάτων προς την χώρα, που θα προωθήσει την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων εθνικού ενδιαφέροντος.¹¹⁹ Όμως, η καθυστέρηση της έναρξης υλοποίησης έργων μειώνει περαιτέρω το ενδιαφέρον της Αλβανίας για τον Ο.Σ.Ε.Π.

¹¹⁵ βλ. σχετικά Χαρβαλίας, 1995, σσ. 137-139

¹¹⁶ "...Due to the strong diplomatic efforts of Prime Minister Demirel, Albania took its place at the summit as a founding member..." Ozoye, 1992, σ.53

¹¹⁷ Σχετικά τις Ελληνο-Αλβανικές σχέσεις μετά το 1989 και πως τις επηρεάζουν οι εξελίξεις στο θέμα της Ελληνικής μειονότητας βλ. Stavrrou, 1999, σσ.337-360

¹¹⁸ Είναι χαρακτηριστικό της σημασίας που η σύγχρονη εξωτερική πολιτική της Αλβανία δίνει στην θρησκεία ότι από το 1992 η Αλβανία συμμετέχει στην Ισλαμική Συνδιάσκεψη. Σύμφωνα με τον Stavrrou, 1999, σ. 347, η Αλβανία έκανε αυτή την επιλογή στα πλαίσια των συγκρούσεων μεταξύ των Μουσουλμάνων Αλβανών και των Ελλήνων και υπόλοιπων Ορθοδόξων Αλβανών

¹¹⁹ με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σ. 20, καθώς και ο Kaymaksı, 2000, σ. 11

2.2.3 Αρμενία

Εικόνα 3: Χάρτης της Αρμενίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Armenia

Το σύγχρονο Αρμενικό κράτος ιδρύθηκε το 1918, και καταλαμβάνει το ανατολικό τμήμα της αρχαίας και μεσαιωνικής Αρμενίας.¹²⁰ Το 1920 καταλαμβάνεται από τη Ρωσία και το 1922 γίνεται μέλος της Διακαυκασιανής Ομοσπονδίας Σοβιετικών Δημοκρατιών, ενώ από το 1936 έως την ανεξαρτησία της το 1991 αποτέλεσε ξεχωριστή Δημοκρατία της Ε.Σ.Σ.Δ.¹²¹

Η περίοδος της Σοβιετικής Ένωσης άφησε μια βαριά κληρονομιά στην περιοχή. Το 1923 περιοχές με έντονη αρμενική παρουσία, όπως το Ναγκόρνο Καραμπάχ και το Ναχιτσεβάν, παραχωρήθηκαν από την Ε.Σ.Σ.Δ. ως αυτόνομες δημοκρατίες στη Σοβιετική Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν.¹²² Ήδη το 1988 το θέμα επανήλθε στο προσκήνιο και χρειάστηκε επανειλημμένα η παρέμβαση του Σοβιετικού στρατού.¹²³

¹²⁰ βλ. σχετικά: <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/1918gr.htm>, καθώς και Κουτσίκος, 1999, σσ. 205-207

¹²¹ Ομοίως με την υποσημείωση 122

¹²² βλ. σχετικά: <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/histgr.htm>, Κουτσίκος, 1999, σ. 206

¹²³ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 207

Με την αποχώρηση του Ρώσικου στρατού από το Αζερμπαϊτζάν, το 1992, ξεκίνησε ο πόλεμος στο Ναγκόρνο Καραμπάχ, που οδήγησε σήμερα στην κατοχή του 20% των εδαφών του Αζερμπαϊτζάν από Αρμένιους αυτονομιστές.¹²⁴ Αντίθετα, αυτονομίηση της δημοκρατίας του Ναχιτσεβάν δεν επιχειρήθηκε, εκτός των άλλων,¹²⁵ επειδή δεν υπήρχε πλέον επαρκής Αρμένικη παρουσία.¹²⁶

Η οικονομία της Αρμενίας αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, και τα τελευταία χρόνια υπήρξε σημαντικό μεταναστευτικό ρεύμα.¹²⁷ Πέρα από την οικονομική κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και την έναρξη της μετάβασης στην ελεύθερη οικονομία, η Αρμενία αντιμετώπισε έναν καταστροφικό σεισμό το 1988,¹²⁸ τον πόλεμο στο Ναγκόρνο Καραμπάχ και την εισροή πάνω από 300.000 προσφύγων, που εκδιώχθηκαν από το Αζερμπαϊτζάν¹²⁹, αλλά και του ενεργειακού αποκλεισμού που της επέβαλε η Τουρκία και το Αζερμπαϊτζάν.¹³⁰

Η Αρμενία διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με τη Ρωσία¹³¹ και το Ιράν. Συμμετέχει ήδη από το 1991 στην Κ.Α.Κ., ενώ έχει υπογράψει 25ετή συμφωνία εγκατάστασης Ρωσικών στρατευμάτων στο έδαφός της.¹³² Επίσης, εισάγει ενέργεια από τη Ρωσία μέσω Γεωργίας. Με το Ιράν οι σχέσεις είναι ιδιαίτερα καλές, ιδίως στον οικονομικό τομέα. Σήμερα, η οικονομία της Αρμενίας στηρίζεται σημαντικά στο εμπόριο με το

¹²⁴ βλ. σχετικά στο κεφάλαιο 2.2.1 “Αζερμπαϊτζάν” σ. 33

¹²⁵ Επίσης, ένας ακόμη λόγος που οι Αρμένιοι δεν προχώρησαν σε αυτονομιστικές κινήσεις στο Ναχιτσεβάν είναι σύμφωνα με τον Κουτσικό, 1999, σ. 208, η σχετική προειδοποίηση της Τουρκίας

¹²⁶ βλ. σχετικά <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/nakhgr.htm>

¹²⁷ Σύμφωνα με τον Σίσκο, 1998, σ. 78, 600.000. Αρμένιοι μετανάστευσαν σε πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες (κυρίως Ρωσία, Ουκρανία)

¹²⁸ Εξαιτίας του σεισμού υπήρξαν 25.000 νεκροί και 500.000 άστεγοι, σε μια χώρα 3.5 εκατομμυρίων ανθρώπων. βλ. σχετικά:

<http://wb1n0018.worldbank.org/eca/eca.nsf/ec6733e67523edfe852567d10012d44d/33838e84287562c6c12567e900551544>

¹²⁹ Τα στοιχεία για τους πρόσφυγες προέρχονται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, <http://www.unhcr.ch/world/euro/armenia.htm>

¹³⁰ βλ. σχετικά Σίσκος, 1998, σ. 78

¹³¹ Σχετικά με τον προσανατολισμό της Αρμενίας προς την Μόσχα, ο Σίσκος, 1998, σ. 79, υποστηρίζει ότι οφείλεται στο γεγονός ότι πιστεύει πως η δύση υποστηρίζει το Αζερμπαϊτζάν.

¹³² Στα πλαίσια αυτής της συμφωνίας έχουν εγκατασταθεί δύο πλήρεις στρατιωτικές βάσεις και μια μοίρα πολεμικών αεροπλάνων MIG-23, βλ. σχετικά: Κουτσικός, 1999, σ. 211

Ιράν, ενώ οι δύο χώρες έχουν διασυνδεδεμένα ηλεκτρικά δίκτυα.¹³³ Ικανοποιητικές είναι και οι σχέσεις με τη Γεωργία, παρά το ιστορικό πρόβλημα της σημαντικής Αρμένικης μειονότητας στο Αχαλκαλάκ.¹³⁴ Με την Τουρκία οι σχέσεις είναι φορτισμένες λόγω τόσο του ζητήματος της γενοκτονίας των Αρμενίων,¹³⁵ όσο και της έντονης υποστήριξης της προς το Αζερμπαϊτζάν και του αποκλεισμού των συνόρων. Αν και η Τουρκία έχει αναγνωρίσει την Αρμενία, δεν διατηρεί διπλωματικές σχέσεις¹³⁶. Παράλληλα, αναπτύσσει τις σχέσεις της τόσο με την Ε.Ε.¹³⁷ όσο και το ΝΑΤΟ¹³⁸. Χάρει και στην Αρμένικη κοινότητα της Αμερικής, δέχεται σημαντική οικονομική βοήθεια από τις Η.Π.Α.¹³⁹

Σε αντιστοιχία με το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία φαίνεται να εισήλθε στον Ο.Σ.Ε.Π. προκειμένου να κατοχυρώσει την ανεξάρτητη διεθνή της παρουσία. Αν και δεν είναι χώρα της Μαύρης θάλασσα, μόλις 200 χιλιόμετρα την χωρίζουν από αυτή. Όπως και στην περίπτωση του Αζερμπαϊτζάν, η συμμετοχή της στον Ο.Σ.Ε.Π. ολοκληρώνει γεωγραφικά και οικονομικά την περιοχή δράσης του.

Σήμερα, με την συμμετοχή της στον Ο.Σ.Ε.Π. η Αρμενία αποβλέπει τόσο στη διεθνή αναγνώριση, όσο και κυρίως στην προώθηση συγκοινωνιακών και ενεργειακών δικτύων που θα δώσουν τέλος στο γεωγραφικό της αποκλεισμό.¹⁴⁰

¹³³ βλ. Σίσκος, 1998, σ. 78 και περί σύνδεσης δικτύων Κουτσίκου, 1999, σ. 212

¹³⁴ Σχετικά με το ζήτημα του Αχαλκαλάκ βλ. <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/akhalgr.htm>

¹³⁵ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 205, και <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/tad2gr.htm>

¹³⁶ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 211

¹³⁷ Έχει συνάψει και συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με την Ε.Ε.

http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_armenia.pdf

¹³⁸ Συμμετέχει από το 1994 στο ΝΑΤΟϊκό πρόγραμμα “Συνεργασία για την Ειρήνη”

<http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>

¹³⁹ Το 2000 δέχθηκε 102.380.000 \$, όταν το διπλάσιο σε πληθυσμό και σημαντικότερο γεωπολιτικά

Αζερμπαϊτζάν δέχθηκε μόλις 30.760.000 \$ βλ. σχετικά: Giragosian, 2000 ή

<http://www.anca.org/anca/transcaucasus.asp?trid=16>

¹⁴⁰ Με τη σημασία που έχει για την Αρμενία ο τερματισμός του γεωγραφικού της αποκλεισμού φαίνεται να συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σ 20 ο οποίος εκτός των άλλων σημειώνει: “...Armenia requires a regional system of cooperation with an emphasis on the opening of transport routes and free circulation of goods”

2.2.4 Βουλγαρία

Εικόνα 1: Χάρτης της Βουλγαρίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Bulgaria

Μετά τη λήξη του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου η Βουλγαρία αποτέλεσε τον πιο πιστή σύμμαχο της Ε.Σ.Σ.Δ. Η εξωτερική πολιτική της ακολουθούσε σε μεγάλο βαθμό την πολιτική της Ε.Σ.Σ.Δ. με αποτέλεσμα να έχει περιορισμένες σχέσεις με τις καπιταλιστικές χώρες.¹⁴¹ Πάντως, στο διάστημα 1969-1985 η ένταση στις σχέσεις της Βουλγαρίας με τις δυτικές δημοκρατίες μειώθηκε, ενώ το 1985, οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις του Γκορμπατσόφ θα οδηγήσουν τη Βουλγαρία στην προσπάθεια βελτίωσης της θέσης της στην παγκόσμια οικονομία και πολιτική.¹⁴²

Παρόλα αυτά, η πτώση του κομμουνισμού βρήκε τη Βουλγαρία εξαρτημένη πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά από την καταρρέουσα Ε.Σ.Σ.Δ.¹⁴³ Η άσχημη οικονομική και γεωπολιτική της κατάσταση υποχρέωσε τη Βουλγαρία να προχωρήσει με προσεκτικά βήματα στην ταχεία αποδέσμευση της από την Ε.Σ.Σ.Δ.¹⁴⁴ και να

¹⁴¹ βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 361-368

¹⁴² βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 367-368

¹⁴³ βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 368 και 373-374

¹⁴⁴ βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 373-375

επαναπροσδιορίσει τις διεθνείς της σχέσεις.¹⁴⁵ Ανοίχθηκε προς τους ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, ενώ επαναδιαμόρφωσε τις σχέσεις της με τις μεγάλες δυτικές, αλλά και τις βαλκανικές γειτονικές χώρες στα πλαίσια της νέας γεωστρατηγικής της πραγματικότητας.¹⁴⁶

Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται η αποδοχή της πρότασης της Τουρκίας για τη δημιουργία συνεργασίας των χωρών του Ευξείνου Πόντου. Επίσης, με τη συμμετοχή της στη περιφερειακή αυτή συνεργασία, η Βουλγαρία επεδίωκε να ανοιχθεί σε νέες αγορές,¹⁴⁷ χωρίς να έρθει σε άμεση ρήξη με τον τότε σχεδόν αποκλειστικό οικονομικό της εταίρο, τη Σοβιετική Ένωση. Από την άλλη, η συμμετοχή της σε ένα περιφερειακό σχήμα που αποτελείται από πρώην κομμουνιστικές χώρες και την Τουρκία, δεν συμβάδιζε με την προσπάθεια πολιτικής αποδέσμευσης από την Ε.Σ.Σ.Δ. και την στροφή της προς τη Δύση. Έτσι, η Βουλγαρία πρότεινε την είσοδο ενός μέλους της Ε.Ε., της Ελλάδας, στο σχήμα, προσπαθώντας να αποκτήσει ο Ο.Σ.Ε.Π. μια πιο δυτικόστροφη εικόνα.¹⁴⁸ Βέβαια, δευτερευόντως, η αποδυνάμωση της Τουρκίας θα πρέπει να ήταν επίσης ένας από τους στόχους της πρότασης της Βουλγαρίας, δεδομένων των ιδιαίτερα άσχημων Βουλγαρο-Τουρκικών σχέσεων της περιόδου 1984-1989.¹⁴⁹

Σήμερα, η Βουλγαρία φαίνεται να έχει επιτύχει να καλύψει σε σημαντικό βαθμό το χαμένο έδαφος στη διεθνή σκηνή. Έχει σοβαρές πιθανότητες να ενταχθεί στην Ε.Ε. στα επόμενα δέκα χρόνια,¹⁵⁰ ενώ έχει αναπτύξει τις σχέσεις της με το ΝΑΤΟ.¹⁵¹

¹⁴⁵ βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 368-369

¹⁴⁶ βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 368-373, 378-379, 386-387, 388-390 και 399-407

¹⁴⁷ Ο Kaymakci, 2000, σ. 11 σημειώνει ότι: ...Orientation of Bulgaria towards the Black Sea subregion solves some of the problems of Bulgarian exports...

¹⁴⁸ Με την ύπαρξη σοβαρών φόβων για τις επιπτώσεις της συμμετοχής της στο Ο.Σ.Ε.Π. στις σχέσεις της με ΝΑΤΟ και Ε.Ε. συμφωνεί και ο Kaymakci, 2000, σ. 10

¹⁴⁹ Οι Βουλγαρο-Τουρκικές σχέσεις επιδεινώθηκαν λόγω της προσπάθειας εκβουλαρισμού της μουσουλμανικής μειονότητας της Βουλγαρίας. Είναι χαρακτηριστικό της έντασης, ότι οι εμπορικές συναλλαγές μειώθηκαν κατά 80-90% στο αντίστοιχο διάστημα. βλ. σχετικά: Κεντρωτής, 1995, σσ. 388-389

¹⁵⁰ Ήδη, από τις 10.4.01 η Βουλγαρία εντάχθηκε στη ζώνη Σένγκεν, βλ. σχετικά:

http://www.enet.gr/online/online_hprint.jsp?q=%E2%EF%F5%EB%E3%E1%F1%DF%E1&id=17879

Αναφορικά με τον Ο.Σ.Ε.Π., η Βουλγαρία φαίνεται να τον αντιλαμβάνεται ως μία ελάσσονος σημασίας περιφερειακή συνεργασία,¹⁵² που αποτελεί μέρος της στρατηγικής δημιουργίας δικτύων παράλληλα με τον ξεκάθαρο προσανατολισμό προς την Ε.Ε. και που εν δυνάμει μπορεί να αποτελέσει, μεταξύ άλλων, δίοδο χρηματοδοτήσεων για περιφερειακά συγκοινωνιακά και ενεργειακά δίκτυα Βουλγαρικού ενδιαφέροντος.¹⁵³

, επίσης έχει το καθεστώς της υποψηφίας προς ένταξη στην Ε.Ε. χώρας.

<http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index.htm>

¹⁵¹ Το Βουλγαρικό Κοινοβούλιο επικύρωσε στις 7. 4. 01 τη Μεταβατική Συμφωνία με το ΝΑΤΟ, επιτρέποντας εις το εξής την παραμονή και τη διέλευση ΝΑΤΟϊκών δυνάμεων από το έδαφος της Βουλγαρίας. <http://www.nato.int/docu/update/2001/0402/e0406a.htm> Επίσης συμμετέχει από το 1994 στο πρόγραμμα του ΝΑΤΟ “Συνεργασία για την ειρήνη”. <http://www.nato.int/rfp/sig-cntr.htm>

¹⁵²Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Kaymakci, 2000, σ. 11: Today, Bulgaria views BSEC as a supplement to stronger links with the E.U.

¹⁵³ Την άποψη ότι η Βουλγαρία ενδιαφέρεται για την “ταχεία εκπλήρωση κοινών έργων μεταξύ των χωρών Ο.Σ.Ε.Π.” εκφράζει και ο Σίσκος, 1998, σ.73

2.2.5 Γεωργία

Εικόνα 5: Χάρτης της Γεωργίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Georgia

Η Γεωργία αποτέλεσε ανεξάρτητο κράτος ανάμεσα στο 1918 και 1921.¹⁵⁴ Στη συνέχεια καταλήφθηκε από τις Ρωσικές δυνάμεις και το 1922 έγινε μέλος της Σοβιετικής Διακαυκασιανής Δημοκρατίας, ενώ το 1936 ενσωματώθηκε στην Ε.Σ.Σ.Δ.¹⁵⁵ Από το 1991 είναι ανεξάρτητη δημοκρατία.¹⁵⁶

Όπως και το Αζερμπαϊτζάν, η Γεωργία αντιμετωπίζει σημαντική απειλή της εδαφικής της ακεραιότητας. Σήμερα η Γεωργία είναι μια χώρα κομμένη στα τρία. Η Αμπχαζία, μια περιοχή στα βορειοδυτικά της σύνορα, διεκδικεί ομοσπονδοποίηση με τη Γεωργία, ενώ η Νότια Οσετία, μια περιοχή στα βόρεια ανατολικά της σύνορά της με τη Ρωσία, διεκδικεί ένωση με τη Βόρεια Οσετία και είσοδο στη Ρωσική Ομοσπονδία.¹⁵⁷ Μετά από συγκρούσεις στη Νότια Οσετία, το 1991 και στην Αμπχαζία το 1992 και 1993,¹⁵⁸ η Γεωργία δεν έχει πλέον τον έλεγχο τους.¹⁵⁹ Αυτονομία έχει επιτύχει και μία ακόμη περιοχή της Γεωργίας, η Ατζάρια, που

¹⁵⁴ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σσ. 239-240

¹⁵⁵ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 240

¹⁵⁶ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 240-241

¹⁵⁷ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 23

¹⁵⁸ βλ. σχετικά: <http://www.unhcr.ch/world/euro/georgia.htm>

¹⁵⁹ Στην Νότια Οσετία, τον έλεγχο έχει μια ενιαία Ρωσο-Γεωργιανο-Οσσετιανή ειρηνευτική δύναμη, αν και οι σχέσεις με τη Γεωργία έχουν εξομαλυνθεί. Αντίθετα στην Αμπχαζία έχουν εκδιωχθεί όλοι οι Γεωργιανοί, αν και οι Αμπχάζοι πριν τις συγκρούσεις ήταν λιγότεροι από τους Γεωργιανούς, και δεν έχει επιτευχθεί συμβιβασμός. Βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 245-246

κατοικείται από Γεωργιανούς Μουσουλμάνους και συνορεύει με την Τουρκία, όμως χωρίς πολεμική σύγκρουση.¹⁶⁰ Παράλληλα με τον πόλεμο, η Γεωργία είχε να αντιμετωπίσει εμφύλιο πόλεμο στο διάστημα 1992-1993,¹⁶¹ ενώ και έως σήμερα έχουν σημειωθεί αλληπάλληλες απόπειρες δολοφονίας του προέδρου της χώρας, Εντβαρντ Σεβαρντνάντζε.¹⁶²

Η οικονομία της αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα. Πέρα από την οικονομική κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και την έναρξη της μετάβασης στην ελεύθερη οικονομία, η Γεωργία αντιμετώπισε τους πολέμους στην Αμπχαζία και την Νότια Οσετία που συνεπάγονταν με απώλεια ελέγχου και εισροή μεγάλου αριθμού προσφύγων,¹⁶³ που εκδιώχθηκαν από αυτές τις περιοχές.

Η Γεωργία προσπαθεί να διατηρεί καλές σχέσεις με όλους τους περιφερειακούς “παίκτες”. Αν και ήθελε πλήρη ανεξαρτησία από τη Ρωσία, η ένταξη της στην Κ.Α.Κ. θεωρήθηκε αναγκαία για να σταματήσει ο πόλεμος στην Αμπχαζία.¹⁶⁴ Φαίνεται όμως να έχει πλέον δυτικό προσανατολισμό, λόγω και της Ρωσικής αναποτελεσματικότητας στο ζήτημα της Αμπχαζίας.¹⁶⁵ Διατηρεί καλές σχέσεις με τις Η.Π.Α. από τις οποίες δέχεται και μικρή οικονομική βοήθεια,¹⁶⁶ ενώ συνεργάζεται και με το ΝΑΤΟ.¹⁶⁷ Παράλληλα, αναπτύσσει τις σχέσεις της με την Ε.Ε.¹⁶⁸ Επίσης

¹⁶⁰ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 245

¹⁶¹ βλ. σχετικά, Κουτσίκος, 1999, σ. 241

¹⁶² βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 76 και Κουτσίκος, 1999, σ. 243

¹⁶³ Ο αριθμός των προσφύγων από την Αμπχαζία ανέρχεται στις 270.000, βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 76

¹⁶⁴ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 244

¹⁶⁵ Τελικά αν και η παρέμβαση της Μόσχας σταμάτησε τη σύγκρουση, δεν έχει φέρει αποτέλεσμα στην επίλυση του προβλήματος (επιστροφή προσφύγων και αναγνώριση της Γεωργιανής κυριαρχίας) βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 78

¹⁶⁶ Το 2000 η οικονομική βοήθεια υπολογίζεται σε 108.400.000 \$ βλ. σχετικά: Giragosian, 2000 ή <http://www.anca.org/anca/transcaucasus.asp?trid=16>

¹⁶⁷ Από το 1994 συμμετέχει στο ΝΑΤΟϊκό πρόγραμμα “Συνεργασία για την Ειρήνη” βλ. σχετικά: <http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>

¹⁶⁸ Έχει υπογράψει συμφωνία συνεταιρισμού και συνεργασίας με την Ε.Ε. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_georgia.pdf

προσπαθεί να διατηρεί καλές σχέσεις με την Τουρκία, αλλά και με το Ιράν.¹⁶⁹ Η Γεωργία τα τελευταία χρόνια έχει αναπτύξει κάποια διπλωματική κινητικότητα, προωθώντας την περιφερειακή συνεργασία στην περιοχή του Καυκάσου.¹⁷⁰

Η Γεωπολιτική σημασία της Γεωργίας έγκειται κυρίως στην πιθανότητα να διέλθουν από το έδαφός της πετρελαιοαγωγοί όσο και συγκοινωνιακοί άξονες παγκοσμίου και περιφερικού ενδιαφέροντος.¹⁷¹

Η απόφαση της Γεωργίας να εισέλθει στον Ο.Σ.Ε.Π. λήφθηκε εν μέσω πολεμικών συρράξεων και πολιτικής αστάθειας. Θα μπορούσαμε να την ερμηνεύσουμε ως αναζήτηση περιφερειακής σταθερότητας και ανεξάρτητης παρουσίας της στην διεθνή σκηνή.

Σήμερα, η Γεωργία βρίσκεται στον Ο.Σ.Ε.Π. εκτός των άλλων αποβλέποντας και στην υλοποίηση συγκοινωνιακών και ενεργειακών έργων.¹⁷²

¹⁶⁹ Αν και ο Τουρκικός τύπος υποστηρίζει τους Αμπχάζιους, μέσω της κατασκευής των πετρελαιοαγωγών η Τουρκία έχει προσεγγίσει σημαντικά τη Γεωργία. Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Κουτσίκος, 1999, σσ. 244-245 Ο ίδιος, σημειώνει ότι οι σχέσεις με το Ιράν δεν αναπτύσσονται περαιτέρω λόγω Η.Π.Α.

¹⁷⁰ Χαρακτηριστική είναι η πρωτοβουλία της "Για την ειρήνη στον Καύκασο", βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 77

¹⁷¹ Σχετικά με τα προγραμματιζόμενα έργα βλ.: Σίσκος, 1998, σ. 76 και Valinakis, 1999, σσ. 9-12

¹⁷² Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σ. 20

2.2.6 Ελλάδα

Εικόνα 6: Χάρτης της Ελλάδας
Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Greece

Η Ελλάδα μετά τον 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο, είτε λόγω διμερών προβλημάτων (Τουρκία, Αλβανία) είτε λόγω του ψυχρού πολέμου (Βουλγαρία) είχε ιδιαίτερα περιορισμένες σχέσεις με όλες σχεδόν τις χώρες που είχαν χερσαία σύνορα με αυτή (με εξαίρεση τη Γιουγκοσλαβία). Με την Αλβανία δεν υπήρχαν διπλωματικές και εμπορικές σχέσεις έως το 1971¹⁷³, αλλά και στη συνέχεια και έως τη δεκαετία του '90 οι σχέσεις ήταν ιδιαίτερα περιορισμένες. Είναι χαρακτηριστικό του επιπέδου των σχέσεων ότι μόλις τον Αύγουστο του 1987, άρθηκε το καθεστώς εμπόλεμης κατάστασης μεταξύ των δύο χωρών.¹⁷⁴ Με την Βουλγαρία υπήρχαν κακές σχέσεις έως το 1964, λόγω διαφόρων διμερών θεμάτων.¹⁷⁵ Όσο οι Ελληνο-Τουρκικές σχέσεις επιδεινώνονταν τόσο οι Ελληνο-Βουλγαρικές βελτιώνονταν,¹⁷⁶ με σημαντικούς

¹⁷³ βλ. σχετικά: Χαρβαλιάς Γ., Άρθρο: Αλβανία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σ. 182

¹⁷⁴ βλ. σχετικά: Χαρβαλιάς Γ., Άρθρο: Αλβανία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σσ. 184 -185

¹⁷⁵ Τα διμερή θέματα σύμφωνα με τον Κεντρώτη Κ., Βουλγαρία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σ. 396 είναι: α) η ενίσχυση των Ελλήνων κομμουνιστών κατά τον εμφύλιο από τη Βουλγαρία, β) η άρνηση της Βουλγαρίας να καταβάλει την πολεμική αποζημίωση, γ) η ιστορική αντιπαλότητα

¹⁷⁶ Αυτό σχετίζεται με την αλλαγή της πολιτικής της Ελλάδας, που αρχίζει να νιώθει να απειλείται όχι από βόρεια αλλά από ανατολικά και με την διάθεση της Βουλγαρίας να σταματήσει την απομόνωσή

σταθμούς το 1964 και το 1974. Πάντως, λόγω του απόλυτου προσανατολισμού της Βουλγαρίας προς τη Σοβιετική Ένωση οι οικονομικές διατηρήθηκαν σε χαμηλό επίπεδο¹⁷⁷. Με την Τουρκία οι σχέσεις διέπονταν πάντοτε από αμοιβαία δυσπιστία, ενώ μόνο με τη Γιουγκοσλαβία οι σχέσεις ήταν σχετικά ικανοποιητικές. Έτσι, η Ελλάδα ήταν αποκομμένη από ένα μεγάλο τμήμα του φυσικού, γεωγραφικού, ιστορικού και οικονομικού της χώρου. Παράλληλα, δεν είχε και δεν έχει χερσαία σύνορα με την Ε.Ε., ενώ βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από την πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών αγορών.

Η πτώση της Σοβιετικής Ένωσης δημιούργησε μια νέα προοπτική. Η Ελλάδα έχει την πιο αναπτυγμένη οικονομία μεταξύ των χωρών της Βαλκανικής και όλων των πρώην σοσιαλιστικών κρατών, είναι μέλος της Ε.Ε. και πολλών άλλων διεθνών οργανισμών. Είχε, συνεπώς, μια σειρά συγκριτικών πλεονεκτημάτων απέναντι σε όλες αυτές τις χώρες. Έτσι, όπως και στην Τουρκία, άρχισε μια συζήτηση περί φυσικού οικονομικού χώρου. Το ενδιαφέρον της Ελλάδας για άνοιγμα νέων αγορών στρέφεται πρώτα προς τα Βαλκάνια¹⁷⁸ και κατά δεύτερο λόγο προς τις πρώην Σοβιετικές χώρες. Η στροφή πάντως της Ελλάδας προς τα Βαλκάνια, δεν αναίρεσε τις προτεραιότητες της Ελληνικής Εξωτερικής πολιτικής, που είναι σε διμερές επίπεδο οι σχέσεις με την Τουρκία και τις Η.Π.Α. και σε περιφερειακό τα Ευρωπαϊκά θέματα¹⁷⁹. Επιπλέον, ήδη από το 1991 η έναρξη των συγκρούσεων στα Βαλκάνια έθεσε σε αμφισβήτηση της

της σε βαλκανικό επίπεδο. βλ. Κεντρώτη Κ., Βουλγαρία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σ. 396

¹⁷⁷ Ακόμη και το 1987 μόλις το 1% των εξαγωγών της Βουλγαρίας πήγαινε στην Ελλάδα (Κεντρωτής Κ., Βουλγαρία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σ. 318) ενώ οι εισαγωγές αντιστοιχούσαν στο 0,43% των συνολικών εισαγωγών της Βουλγαρίας (ιδία επεξεργασία στοιχείων πίνακα 8,10, Κεντρωτής Κ., Βουλγαρία, στο βιβλίο του Βερέμης Θ., Βαλκάνια, Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα 1995, σσ. 318-319).

¹⁷⁸ Σχετικά με την εντυπωσιακή ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων της Ελλάδας με Βαλκανικές χώρες βλ.: Wallden, 1999, σσ. 78-121. Επίσης, σχετικά με τη σημασία που δίνει η Ελλάδα στα Βαλκάνια είναι χαρακτηριστικό ότι στην επίσημη τοποθεσία διαδικτύου της Ελληνικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον υπάρχει ειδική σελίδα με τις σχέσεις της Ελλάδας με κάθε Βαλκανική Χώρα ξεχωριστά και με τις δράσεις της στην Περιοχή: <http://216.32.80.67//politics/balkans/index.html>

¹⁷⁹ Περί της ξεκάθαρης προτεραιότητας των Ευρωπαϊκών Θεμάτων, είναι χαρακτηριστική η δομή της επίσημης τοποθεσίας διαδικτύου της Ελληνικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον: <http://216.32.80.67//politics/organizations/index.html>, όπου στο κεφάλαιο “Διεθνείς Οργανισμοί” γίνεται αναφορά μόνο περί ΟΑΣΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης και Ε.Ε.

προοπτικές της Βαλκανικής πολιτικής της Ελλάδας και έστρεψε κάπως το ενδιαφέρον της και προς τη Μαύρη Θάλασσα, η οποία άρχισε να θεωρείται διπλωματική και οικονομική “ασφαλιστική δικλείδα”¹⁸⁰.

Όμως η συμμετοχή της Ελλάδας στον Ο.Σ.Ε.Π δεν φαίνεται να είναι τόσο αποτέλεσμα συστηματικής πολιτικής για τη δημιουργία εναλλακτικών ζωνών οικονομικής και πολιτικής επιρροής στη Μαύρη Θάλασσα,¹⁸¹ αλλά μάλλον ακόμη ένα κεφάλαιο της Ελληνο-Τουρκικής αντιπαράθεσης¹⁸². Η Ελλάδα έβλεπε τον Ο.Σ.Ε.Π. ως μια προσπάθεια ελέγχου της περιοχής από την Τουρκία. Ακόμη και σήμερα, που ο Ο.Σ.Ε.Π. έχει πλέον διαμορφωθεί σε ένα πολυπολικό σχήμα με βασικούς πρωταγωνιστές την Ελλάδα¹⁸³, τη Ρωσία και την Τουρκία, η Ελλάδα δείχνει να θεωρεί τον Ο.Σ.Ε.Π. ως ένα πεδίο αναμέτρησης, όπου η Τουρκία έχει σειρά συγκριτικών πλεονεκτημάτων¹⁸⁴. Κατά τα άλλα, η συμμετοχή της Ελλάδας στον Ο.Σ.Ε.Π. πιθανόν να υποχρεώνει την Ελλάδα να ασχολείται με τη Μαύρη Θάλασσα περισσότερο από ότι θα έκανε κανονικά.

Σήμερα, η Ελλάδα αξιοποιεί τη σημαντική της θέση στον Ο.Σ.Ε.Π. για τον έλεγχο και εξορθολογισμό της εξέλιξής του και την εγκαθίδρυση σε αυτήν κέντρων και οργανισμών του Ο.Σ.Ε.Π., όπως είναι η Ε.Α.Τ.Ε.Π. και το ΔΙΚΕΜΕΠ.

¹⁸⁰ Σχετική άποψη εξέφρασε ο Valinakis, 1999, σ. 132

¹⁸¹ Είναι χαρακτηριστικό για την έλλειψη πολιτικού προσανατολισμού προς και τα Παρευξείνια θέματα ότι ακόμη και στη δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδας στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. στις 26.9.97, έξι χρόνια μετά την ένταξή μας στον Ο.Σ.Ε.Π., αυτή αναφέρεται προκειμένου να επισημανθεί η δράση της Ελλάδας στα Βαλκάνια και δεν γίνεται καμία αναφορά για τη Μαύρη Θάλασσα : “In the multilateral field, we have persistently promoted the process of cooperation ' and good neighborliness in South-Easter Europe actively participating in such regional schemes as Royaumont, SECI - Balkan Cooperation and Black Sea Economic Cooperation.” <http://216.32.80.67//politics/unations.html>

¹⁸² Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Valden, 1999, σ. 118: “...Greek participation in the BSEC is quite active, partly as a result of competition with Turkey...”

¹⁸³ Η Ελλάδα θεωρείται από τους κύριους “παίκτες” του Ο.Σ.Ε.Π., παρά το μικρό της μέγεθος, επειδή έχει την ισχυρότερη οικονομία μεταξύ των 11 χωρών –μελών του Ο.Σ.Ε.Π., και είναι μέλος της ONE της Ε.Ε.

¹⁸⁴ ως τέτοια πλεονεκτήματα μπορούν να θεωρηθούν η εγκατάσταση της έδρας του οργανισμού και της Γραμματείας στην Κωνσταντινούπολη και η ένταξη πολλών χωρών μελών του Ο.Σ.Ε.Π. στη σφαίρα επιρροής της Τουρκίας (Αζερμαϊτζαν, Αλβανία, Γεωργία και σταδιακά Ουκρανία).

2.2.7 Δημοκρατία της Μολδαβίας

Εικόνα 7: Χάρτης της Μολδαβίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Moldova

Η σημερινή Δημοκρατία της Μολδαβίας αποτελεί την ιστορική συνέχεια της Σοβιετικής Δημοκρατίας της Μολδαβίας. Η Σοβιετική Δημοκρατία της Μολδαβίας δημιουργήθηκε το 1940, με τη συνένωση της Ρουμάνικης Βεσσαραβίας, που είχε παραχωρηθεί από τη Γερμανία στη Ε.Σ.Σ.Δ. και την Ρωσική περιοχή της Υπερδνειστερίας.¹⁸⁵ Το 1991 κήρυξε την ανεξαρτησία της.

Παρά το συστηματικό “εκρωσισμό” της, η Ρουμανόφωνη περιοχή της Μολδαβίας φαίνεται να διατήρησε την εθνική της συνείδηση.¹⁸⁶ Έτσι, οι κατά πλειοψηφία Ρώσοι

¹⁸⁵ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 254

¹⁸⁶ Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ στο διάστημα 1940-1989 η επίσημη γλώσσα ήταν τα Ρώσικα και το λατινικό αλφάβητο αντικαταστάθηκε από το κυριλλικό, το 1989 υπό τη λαϊκή πίεση το Κομμουνιστικό

και Ουκρανοί κάτοικοι της Υπερδνειστερίας, φοβήθηκαν ότι η ανεξαρτησία της Μολδαβίας θα ήταν το πρώτο βήμα για την ένωσή της με τη Ρουμανία. Για το λόγω αυτό κήρυξαν και αυτοί την ανεξαρτησία τους από τη Μολδαβία στα τέλη του 1991.¹⁸⁷ Με την υποστήριξη του Ρώσικου Στρατού που εδρεύει στην περιοχή οι αυτονομιστές απέκτησαν τον έλεγχο όλης της περιοχής.¹⁸⁸ Το 1992 επιτευχθεί κατάπαυση πυρός, όμως έως σήμερα η περιοχή αρνείται να αναγνωρίσει την κυριαρχία της Μολδαβίας.¹⁸⁹ Αυτονομία έχει ζητήσει και η περιοχή της Γκαγκαουζίας, στα νότια της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, που κατοικείται από τουρκόφωνους χριστιανούς.¹⁹⁰

Η ήδη κακή οικονομική κατάσταση της Μολδαβίας στη διάρκεια της συμμετοχής της στην Ε.Σ.Σ.Δ.¹⁹¹ επιδεινώθηκε περαιτέρω από τη σύγκρουση στην Υπερδνειστερία και την εισροή προσφύγων.¹⁹² Σήμερα, η οικονομία της εξαρτάται κατά 40% από τον αγροτικό τομέα, ενώ συνεχίζει να είναι ενεργειακά εξαρτημένη από την Ρωσία.¹⁹³

Η Μολδαβία είναι μέλος της Κ.Α.Κ. από το 1991, όμως δεν φαίνεται να βλέπει θετικά την προοπτική περαιτέρω σύσφιξης των σχέσεων της με τη Ρωσία.¹⁹⁴ Θέλει να έχει σχέσεις καλής γειτονίας με την Ρωσία και την Ουκρανία, μιας και είναι

Κόμμα Μολδαβίας επαναφέρει τη Μολδαβική Γλώσσα και το λατινικό αλφάβητο. Βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 254

¹⁸⁷ Είχε προηγηθεί το 1990 δημοψήφισμα για την αυτονομία από τη Μολδαβία. βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 255

¹⁸⁸ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 255

¹⁸⁹ Ομοίως με την προηγούμενη υποσημείωση

¹⁹⁰ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 23

¹⁹¹ Ο Σίσκος, 1998, σ. 77, υποστηρίζει ότι η οικονομία της Μολδαβίας ήταν η χειρότερη μεταξύ των Ευρωπαϊκών Δημοκρατιών της Ε.Σ.Σ.Δ.

¹⁹² Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, 51.000 ο αριθμός τους ανέρχεται στις 51.000. <http://www.unhcr.ch/world/euro/moldova.htm>

¹⁹³ βλ. σχετικά:

<http://wbIn0018.worldbank.org/ECA/eca.nsf/6f597da229d4c5bb852567d10013fddc/881570f3c03471ab852567ef006a7861>

¹⁹⁴ Είναι χαρακτηριστικό ότι "...η Μολδαβία δεν έχει πάρει μέρος σε καμία συζήτηση νομισματικής ενοποίησης, κι έχει αρνηθεί να συμμετάσχει σε οποιαδήποτε συλλογική συμφωνία ασφάλειας...", Κουτσίκος, 1999, σ. 259

εγγυήτριες δυνάμεις στη διευθέτηση της κρίσης στην Υπερδνειστερία.¹⁹⁵ Θέλει, όμως, να έχει καλές σχέσεις και με την Τουρκία, η οποία έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για την κατάσταση των τουρκόφωνων στην Γκαγκαουζία.¹⁹⁶ Συμμετέχει στην ΝΑΤΟϊκή “Συνεργασία για την Ειρήνη”,¹⁹⁷ αλλά δεν έχει καταθέσει αίτηση ένταξης στο ΝΑΤΟ.¹⁹⁸ Αν και δεν είναι υποψήφια προς ένταξη στην Ε.Ε. χώρα, έχει αναπτύξει σχέσεις μαζί της¹⁹⁹ και, τόσο λόγω της θέσης της όσο και του μικρού της μέγεθος, φαίνεται ιδιαίτερα πιθανό να ενταχθεί σε αυτήν μετά και την ένταξη της Ρουμανίας.

Η συμμετοχή της Μολδαβίας στον Ο.Σ.Ε.Π. πραγματοποιήθηκε εν μέσω πολεμικών συγκρούσεων. Σήμερα η Μολδαβία φαίνεται να βλέπει το Ο.Σ.Ε.Π. ως μια επιπλέον δίοδο πόρων προς τη χώρα και να ελπίζει στην υλοποίηση συγκοινωνιακών δικτύων.

¹⁹⁵ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σσ. 77-78

¹⁹⁶ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 78

¹⁹⁷ βλ. σχετικά: <http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>

¹⁹⁸ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 260

¹⁹⁹ Έχει υπογράψει συμφωνία για τη σύναψη εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με την Ε.Ε.
http://europa.eu.int/eur-lex/el/lif/dat/1998/el_298A0624_01.html

2.2.8 Ουκρανία

Εικόνα 8: Χάρτης της Ουκρανίας
Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Ukraine

Τα δύο πρώτα ανεξάρτητα ουκρανικά κράτη εμφανίστηκαν για πρώτη φορά το 1918, όμως ήδη το 1919 καταλήφθηκαν το ένα από τη Ρωσία και το άλλο από την Πολωνία.²⁰⁰ Στη συνέχεια η Σοβιετική Δημοκρατία της Ουκρανίας πέρασε σειρά εδαφικών αυξομειώσεων και τη Γερμανική κατοχή για να αποκτήσει τα σημερινά της σύνορα το 1954.²⁰¹ Το 1991 ανακήρυξε την ανεξαρτησία της.²⁰²

Η Ουκρανία είναι η μεγαλύτερη σε έκταση, εξολοκλήρου Ευρωπαϊκή χώρα και η τρίτη σε πληθυσμό χώρα του Ο.Σ.Ε.Π. (πίνακας 3). Η οικονομία της Ουκρανίας αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα.. Μετά την ανεξαρτητοποίηση, σημειώθηκε μεγάλη μείωση της παραγωγής.²⁰³

Οι κατευθυντήριες γραμμές της Εξωτερικής πολιτικής της Ουκρανίας φαίνεται να είναι η προσέγγιση με την Ευρώπη και η αποφυγή ρήξης με τη Ρωσία.²⁰⁴ Σε

²⁰⁰ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 264

²⁰¹ βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 265

²⁰² βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 268

²⁰³ Από την ανεξαρτησία της έως και το 1999 το Α.Ε.Π. μειώθηκε κατά 60%. Με δεδομένο ότι η παραοικονομία που αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια σημαντικά ανέρχεται σε ποσοστό 60%, η μείωση αυτή του Α.Ε.Π. φαίνεται αντιστοιχεί σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της παραγωγής.

<http://www.odci.gov/cia/publications/factbook/geos/up.html>,

<http://wbIn0018.worldbank.org/ECA/eca.nsf/e858492deec02890852567d10014b15c/8880e8e6aea334ac852567f0005bfb38>

²⁰⁴ Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Κουτσίκος, 1999, σσ. 272-273

στρατιωτικό επίπεδο προσπαθεί να διατηρήσει καθεστώς ουδετερότητας.²⁰⁵ Οι σχέσεις της με τη Ρωσία είναι σχετικά καλές, αλλά έχουν κατά περιόδους περάσει εντάσεις. Η Ρωσία είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ουκρανίας και ο βασικός προμηθευτής ενέργειας.²⁰⁶ Κύρια σημεία έντασης στις διμερείς σχέσεις ήταν, μεταξύ άλλων, η διευθέτηση του θέματος του Σοβιετικού Στόλου στην Σεβαστούπολη και της κυριαρχίας της χερσονήσου της Κριμαίας.²⁰⁷ Όμως, το κλίμα βελτιώθηκε σημαντικά με την υπογραφή της διμερούς συμφωνίας φιλίας. Ανήκει στην Κ.Α.Κ., όμως δε συμμετέχει στο στρατιωτικό σκέλος της.²⁰⁸ Με τις Η.Π.Α. οι σχέσεις είναι επίσης καλές, και η Ουκρανία δέχεται σημαντική οικονομική βοήθεια.²⁰⁹ Συμμετέχει, επίσης, ενεργά στην ΝΑΤΟϊκή “Συνεργασία για την Ειρήνη”.²¹⁰ Η Ουκρανία έχει αναπτύξει σχέσεις με την Ε.Ε.²¹¹ Δεν είναι υποψήφια προς ένταξη στην Ε.Ε. χώρα²¹² και το μέγεθός της και η οικονομική της κατάσταση περιορίζουν σημαντικά την προοπτική της βραχυπρόθεσμης ένταξής της. Όμως, στο απώτερο μέλλον η περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων φαίνεται ιδιαίτερα πιθανή.

Η Ουκρανία φαίνεται να συμμετέχει στον Ο.Σ.Ε.Π., εκτός των άλλων και για τη κατοχύρωση της διεθνούς της παρουσίας και της ομαλής αποδέσμευσης από τη Ρωσία.²¹³ Ο Ο.Σ.Ε.Π. της προσέφερε τη δυνατότητα να είναι σε μια κοινή οργάνωση με τη Ρωσία, αλλά και να έχει τη δυνατότητα να αναπτύσσει διμερείς σχέσεις και με τρίτες χώρες σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Σήμερα από τον Ο.Σ.Ε.Π. προσδοκά και την υλοποίηση κοινών συγκοινωνιακών και ενεργειακών έργων.

²⁰⁵ έχει μάλιστα κατοχυρώσει συνταγματικά την ουδετερότητά της και καθόρισε έτσι τη μη συμμετοχή της στο ΝΑΤΟ και στο στρατιωτικό σκέλος της Κ.Α.Κ. το Σύμφωνο της Τασκένδης. Βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 56

²⁰⁶ Βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 56

²⁰⁷ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σσ. 24-25

²⁰⁸ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σ. 56

²⁰⁹ Δέχεται την τέταρτη μεγαλύτερη μετά το Ισραήλ, την Αίγυπτο και τη Ρωσία. Βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σ. 273

²¹⁰ βλ. σχετικά: <http://www.nato.int/ptfp/sig-cntr.htm>

²¹¹ Έχει υπογράψει συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_ukraine.pdf

²¹² βλ. σχετικά: <http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index.htm>

²¹³ Με την άποψη αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Valinakis, 1999, σ. 19

2.2.9 Ρουμανία

Εικόνα 9: Χάρτης της Ρουμανίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Romania

Σε αντίθεση με τη Βουλγαρία, η Ρουμανία ήταν στα μεταπολεμικά χρόνια η πιο ανεξάρτητη σύμμαχος της Ε.Σ.Σ.Δ. Αν και ιδρυτικό μέλος του Συμβουλίου Κοινής Οικονομικής Βοήθειας (ΚΟΜΕΚΟΝ), η Ρουμανία αντέδρασε στα πολυεθνικά σχέδια του, που την ήθελαν χώρα γεωργίας και πηγή πρώτων υλών και ξεκίνησε ένα πρόγραμμα γρήγορης εκβιομηχάνισης.²¹⁴ Σε αντίθεση με τις περισσότερες κομμουνιστικές χώρες, δεν φαίνεται να είχε ενεργειακή εξάρτηση από την Ε.Σ.Σ.Δ., γεγονός που της επέτρεψε να αναπτύξει οικονομικές σχέσεις με τις δυτικές χώρες.²¹⁵ Με την ανάπτυξη των σχέσεων αυτών, η Ρουμανία στόχευε να εξασφαλίσει πιστώσεις και να προσελκύσει επενδύσεις προκειμένου να επιτύχει το στόχο της για ταχεία εκβιομηχάνιση.²¹⁶ Στα πλαίσια αυτά, ήταν η πρώτη κομμουνιστική χώρα που έγινε μέλος της GATT το 1971, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της

²¹⁴ βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σσ. 680-681

²¹⁵ βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σ. 685, όπου αναφέρεται ως παράδειγμα το γεγονός ότι : "...το 1983 η Ρουμανία εισήγαγε από την Ε.Σ.Σ.Δ. μόλις το 19% των ενεργειακών αναγκών, όταν το ποσοστό αυτό για την Ουγγαρία ήταν 77% και την Πολωνία 96%...". Βέβαια, επειδή η ανάπτυξη των σχέσεων με τις Καπιταλιστικές χώρες άρχισε στη δεκαετία του '60, θα είχε ενδιαφέρον να είχαμε στοιχεία για την ενεργειακή εξάρτηση της Ρουμανίας τότε.

²¹⁶ βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σ. 685

Διεθνούς Τράπεζας το 1972 και σύναψε σχέσεις με την Ε.Ο.Κ. το 1980.²¹⁷ Παράλληλα, είχε έντονη διεθνή παρουσία²¹⁸ με σειρά διαμεσολαβητικών παρεμβάσεων σε περιφερειακές συγκρούσεις και διεθνή θέματα.²¹⁹ Παραδόξως όμως, στα μέσα της δεκαετίας του 1980, όταν οι υπόλοιπες κομμουνιστικές χώρες άρχισαν να ανοίγονται προς τη Δύση, οι εμπορικές και οικονομικές σχέσεις της Ρουμανίας με τη Δύση επιδεινώθηκαν και η ίδια στράφηκε προς τη ΚΟΜΕΚΟΝ.²²⁰

Η αποκαθήλωση του καθεστώτος Τσαουσέσκου βρήκε τη Ρουμανία σε μια δυσάρεστη θέση. Αν και πριν τα μέσα της δεκαετίας του '80 είχε κατοχυρωμένη θέση στη διεθνή σκηνή με οικονομικές και πολιτικές σχέσεις με τους δυτικούς θεσμούς και τις δυτικές χώρες, η θέση της αυτή είχε επιδεινωθεί σημαντικά μέσα σε μια πενταετία, ενώ δεν είχε περάσει το στάδιο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων της περιόδου Γκορμπατσόφ.²²¹

²¹⁷ βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σ. 683

²¹⁸ Η παρουσία αυτή ερμηνεύεται από τον Μούρτο, 1995, σ. 723, ως αποτέλεσμα και των μειονοτικών προβλημάτων στο εσωτερικό της και εξωτερικό της, αλλά και της "...ακόρεστη(ς) επιθυμία(ς) διεθνούς προβολής των ηγετών της..."

²¹⁹ Διαδραμάτισε ρόλο διαμεσολαβητή στη Μέση Ανατολή, ήταν ο μεσολαβητής του ανατολικού μπλοκ στη Κίνα και το Ισραήλ. Στα πλαίσια του Ο.Η.Ε. ανέπτυξε πολυάριθμες πρωτοβουλίες σε θέματα ασφάλειας, ελέγχου εξοπλισμών, εξάλειψης πυρηνικών και συμβατικών οπλοστασίων, στα πλαίσια της ΔΑΣΕ υπέβαλε προτάσεις, όπως η αποχώρηση των ξένων βάσεων και στρατευμάτων από το έδαφος τρίτων χωρών. Επίσης, στις περιφερειακές της πρωτοβουλίες συγκαταλέγεται πρόταση αποπυρηνικοποιημένης ζώνης στα Βαλκάνια, προτάσεις για τη συνεργασία δημιουργία κλίματος ασφάλειας στη μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή.

²²⁰ Χαρακτηριστικό της μεταστροφής είναι το γεγονός ότι ενώ το 1980 οι εξαγωγές προς τις χώρες της ΚΟΜΕΚΟΝ αποτελούσαν μόλις το 34,6% των εξαγωγών της Ρουμανίας, αυτές έφτασαν το 58,3% το 1986. Αιτία της μεταστροφής αυτής φαίνεται να ήταν ο αποκλεισμός των προϊόντων της Ρουμανίας από τις αγορές της δύσης και της Μέσης Ανατολής, λόγω της χαμηλής τους ποιότητας. βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σσ. 688-689

²²¹ Η επιδείνωση, πέρα από την απώλεια των δυτικών αγορών, αφορά και το πολιτικό επίπεδο, όπου λόγω του καθεστώτος Τσαουσέσκου δεχόταν πιέσεις για την βελτίωση της πολιτικής της στα ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονός που την οδήγησε σε σύγκρουση με Η.Π.Α. , Ε.Ο.Κ. Αυτό, βέβαια, δεν εμπόδισε μεμονωμένες δυτικές χώρες να διατηρήσουν τις σχέσεις τους με τη Ρουμανία βλ. σχετικά: Μούρτος, 1995, σ. 685 και 729-730

Σήμερα, τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά είναι σε χειρότερη θέση από πολλές πρώην κομμουνιστικές χώρες. Πάντως, και η Ρουμανία αναπτύσσει τις σχέσεις της με την Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ²²², και η ένταξη της σε αυτούς είναι στις προτεραιότητες της εξωτερικής της πολιτικής.²²³

Τη συμμετοχή της στον Ο.Σ.Ε.Π. θα μπορούσαμε να τη συνδέσουμε με την παλαιότερη πολιτική της για ενεργή συμμετοχή στις περιφερειακές και διεθνείς πρωτοβουλίες. Σε αντιστοιχία με την παλιότερη, η σημαντικά περιορισμένη σημερινή διεθνής κινητικότητα της Ρουμανίας, θα μπορούσε να αποδοθεί στην πολιτική της για επίλυση των εσωτερικών και εξωτερικών της συγκρούσεων, λόγω των μειονοτήτων.²²⁴

Σήμερα, η Ρουμανία, αντιμετωπίζει τον Ο.Σ.Ε.Π. ως μία ελάσσονος σημασίας περιφερειακή συνεργασία, στα πλαίσια της πολιτικής της, τόσο για προσέγγιση με την Ε.Ε. όσο και για την παρακολούθηση των εξελίξεων στην άμεση περιοχή της, που εν δυνάμει μπορεί να αποτελέσει δίοδο χρηματοδοτήσεων για περιφερειακά κοινωνιακά και ενεργειακά δίκτυα Ρουμάνικου ενδιαφέροντος²²⁵.

²²² Το 1994, ήταν η πρώτη χώρα που εισήλθε στην ΝΑΤΟϊκή “Συνεργασία για την Ειρήνη”, <http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>, ενώ είναι συσχετιζόμενο μέλος της Ε.Ε. και υποψήφια προς ένταξη χώρα. <http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index.htm>

²²³ Με την άποψη αυτή συμφωνούν και οι Σίσκος, 1998, σ. 58, Κουτσίκος, 1999, σ.291

²²⁴ Κυρίως η ύπαρξη δύο εκατομμυρίων Ούγγρων στη Ρουμανία και πολιτική για ένωση με την Ρωσο-Ουκρανικού ενδιαφέροντος Δημοκρατία της Μολδαβίας, όπου το 60% των κατοίκων είναι Ρουμάνοι. βλ. σχετικά: Κουτσίκος, 1999, σσ. 287-288 και 292-293

²²⁵ Με τις οικονομικές προσδοκίες της Ρουμανίας από τον Ο.Σ.Ε.Π. φαίνεται να συμφωνεί και ο Σίσκος, 1998, σσ. 59-60

2.2.10 Ρωσία

Εικόνα 10: Χάρτης της Ρωσίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Russia

Από τη Συμφωνία της Γιάλτας το 1945 έως τη διάλυσή της το 1991, η Σοβιετική Ένωση ήταν ο απόλυτος κυρίαρχος της περιοχής της Μαύρης Θάλασσας. Σημερινές ανεξάρτητες χώρες όπως η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, η Γεωργία, η Μολδαβία και η Ουκρανία ήταν Σοβιετικές Δημοκρατίες, ενώ η Βουλγαρία είχε έντονους πολιτικούς, στρατιωτικούς και οικονομικούς δεσμούς και η Ρουμανία πιο χαλαρούς, αλλά σημαντικούς (Χάρτης 1).²²⁶

Όμως, μετά τη διάλυση της, η κληρονόμος της Ρωσική Ομοσπονδία, άρχισε να χάνει τα ερείσματά της στην περιοχή. Η ανεξαρτητοποίηση Σοβιετικών Δημοκρατιών της Μαύρης Θάλασσας και η στροφή της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας προς τη Δύση εισήγαγαν νέους “περιφερειακούς παίκτες”²²⁷. Όλα αυτά σε μία εποχή που η ίδια η Ρωσία διένυε μεταβατικό στάδιο και η εξωτερική της πολιτική επαναπροσδιοριζότανε.

²²⁶ Σχετικά με τις σχέσεις της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν, της Γεωργίας, της Μολδαβίας, της Ουκρανίας, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας με την Ε.Σ.Σ.Δ. βλ. στα αντίστοιχα κεφάλαια

²²⁷ Ως τέτοιοι θα μπορούσαν να αναφερθούν οι Η.Π.Α., η Τουρκία και το Ιράν, βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σσ. 14-16

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, η Ρωσία αποδέχθηκε την Τουρκική πρόταση για σύσταση του Ο.Σ.Ε.Π., αποβλέποντας πρώτα απ' όλα στη συμμετοχή της στις εξελίξεις μιας περιοχής ζωτικών συμφερόντων για την ίδια. Φαίνεται, από τη κίνησή της αυτή, να αποδέχθηκε την συνκηδεμονία της περιοχής, αναγνωρίζοντας την αδυναμία της να παραμείνει ο απόλυτος κυρίαρχος.

Σήμερα, αν και αντιμετωπίζει σημαντικά οικονομικά προβλήματα, η Ρωσία, διατηρεί, ακόμη, μία από τις ισχυρότερες στρατιωτικές μηχανές παγκοσμίως και το δεύτερο μεγαλύτερο πυρηνικό οπλοστάσιο, γεγονός που την καθιστά αναμφίβολα μία από τις ισχυρότερες χώρες στον πλανήτη.²²⁸ Βέβαια, δεν αποτελεί πλέον απειλή για τις δυτικές χώρες μίας και σταδιακά εντάσσεται στις δυτικές δομές.²²⁹ Στις προτεραιότητες της εξωτερικής της πολιτικής είναι η διατήρηση της επιρροής της στον άμεσο περίγυρο της, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής της Μαύρης Θάλασσας.²³⁰ Η Μαύρη Θάλασσα ήταν πάντοτε σημαντική για την Ρωσία,²³¹ εκτός των άλλων και ως ναυτική έξοδος προς τη Μεσόγειο και τους ωκεανούς. Σήμερα, η Ρωσία είναι η μεγαλύτερη σε έκταση και πληθυσμό χώρα της περιοχής (πίνακας 3). Διατηρεί στρατιωτική παρουσία σε δύο χώρες της περιοχής (Αρμενία,

²²⁸ Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 1997 είναι μέλος της G8, της ομάδας δηλαδή ισχυρότερων οικονομικά κρατών του πλανήτη, παρόλο της οικονομικής κατάρρευσης της. <http://www.g8online.org>

²²⁹ Είναι από το 1992 μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, <http://www.imf.org/np/tre/tad/exfin2.cfm?memberKey1=819>, ζητάει να εισέλθει στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου http://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr216_e.htm και έχει υπογράψει διμερή συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με την Ε.Ε. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_russia.pdf

²³⁰ Σχετικά με την πολιτική του “εγγειούς εξωτερικού” βλ.: Valinakis, 1999, σσ. 12-13, ενώ σύμφωνα με την Κεντρική υπηρεσία πληροφοριών των Η.Π.Α. “Near Abroad. Russian term for the 14 non-Russian successor states of the USSR, in which 25 million ethnic Russians live and in which Moscow has expressed a strong national security interest; the 14 countries are Armenia, Azerbaijan, Belarus, Estonia, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Latvia, Lithuania, Moldova, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan”, <http://www.cia.gov/search?NS-search-page=document&NS-rel-doc-name=/cia/publications/factbook/docs/app-c.html&NS-queru=international+organizations&NS-search-type=NS-boolean-queru&NS-collection=Everything&NS-docs-found=882&NS-doc-number=7>

²³¹ Σχετικά με τη σημασία της Μαύρης Θάλασσας για την Ρωσία βλ.: Αρβανιτόπουλος, 2000, σ.136, Valinakis, 1999, σ. 12

Γεωργία)²³² και, μέχρι στιγμής, ήταν η μόνη χώρα έτοιμη να επέμβει στρατιωτικά προς επίλυση τοπικών συγκρούσεων,²³³ αν και με μικρή επιτυχία.²³⁴

Παρόλα αυτά, η πολιτική της επιρροή στην περιοχή συνεχίζει να μειώνεται. Οι παραδοσιακοί σύμμαχοί της στη Μαύρη Θάλασσα, όλο και περισσότερο χαλαρώνουν τους δεσμούς τους με αυτή και στρέφονται προς τις Η.Π.Α., την Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ, ενώ κάποιες συνδέονται όλο και περισσότερο με την Τουρκία.²³⁵ Από την άλλη, έχει χάσει σημαντικό μέρος των προσβάσεών της Ε.Σ.Σ.Δ. στη Μαύρη Θάλασσα και έχει μόλις ένα σύγχρονο λιμάνι στην περιοχή (Νοβοροσίσκ).²³⁶ Παράλληλα, λόγω της οικονομικής της κατάρρευσης, είναι υποχρεωμένη να υποχωρεί σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, προκειμένου να λάβει οικονομικές ενισχύσεις από τους δυτικούς οργανισμούς. Έτσι, αν και βλέπει την επέκταση του ΝΑΤΟ ως απειλή ζωτικών της συμφερόντων, συμμετέχει από το 1994 στην ΝΑΤΟϊκή “Συνεργασία για την Ειρήνη”.²³⁷

²³² Σχετικά με τη στρατιωτική παρουσία της Ρωσίας βλ. : Valinakis, 1999, σ. 12 καθώς και Σίσκος, 1998, σ.44

²³³ Αναφέρομαι στη σύγκρουση στην Μολδαβία (περιοχή πέρα του Δνειστέρου) και στη Γεωργία (Νότια Οσετία, Αφχαζία) βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σ. 13, και Μακεδονικό Πρακτοριο Ειδήσεων, 2000, σ. 107 καθώς και Σίσκος, 1998, σσ. 23, 44-45

²³⁴ Σχετικά με την αποτυχία της επίλυσης των συγκρούσεων, που στην περίπτωση της Αμφαζίας, έκανε τη Γεωργία να στραφεί προς τις Η.Π.Α. βλ.: Σίσκος, 1998, σσ. 44-45, 76

²³⁵ Αναφέρομε βασικά στο Αζερμπαϊτζάν, αλλά και δευτερευόντως και στην Γεωργία και τριτευόντως στην Ουκρανία.

²³⁶ βλ. σχετικά: Valinakis, 1999, σ. 12

²³⁷ Η Ρωσία έχει κάνει σειρά αμήχανων κινήσεων, κινούμενη μία προς προσέγγιση με το ΝΑΤΟ και μια προς ρήξη. Ενώ συμμετέχει ήδη από το 1994 στο ΝΑΤΟϊκο πρόγραμμα “Συνεργασία για την Ειρήνη”, έχει αρνηθεί να λάβει μέρος σε ναυτικές ασκήσεις στη Μαύρη Θάλασσα. Επίσης έχει υπογράψει την Ιδρυτική Πράξη μεταξύ Ρωσίας και ΝΑΤΟ ενώ συμμετέχει στο μόνιμο μεικτό συμβούλιο του ΝΑΤΟ. Η Ιδρυτική Πράξη φαίνεται να έχει ήδη μονομερώς παραβιαστεί από το ΝΑΤΟ που αρχίζει να προχωρά στη στρατιωτική συνεργασία και χρήση των εδαφών των πρώην Κομμουνιστικών χωρών (πχ. περίπτωση Βουλγαρίας, βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο). Αυτό φαίνεται να δημιουργεί σημαντική ανησυχία και εκνευρισμό στην Ρωσική πλευρά που το 1997 ανακοίνωσε ότι για την άμυνά της εις το εξής θα βασιστεί στο πυρηνικό της οπλοστάσιο. Βλ. σχετικά και: Αρβανιτόπουλος, 2000, σσ. 134-137

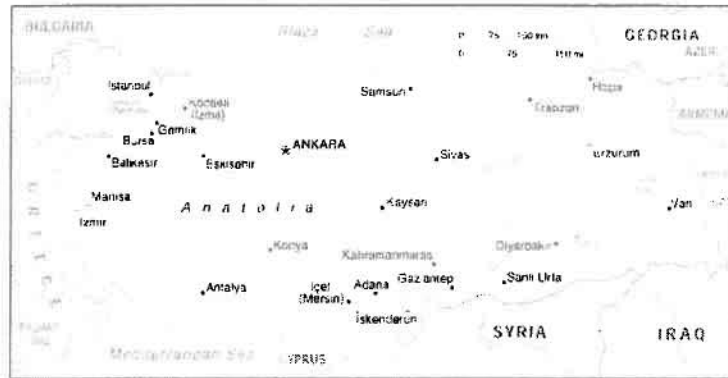
Προτεραιότητά της Ρωσικής πολιτικής φαίνεται να είναι η διατήρηση της περιφερειακής συνεργασίας στα πλαίσια του μεταβατικού σχήματος της Ε.Σ.Σ.Δ., της ελεγχόμενης από αυτήν Κ.Α.Κ.²²⁸

Η Ρωσία φαίνεται να βρίσκεται στον Ο.Σ.Ε.Π. προκειμένου, πρωτίστως, να ελέγξει την εξέλιξη αυτής της εν δυνάμει ανταγωνιστικής²³⁹ προς την Κ.Α.Κ. πολυπολικής περιφερειακής συνεργασίας. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι η Ρωσία, αν και θα μπορούσε, δεν διεκδίκησε την έδρα κανενός οργανισμού του Ο.Σ.Ε.Π.

²²⁸ Είναι χαρακτηριστικό ότι αντιτίθεται σθεναρά σε κάθε προσπάθεια σύστασης συνεργασιών μεταξύ των μελών της Κ.Α.Κ. Σχετικό παράδειγμα είναι η στάση της στην σύσταση της GUAM, μιας συνεργασίας μεταξύ της Γεωργίας, της Ουκρανίας, του Αζερμπαϊτζάν και της Μολδαβίας, για την μεταφορά πετρελαίου της Κασπίας, αλλά και του Πανκαυκάσιου Οργανισμού Συνεργασίας μεταξύ της Αρμενίας, Αζερμπαϊτζάν, Τσετσενίας, Γεωργίας και του Τουρκμενιστάν. Βλ. σχετικά : Valinakis, 1999, 13, Σίσκος, 1998, σ. 53

²³⁹ Σχετικά, ο Valinakis, 1999, 13 σημειώνει: "...Russia has pushed for closer security and economic agreements in the CIS framework, and the BSEC could be seen as potentially threatening the CIS if it posed an alternative to Russian predominance..."

2.2.11 Τουρκία

Εικόνα 11: Χάρτης της Τουρκίας

Πηγή: C.I.A., The World Factbook 2000, Turkey

Μετά το τέλος του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου η Τουρκία βρέθηκε σε μια ιδιαίτερα δύσκολη θέση. Όλες οι συνορεύουσες με αυτή χώρες, εκτός της Ελλάδας, έως το 1989 ανήκαν σε αντίθετο ιδεολογικό στρατόπεδο (χάρτης 1). Έτσι είχε αποκλειστεί από ένα μεγάλο τμήμα του ιστορικού οικονομικού της χώρου. Λόγω όμως της θέσης της αυτής η Τουρκία θεωρήθηκε από τους Δυτικούς της συμμαχούς ως ιδιαίτερης στρατιωτικής σημασίας χώρα, μιας και εκτός των άλλων, είχε χερσαία σύνορα με την ίδια την ΕΣΣΔ.

Η πτώση της Σοβιετικής Ένωσης, έθεσε σε αμφισβήτηση τη γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας²⁴⁰, αλλά την έφερε και σε μια νέα ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση. Είναι η δεύτερη ισχυρότερη οικονομία (πίνακας 3) στην ευρύτερή της περιοχή και μια ιδιαίτερα ισχυρή στρατιωτική δύναμη²⁴¹. Παράλληλα, αρκετές πρώην κομμουνιστικές χώρες, είτε επειδή είναι κατά πλειοψηφία Μουσουλμανικές (Αλβανία, Τατζικιστάν) ή ακόμη και έχουν επίσημες γλώσσες συγγενείς της Τουρκικής (Αζερμπαϊτζάν, Τουρκμενιστάν, Καζακιστάν, Κιργιστάν, Ουζμπεκιστάν), είτε για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους (Γεωργία) είναι φιλικές προς την Τουρκία. Ο νέος

²⁴⁰ Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Michael Collins Dunn στο άρθρο του “Turkey Loses Ozal at A Crucial Moment”, στο Washington Report of Middle East Affairs, <http://www.washington-report.org/backissues/0693/9306046.htm>

²⁴¹ βλ. σχετικά : Σίσκος, 1998, σ. 50

γεωστρατηγικός ρόλος της Τουρκίας συνίσταται προς το παρόν και μεταξύ άλλων²⁴² από τον ηγεμονικό της ρόλο που διεκδικεί να διαδραματίζει στις Μουσουλμανικές δημοκρατίες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., ανταγωνιζόμενη τη Ρωσία και το Ιράν,²⁴³ αλλά και το ρόλο της στην Μέση Ανατολή, όπως αυτός αναδείχθηκε στον Πόλεμο του Κόλπου²⁴⁴.

Το νέο αυτό στρατηγικό ρόλο, η Τουρκία δεν τον κέρδισε μόνο λόγω συγκυριών, αλλά τον έκτισε εν μέρει, μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές κινήσεις. Την περίοδο της πτώσης της ΕΣΣΔ, βρισκόταν σε μια διαδικασία οικονομικών μεταρρυθμίσεων, υπό το γενικό σχεδιασμό του Πρωθυπουργού της Τουρκοκύτ Οζάλ²⁴⁵ δημιουργώντας τις βάσεις που οδηγούσαν σε οικονομική ανάπτυξη²⁴⁶. Στα πλαίσια αυτής της οικονομικής κινητικότητας, ο Οζάλ ξεκίνησε μια συζήτηση στην Τουρκία, περί του φυσικού οικονομικού χώρου που ανοίγεται με τις νέες εξελίξεις και των δυνατοτήτων οικονομικής ανάπτυξης από την αξιοποίησή του. Αναπτύχθηκε μια πολιτική δημιουργίας διεθνών περιφερειακών συνεργασιών. Με πρωτοβουλία της Τουρκίας συστήθηκαν τρεις συνεργασίες. (Ο.Σ.Ε.Π., Αναπτυσσόμενες 8 και Τράπεζα

²⁴² Σύμφωνα με τον Drakopoulos, 2000, σ. 117, οι Η.Π.Α. εκτιμούν τη γεωπολιτική θέση της Τουρκίας ως αναντίρρητα σημαντική προκειμένου εκτός της προστασίας των συμφερόντων στον Περσικό Κόλπο και για την ασφάλεια του Ισραήλ και τη δυνατότητα στρατιωτικής απάντησης του ΝΑΤΟ.

²⁴³ Σχετικά με την πολιτική της Τουρκίας στην περιοχή ο Ε. Σίσκος θεωρεί ότι είναι επιτυχημένη, λόγω της αδυναμίας της Ρωσίας να αποτρέψει την επικράτηση του προερχόμενου από το Ιράν Φονταμενταλισμού (Σίσκος, Ε., 1998, σ. 49). Ταυτόχρονα, ο Dunn, χαρακτηρίζει την Τουρκία Πολιτιστικό Μεγάλο Αδελφό των τουρκογενών χωρών (Dunn, 1993). Αντίθετα ο Π. Κουτσίκος,, υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να είναι επιτυχής εκτιμώντας ότι η παρουσία της Ρωσίας είναι ακόμη ισχυρή (Κουτσίκος, 1999, σσ. 334-335).

²⁴⁴ Σχετικά με το ρόλο της Τουρκίας στον Πόλεμο του Κόλπου είναι χαρακτηριστική η αντίστοιχη αναφορά στο άρθρο του Michael Collins Dunn, "Turkey Loses Ozal at A Crucial Moment", Washington Report of Middle East Affairs, 1993, σ. 46 ή <http://www.washington-report.org/backissues/0693/9306046.htm> "...Then Saddam Hussain invaded Kuwait. The Turkish government shut down the Iraqi oil pipelines passing through Turkey and made air bases in eastern Turkey available to aircraft of the U.S.-led international coalition for the war to liberate Kuwait..."

²⁴⁵ βλ. Betin Munir, Languishing at the bottom of the league table, Financial Times Survey: Turkey: Industry & Inward Investments, Financial Times, 18.4.01 και Κουτσίκος, 1999, σ. 324

²⁴⁶ βλ. Michael Collins Dunn, "Turkey Loses Ozal at A Crucial Moment", Washington Report of Middle East Affairs, 1993, σ. 46 ή <http://www.washington-report.org/backissues/0693/9306046.htm>

Ανάπτυξης για τη Μέση Ασία και τον Καύκασο²⁴⁷), ενώ διευρύνθηκε σημαντικά ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας, που είχε ιδρυθεί το 1968 μετά από πρόταση της²⁴⁸. Πέρα από την οικονομική ανάπτυξη, ίσης αν όχι μεγαλύτερης σημασίας για την Τουρκία ήταν τα πολιτικά οφέλη από την ανάδειξή της ως σημαντικού ρυθμιστικού παράγοντα μιας τεράστιας περιοχής που ξεκινά από τα Βαλκάνια και επεκτείνεται ως τον Καύκασο²⁴⁹ και όλες τις νότιες πρώην Σοβιετικές δημοκρατίες για να ολοκληρωθεί στη μέση ανατολή. Μέσα από αυτή την ανάδειξη του ρόλου της στην περιοχή η Τουρκία επιδίωξε και ως ένα σημείο κατάφερε να αναδείξει τη σημασία της, τόσο για την Ε.Ε. όσο και κυρίως για τις Η.Π.Α.

Από τις διάφορες περιφερειακές συνεργασίες της η πιο ανεπτυγμένη είναι ο Ο.Σ.Ε.Π., που εκτός των άλλων, αποτελεί και εν δυνάμει εργαλείο για την ενίσχυση της θέσης της Τουρκίας, προκειμένου των μελλοντικών διαπραγματεύσεων για την ένταξή της στην Ε.Ε.²⁵⁰

²⁴⁷ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σσ. 49

²⁴⁸ βλ. σχετικά: Σίσκος, 1998, σσ. 41-42

²⁴⁹ Είναι χαρακτηριστική η άποψη που διατυπώνεται στην επίσημη τοποθεσία διαδικτύου της Τουρκικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον: http://www.turkey.org/f_politics.htm, "...After the end of the Cold war, European points of risk and instability moved over to the Balkans and the Caucasus. In the meantime Turkey's role in the strategic "flank country" to one of central importance involving the Middle East and other nearby regions. Turkey has since become a key country in the region with extensive influence, and has gained wide international prestige and importance as a result...".

²⁵⁰ Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο F. Kaymakci, 2000, σ. 10 καθώς και ο Valinakis, 2000, σ. 19

2.3 Διοικητική Δομή ²⁵¹

2.3.1 Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών

Το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών (Σ.Υ.Ε.) αποτελείται συνήθως από τον υπουργό ή τον υφυπουργό εξωτερικών κάθε χώρας-μέλους. Αν και ο Καταστατικός Χάρτης παρέχει στο Σ.Υ.Ε. επιτελικό ρόλο²⁵², έως σήμερα οι συνελεύσεις του Σ.Υ.Ε. έχουν εθιμοτυπικό χαρακτήρα. Στην αρχή γίνεται η ανάγνωση των λόγων των υπουργών ή υφυπουργών, όπου σκιαγραφούνται τόσο οι προσδοκίες τους από τον Ο.Σ.Ε.Π., όσο και η κατεύθυνση προς την οποία ενδιαφέρονται να κινηθεί ο Ο.Σ.Ε.Π. Στη συνέχεια απλά επικυρώνονται οι αποφάσεις της Επιτροπής ανωτέρων Αξιωματικών. Ίσως η πιο σημαντική λειτουργία του Σ.Υ.Ε. είναι οι συνομιλίες που γίνονται στο περιθώριο του. Δεν είναι λίγες οι φορές που πραγματοποιήθηκαν σημαντικές διμερείς και πολυμερείς επαφές για θέματα της περιοχής και βγήκαν κοινές ανακοινώσεις. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα σειράς συναντήσεων που είχαν οι Υπουργοί Εξωτερικών Ελλάδας και Τουρκίας.²⁵³

²⁵¹ Οι λεπτομέρειες της δομής είναι ανοικτές σε αλλαγές λόγω των αποφάσεων των οργάνων, ενώ αν υπάρχει πολιτική βούληση όλες οι αρχές και οι διατάξεις είτε παραβιάζονται είτε τροποποιούνται. Επίσης η Γραμματεία μερικές φορές δεν διατηρεί σταθερό τον τρόπο με τον οποίο ονομάζει διάφορα υπο-όργανα.

²⁵² Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 11, “Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών. Το Συμβούλιο είναι το κύριο τακτικό αποφασιστικό όργανο του Ο.Σ.Ε.Π. που λαμβάνει αποφάσεις.

Το συμβούλιο, στο πλαίσιο των σκοπών του Ο.Σ.Ε.Π.

- α. αποφασίζει επί όλων των θεμάτων που προσιδιάζουν στη λειτουργία του Ο.Σ.Ε.Π.,
- β. μελετά όλα τα θέματα που υποβάλλονται από τα Ε.Ο. και λαμβάνει αναλόγως κατάλληλες αποφάσεις,
- γ. λαμβάνει αποφάσεις επί του καθεστώτος μέλους και του καθεστώτος παρατηρητή,
- δ. εγκρίνει και τροποποιεί τους Κανόνες Διαδικασίας,
- ε. συνιστά Ε.Ο. εντός του Ο.Σ.Ε.Π. για να αναθέτει καθήκοντα σε αυτά, να ορίζει, τροποποιεί ή να τερματίζει τις εντολές τους,
- στ. εξετάζει οποιαδήποτε άλλα σχετικά θέματα, τα οποία μπορεί να θεωρήσει κατάλληλα.”

(Για τις παραπομπές στον Καταστατικό Χάρτη Ο.Σ.Ε.Π. χρησιμοποιείται η μετάφραση στα Ελληνικά του Κυρωτικού Νόμου 2711/1999, ΦΕΚ Α΄83/16/4/99, σσ. 1423 επ.)

²⁵³ Yannis Valinakis, *The Black Sea Region: Challenges and Opportunities for Europe*, Institute for Security Studies in the Western European Union, Paris, 1999, σ. 21

2.3.2 Πρόεδρος εν ενεργεία

Η προεδρία του Ο.Σ.Ε.Π. εναλλάσσεται μεταξύ των κρατών μελών ανά εξάμηνο κατά αλφαβητική σειρά.²⁵⁴ Η προεδρεύουσα χώρα παρουσιάζει το πρόγραμμα της για την προεδρία και έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων σε όλες τις πτυχές του Ο.Σ.Ε.Π.²⁵⁵ Θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι έχει την ευκαιρία να οδηγήσει τον Ο.Σ.Ε.Π. προς την κατεύθυνση που συνάδει με τα συμφέροντα και τις προσδοκίες της. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Ρωσικής Προεδρίας που θέλοντας να ενισχύσει το ρόλο της Τρόικα προγραμμάτισε δύο συναντήσεις της σε διαφορετικά μάλιστα επίπεδα, ενώ, έχοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, προγραμμάτισε τόσο συνάντηση Ομάδας Εργασίας, όσο και συνάντηση κορυφής σε επίπεδο Υπουργών.²⁵⁶

2.3.3 Σύστημα Τρόικας

Η Τρόικα, κατά αντιστοιχία με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), αποτελείται από εκπροσώπους της προεδρεύουσας χώρας και της προηγούμενης και επόμενης από αυτήν, στην προεδρία, χώρας. Αν και σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη, η Τρόικα είναι υποβοηθητικό όργανο της Προεδρίας με ρόλο την ανταλλαγή απόψεων και κάποια ειδίκευση στις σχέσεις με τους διεθνείς οργανισμούς²⁵⁷ φαίνεται να συνέρχεται κατά το δοκούν για θέματα ακόμη και πέρα των αρμοδιοτήτων της. Συγκεκριμένα, η πρώτη της συνέλευση πραγματοποιήθηκε μετά από πρόταση του

²⁵⁴ Καταστατικός Χάρτης Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 13

²⁵⁵ Καταστατικός Χάρτης Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 13, “ Πρόεδρος εν ενεργεία. Ο Πρόεδρος εν ενεργεία θα συντονίζει όλες τις δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται εντός του πλαισίου του Ο.Σ.Ε.Π. και θα εξασφαλίζει τη σωστή διεξαγωγή των διαδικασιών του Ο.Σ.Ε.Π. καθώς επίσης και την εφαρμογή των Ψηφισμάτων και Αποφάσεων που εγκρίνονται...”

²⁵⁶ Chairmanship in office of the Russian Federation in the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Calendar of Activities, Παράρτημα

²⁵⁷ Καταστατικός Χάρτης Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 14, “ Σύστημα Τρόικας. Κατόπιν αιτήσεως του Προέδρου εν ενεργεία, η Τρόικα συνέρχεται στο κατάλληλο επίπεδο για να ανταλλάξει απόψεις επί τρεχουσών και μελλοντικών δραστηριοτήτων του Ο.Σ.Ε.Π. και επί των σχέσεών της με άλλους διεθνείς οργανισμούς και θεσμούς.”

Σ.Υ.Ε. για να διαπραγματευτεί με την Τουρκία τις λεπτομέρειες της συμφωνίας έδρας του οργανισμού.²⁵⁸

2.3.4 Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων

Η Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματικών (Ε.Α.Α.) αποτελείται από εκπροσώπους των Υπουργείων Εξωτερικών, συνήθως υψηλόβαθμους, και σκοπός της είναι να λειτουργεί υποβοηθητικά προς το Σ.Υ.Ε., ελέγχοντας την εφαρμογή των αποφάσεών του και επιλύοντάς οργανωτικά και τεχνικά προβλήματα.²⁵⁹ Ήδη όμως από τον Καταστατικό Χάρτη οι ανώτεροι αξιωματούχοι εξουσιοδοτούνται να ενεργούν για λογαριασμό των υπουργών τους.²⁶⁰ Στην πράξη το Ε.Α.Α. έως σήμερα είναι υπεύθυνο για κάθε απόφαση και εφαρμογή που λαμβάνει χώρα στον Ο.Σ.Ε.Π. σε υψηλό επίπεδο κάνοντας πλήρη χρήση, όχι μόνο των αρμοδιοτήτων του, αλλά και των αρμοδιοτήτων που ο χάρτης κατοχυρώνει στο Σ.Υ.Ε.. Έτσι, αν και θεωρητικά οι αποφάσεις λαμβάνονται πάντα από το Σ.Υ.Ε., στην ουσία το Σ.Υ.Ε. απλά επικυρώνει τις αποφάσεις της Ε.Α.Α..

²⁵⁸ MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 134, παρ. 24

²⁵⁹ Καταστατικός Χάρτης Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 15, "Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων. Στην Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων, που αντιπροσωπεύουν τους υπουργούς Εξωτερικών των Κρατών –Μελών και ενεργούν για λογαριασμό τους, ανατίθενται οι ακόλουθες δραστηριότητες:

α. να εξετάζει δραστηριότητες των Επικουρικών Οργάνων, να αξιολογεί την εφαρμογή των αποφάσεων και συστάσεων του Συμβουλίου και να επεξεργάζεται συστάσεις και προτάσεις που θα παρουσιαστούν στο Συμβούλιο,

β. να μελετά θέματα σχετιζόμενα με το συντονισμό και συνεργασία με τα σχετικά όργανα του Ο.Σ.Ε.Π. , να ενημερώνει το Συμβούλιο σχετικά με αυτά τα θέματα και να επεξεργάζεται, εάν είναι αναγκαίο, συναφείς συστάσεις και προτάσεις,

γ. να μελετά οργανωτικά θέματα των δραστηριοτήτων του Ο.Σ.Ε.Π., να συμμετέχει στην επεξεργασία του προκαταρκτικού ημερολογίου συμβάντων, να λαμβάνει αποφάσεις επί σχετικών θεμάτων, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του συμβουλίου και του Προέδρου εν ενεργεία,

δ. να υποβάλει στο Συμβούλιο για έγκριση τον ετήσιο προϋπολογισμό του Ο.Σ.Ε.Π.,

ε. να διορίζει εμπειρογνώμονες σε μια εξειδικευμένη υπό-ομάδα για τη διεξαγωγή του ελέγχου του προϋπολογισμού.

²⁶⁰ Ομοίως με υποσημείωση 259

2.3.5 Μόνιμη Διεθνής Γραμματεία

Η Μόνιμη Διεθνής Γραμματεία (PERMIS) συστάθηκε για την εκτέλεση καθαρά γραμματειακών υπηρεσιών²⁶¹, τελώντας πάντα κάτω από τις εντολές του κράτους που έχει την προεδρία²⁶². Παρόλα αυτά, ήδη από το 1999, η ανάγκη αποτελεσματικότερης λειτουργίας του οργανισμού είχε ως αποτέλεσμα μια επιφυλακτική διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της, παρέχοντάς της κάποιες αρμοδιότητες εκπροσώπησης του οργανισμού απέναντι σε τρίτα πρόσωπα, αλλά και ρόλο στην παρακολούθηση και εφαρμογή των σχεδίων και προγραμμάτων του Ο.Σ.Ε.Π.²⁶³ Σήμερα η PERMIS, κινούμενη βέβαια πάντα εντός του δεσμευτικού θεσμού πλαισίου της, έχει επιδείξει μια ενδιαφέρουσα δυναμική και τη δυνατότητα να προωθεί την αποτελεσματικότερη λειτουργία του οργανισμού. Έτσι το 2001 το Σ.Υ.Ε. για ακόμη μια φορά, ενίσχυσε ελαφρά τις αρμοδιότητές της, καθιστώντας την ακόμη περισσότερο επιτελικό όργανο του οργανισμού. Εκτός των άλλων, το Σ.Υ.Ε. καθιστά την PERMIS ως κέντρο ανταλλαγής πληροφοριών και συντονισμού των κοινών δράσεων του Ο.Σ.Ε.Π., αλλά και υπεύθυνη για τον σχεδιασμό κοινών προγραμμάτων, ενώ ενισχύει και παλιότερες αρμοδιότητές της.²⁶⁴

²⁶¹ Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 16, “ Μόνιμη Διεθνής Γραμματεία. Οι Γραμματειακές υπηρεσίες του Ο.Σ.Ε.Π. θα διεξάγονται από τη Μόνιμη Διεθνή Γραμματεία, η οποία θα αποκαλείται εφεξής στο παρόν PERMIS, η οποία συνίσταται για αυτόν το σκοπό...”

²⁶² Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 16, “...Η PERMIS θα λειτουργεί υπό την εξουσία του Προέδρου εν ενεργεία του Ο.Σ.Ε.Π. ...”

²⁶³ MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Attachment 2, Regulations for the staff of the Permanent International Secretariat..., “Functions. Rule II. The PERMIS shall be entrusted with the following functions:

...g) to attend other relevant meetings with the consent of the Chairman –in–Office;

...k) to monitor and facilitate progress in the elaboration and implementation BSEC on of projects and programs of common interest;

l) to conduct consultations with Member States, Observers, BSEC Related Bodies and non-governmental organizations (NGOs), involved in the BSEC activities;

m) to maintain dialogue with international organizations and third countries under mandate given by the Council and in consultation with the Chairman-in-Office;...”Handbook of Documents, τ. IV, σ.

146

²⁶⁴ BSEC Economic Agenda, “The Role of the BSEC PERMIS. In conformity with the BSEC Charter, the PERMIS should act as a dynamic and effective organ at the core of the BSEC activities. The

Αναφορικά με την τρέχουσα δομή της, η PERMIS απαρτίζεται κυρίως από διπλωμάτες και λίγους επαγγελματίες. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες προσωπικού, όπως περιγράφονται παρακάτω²⁶⁵:

Κατηγορίες Προσωπικού		
Διευθυντικό	Επαγγελματικό	Υποστηρικτικό
Γενικός Γραμματέας	Project Coordinator	Λογιστής
Πρώτος Αναπληρωτής Γενικός	Νομικός Συμβουλος	Αρχαιοθετής
Γραμματέας Αναπληρωτής Γενικός	Executive Managers	Γραμματείς, ...

Η θητεία των μελών του Διευθυντικού και Επαγγελματικού προσωπικού είναι τριετής με δυνατότητα ανανέωσης έως και για δύο έτη, με εξαίρεση τον Γενικό Γραμματέα που έχει δικαίωμα ανανέωσης έως και για τρία έτη. Για το Υποστηρικτικό προσωπικό η θητεία είναι διετής με απεριόριστη δυνατότητα ανανέωσης²⁶⁶. Έχει ληφθεί ειδική μέριμνα, ώστε να εκπροσωπούνται το δυνατό περισσότερα κράτη-μέλη.²⁶⁷ Πράγματι, σήμερα τα διευθυντικά και επαγγελματικά στελέχη της PERMIS, προέρχονται από 9

growing need to transform the BSEC into a project-oriented endeavor requires further streamlining of its structures and enhancing its capacity in project elaboration, promotion and implementation.

To this end, the role of the BSEC PERMIS needs to be redefined, in order to be in line with the new phase of the BSEC development. The PERMIS should act as a center for communication, exchange of information and coordination of joint activities in all spheres of multilateral cooperation. PERMIS should also ensure the follow-up of resolutions and decisions adopted by the Council, develop and promote projects and programs of common interest and prepare documents for consideration by member states.

On the basis of the consolidation process that is being carried out in the BSEC, consultations between the BSEC Related Bodies and the BSEC PERMIS should be intensified in order to allow the reciprocal flow of information concerning their activities. Furthermore, the Council of Ministers, through the Secretary General, should monitor the activities and follow the decision-making process of these bodies, in order to maintain practical interaction and coordination with them.” Annex III to BS/SOM/R(01)2, σ. 20

²⁶⁵ MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Attachment 2, Regulations for the staff of the Permanent International Secretariat..., Classification of Posts, Rule V, παρ. 4, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 148

²⁶⁶ MCMFA, Chisinau 27.4.00, Attachment 3, Job Descriptions and Terms of Office of the Staff of the PERMIS, Report of the 2nd MCMFA Chisinau 27.4.00, σ. 205-216

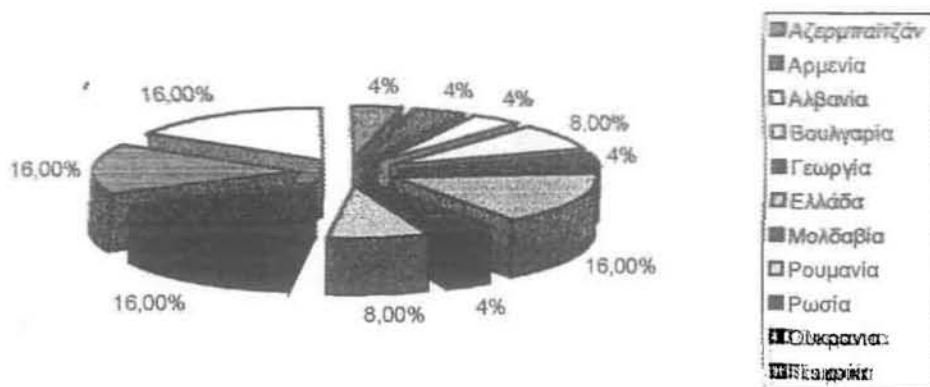
²⁶⁷ MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Attachment 2, Regulations for the staff of the Permanent International Secretariat..., Appointments, Rule VI, παρ 2, Handbook of Documents, τ. 4, σ. 149

από τις 11 χώρες-μέλη²⁶⁸, ενώ στο παρελθόν υπηρέτησαν στον οργανισμό και στελέχη προερχόμενα και από τις υπόλοιπες δύο.²⁶⁹

Ο προϋπολογισμός της Διεθνούς Γραμματείας. Σε αυτόν συμμετέχουν όλες οι χώρες-μέλη με διαφορετική συνεισφορά. Συγκεκριμένα η Ελλάδα, η Ρωσία, η Ουκρανία και η Τουρκία συνεισέφεραν από 16 % του αρχικού κεφαλαίου, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και από 8%, ενώ το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία, η Αλβανία, η Γεωργία και η Μολδαβία από 4%.²⁷⁰

Διάγραμμα 2

Συνεισφορά των χωρών-μελών στον Προϋπολογισμό του Ο.Σ.Ε.Π.

2.3.6 Επικουρικά Όργανα

Τα Επικουρικά Όργανα (Ε.Ο.) είναι τα πιο σημαντικά εργαλεία στην προσπάθεια επίτευξης πρακτικών αποτελεσμάτων μέσα από τη διαδικασία του Ο.Σ.Ε.Π. Έως

²⁶⁸ βλ. σχετικά με διορισμούς: MCMFA, Tbilisi 30.4.99, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 96, παρ. 56, και MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σς. 134-135, παρ. 25-28, καθώς και MCMFA, Chisinau 27.4.00, Resolutions..., Report of the 2nd MCMFA Chisinau 27.4.00, σ. 179, παρ. 36

²⁶⁹ βλ. σχετικά με διορισμούς: MCMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 43, παρ. 25,

²⁷⁰ MMFA, Athens, 14.4.95, Report of the..., Terms of Reference of the BSEC Budgetary Process, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 130, παρ. 6

σήμερα έχουν κυρίως την μορφή Ομάδων Εργασίας (Ο.Ε.)²⁷¹, αλλά και άλλες, όπως Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων. Αν και ο καταστατικός χάρτης ορίζει ότι συστήνονται από το Σ.Υ.Ε.,²⁷² ειδικά οι Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων μπορούν να συσταθούν και άμεσα από την Ε.Α.Α.²⁷³ Ο ρόλος τους μπορεί να είναι, τόσο ο σχεδιασμός, όσο και η παρακολούθηση της πορείας των δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένο τομέα δραστηριοποίησης του Ο.Σ.Ε.Π.,²⁷⁴ ή οποιοσδήποτε άλλος οριστεί. Αποτελούνται συνήθως από εκπροσώπους των καθύλην αρμοδίων υπουργείων των κρατών-μελών, αν και μερικά κράτη στέλνουν εκπροσώπους του Υπουργείου Εξωτερικών.²⁷⁵

2.3.7 Συναντήσεις και Ομάδες Εργασίες σε επίπεδο Υπουργών ή Υφυπουργών

Μετά από πρόταση ενός κράτους-μέλους,²⁷⁶ το Σ.Υ.Ε. αποφασίζει την πραγματοποίηση συνάντησης εργασίας σε επίπεδο Υπουργών ή Υφυπουργών με προκαθορισμένο αντικείμενο εργασίας.²⁷⁷ Συνήθως, στόχος τους είναι η περαιτέρω θεσμοθέτηση της συνεργασίας στον συγκεκριμένο τομέα. Η θεσμοθέτηση αυτή έως σήμερα είχε την μορφή υπογραφής κοινής δήλωσης²⁷⁸ που να προετοιμάζει το έδαφος για την υπογραφή πρωτοκόλλου,²⁷⁹ με απώτερο σκοπό την υπογραφή συμφωνίας²⁸⁰,

²⁷¹ Η έννοια του Ε.Ο. εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1993 στο Rules of Procedure of the Black Sea Economic Cooperation, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 520-521. Αντίθετα οι Ο.Ε. δραστηριοποιούνται ήδη από το 1992.

²⁷² Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 12

²⁷³ βλ. σχετικά στο κεφάλαιο “Συναντήσεις και Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων” σ. 72

²⁷⁴ Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 12, “...Τα Ε.Ο. θα εκτελούν εντολές που προσδιορίζονται από το Συμβούλιο, θα συντάσσουν κοινά σχέδια, καθώς επίσης θα παρακολουθούν την πραγματοποίηση αυτών των σχεδίων / δραστηριοτήτων στους αντίστοιχους τομείς”

²⁷⁵ ενδεικτικά βλ. από το αρχείο της PERMIS: Report of the Meeting of the working group on Transport, Istanbul, 26-27.2.01, Annex I to BS/TR/WG/R(2001)1

²⁷⁶ Η πρόταση αυτή πραγματοποιείται στα πλαίσια των Ο.Ε. ή της Ε.Α.Α.

²⁷⁷ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα αντίστοιχης απόφασης του Σ.Υ.Ε. βλ.: MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Resolutions..., παρ. 57, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 141

³² Meeting of the Ministers of Internal Affairs ..., Yerevan, 17.10.96. Joint Statement Adopted at the Meeting..., Report of..., Handbook of Documents, τ. 3, σ. 139-142

²⁷⁹ Report of the Meeting of the Ministers of Internal Affairs ..., Istanbul, 21-22.10.97, Joint Declaration Adopted at the second Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 148-149

είτε υπογραφής συμφώνου²⁸¹. Κατά κανόνα, έχουν τη μορφή Συνάντησης Υπουργών ή Υφυπουργών,²⁸² αλλά κάποιες φορές εμφανίζονται ως Ο.Ε. στο αντίστοιχο επίπεδο²⁸³. Συνέρχονται όσες φορές θεωρήσουν αναγκαίες, για να καταλήξουν στην δημιουργία δεσμευτικού κειμένου κοινής αποδοχής. Οι αποφάσεις τους έχουν ισχύ εφόσον υιοθετηθούν από το Σ.Υ.Ε.²⁸⁴

2.3.8 Συναντήσεις και Ο.Ε. Εμπειρογνομώνων

Η Ε.Α.Α. είτε άμεσα²⁸⁵, είτε έμμεσα²⁸⁶, μέσω του Σ.Υ.Ε., κατά καιρούς συστήνει ειδικά Ε. Ο. (πίνακας 2)²⁸⁷.

²⁸⁰ Report of the Meeting of the Ministers of Internal Affairs ..., Corfu, 1-2.10.98, Agreement among the governments of the Black Sea Economic Cooperation participating states on the Cooperation in Combating Crime..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 220-228

²⁸¹ Report of the Meeting of the Ministers of Energy..., Yerevan 15.4.98, Memorandum on Cooperation of the Black Sea Economic Cooperation Participating States on the Cooperation in the Field of Electric Power Industry..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 198-201

²⁸² Παραπομπές σε κείμενα τέτοιων συναντήσεων έχουν γίνει στις υποσημειώσεις

²⁸³ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα συνάντησης Ο.Ε. σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας υπουργείων βλ.: Report of the Meeting of the Working Group on Energy at the Deputy Ministers Level, Yerevan, 10-11.02.98, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 256-260

²⁸⁴ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα παραπομπής για έγκριση στο Σ.Υ.Ε. βλ.: Report of the Meeting of the Ministers of Internal Affairs ..., Istanbul, 21-22.10.97, BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 146, παρ. 23

²⁸⁵ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα άμεσης σύστασης ειδικού Ε.Ο. από την Ε.Α.Α. βλ.: Report of the Senior Officials Meeting, Istanbul, 4-6.2.97, BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 120, παρ. 9

²⁸⁶ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα έμμεσης σύστασης ειδικού Ε.Ο. από την Ε.Α.Α. βλ.: MCMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 45, παρ. 33,

²⁸⁷ Ομοίως με υποσημείωση 288

Πίνακας 2
Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας Ειδικών*

Ομάδα Εργασίας Εμπειρογνομώνων για:	Συναντήσεις Ομάδων Εμπειρογνομώνων									
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1992-2000
Προετοιμασία Συμφωνίας για Αλιεύματα κ Διατήρηση των Βιοαποθεμάτων της Μ. Θ.									1	1
Οργανωτικά Θέματα**	1	3	2	1	2		1	2	1	13
Προετοιμασία Πρωτοκόλλου Προνομίων κ Ασυλιών							2			2
Προετοιμασία Συμφωνίας Καταπολέμησης Εγκλήμ.							2			2
Προετοιμασία Συμφωνίας Άμεσης Συνδρομής κ Απαλοιφής Επιπτ. Φυσ. και Ανθρ/γενών Καταστρ.						3	2			5
Προετοιμασία του Καταστατικού Χάρτη						4				4
Ηλεκτρικά Δίκτυα				1	2	1				4
Προώθηση και Προστασία Επενδύσεων			1		1					2
Αποφυγή Διπλής Φορολόγησης				1						1
Προώθηση της Μεταφοράς της Τεχνολογίας				1						1
Μεταφορικό Δίκτυο				1						1
Τεχνική Συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού			1							1
Μετακινήσεις Επιχειρηματιών		1								1
Συναντήσεις / Έτος	1	4	4	5	5	8	7	2	2	38

* Οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες των Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1999 προέρχονται από το Handbook of Documents, τ. 1-4, ενώ για το διάστημα 2000-2001 από το αρχείο της PERMIS

** Η Ο.Ε. για τα Οργανωτικά Θέματα αναφέρεται στα κείμενα του αρχείου άλλοτε ως Ομάδα Εργασίας και άλλοτε ως Ο.Ε. Ειδικών.

Τα όργανα αυτά έχουν ως σκοπό την ενασχόληση με κάποιο συγκεκριμένο τεχνικό θέμα. Διακρίνονται, έως σήμερα, σε δύο κατηγορίες:

α) Ad Hoc Συναντήσεις Εμπειρογνομώνων που σκοπό έχουν να υποβοηθούν την Ε.Α.Α. (π.χ. με την προετοιμασία προκαταρκτικών κειμένων συμβάσεων²⁸⁸)

β) Ad Hoc Ομάδες Εργασίας Εμπειρογνομώνων (Ο.Ε.Ε.) που σκοπό έχουν να υποβοηθούν τις αντίστοιχες Ο.Ε., δίνοντας νομική διάσταση στο έργο τους (προετοιμάζοντας νομικά κείμενα όταν οι Ο.Ε. έχουν καταλήξει σε συγκεκριμένες αποφάσεις)²⁸⁹.

²⁸⁸ π.χ. συστάθηκε επιτροπή για την δημιουργία προκαταρκτικού κειμένου του Καταστατικού Χάρτη του Ο.Σ.Ε.Π. βλ.: Report of the Senior Officials Meeting, Istanbul, 4-6.2.97, BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 120, παρ. 9

²⁸⁹ Σχετικά με την απόφαση και την υλοποίηση της συνάντησης της Ομάδας Ειδικών για την εξέταση του Ουκρανικού Σχεδίου για το Συνολικό Σχεδιασμό του Μεταφορικού Δικτύου Ο.Σ.Ε.Π. βλ. Report of the Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, 2-3.06.94, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 418, παρ. 21 και Report of the Meeting of the Ad Hoc Group of Experts on Transport Networking..., Athens 3.11.94, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 431-436

Μετά την ολοκλήρωση του έργου τους, τα ειδικά αυτά Ε.Ο. παύονται.²⁹⁰

2.3.9 Ομάδες Εργασίας

Οι Ο.Ε. είναι τα όργανα του Ο.Σ.Ε.Π. που προτείνουν και παρακολουθούν τις τομεακές πολιτικές του οργανισμού. Η αρμοδιότητα του συντονισμού των Ο.Ε., που δημιουργήθηκαν πριν το 1999, έχει κατανεμηθεί ανάμεσα στις χώρες μέλη.²⁹¹ Κάθε δύο χρόνια η ευθύνη αυτή μεταφέρεται σε κάποιο άλλο κράτος-μέλος,²⁹² που είναι στις περισσότερες περιπτώσεις προκαθορισμένο.²⁹³ Έως σήμερα έχουν δημιουργηθεί 15 Ο.Ε. Από αυτές 1 διασπάστηκε και 1 αντικαταστήθηκε. Έτσι σήμερα, έχουμε 13 Ο.Ε. από τις οποίες 2 συνεδρίασαν τελευταία φορά το 1996, 1 το 1997, 2 το 1998, 3 το 1999, 2 το 2000 και 3 συνεδρίασαν το πρώτο εξάμηνο του 2001 (πίνακας 1).²⁹⁴

Πολλές φορές οι Ο.Ε. θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως αντιπαραγωγικές, υπό την έννοια ότι κάνουν πολλές συναντήσεις για τα ίδια θέματα, προτείνουν και αποφασίζουν δράσεις που δεν υλοποιούνται.²⁹⁵ Άλλοτε πάλι δεν είναι συνεπείς, συνέρχονται σε ακανόνιστα χρονικά διαστήματα και πολλές φορές δε συνέρχονται για μεγάλες χρονικές περιόδους, έως και για πέντε χρόνια (πίνακας 1).

²⁹⁰ Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από τα κείμενα της Ε.Α.Α. BSEC Handbook of Documents, τ. 1-4, άλλωστε προκύπτει και από τον χαρακτηρισμό των επιτροπών ως "ad hoc"

²⁹¹ MMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the Twelfth Meeting..., Sofia, 22.10.98, σ.117, παρ.36

²⁹² Ομοίως με υποσημείωση 288

²⁹³ MMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the Twelfth Meeting..., Sofia, 22.10.98, σ.117, παρ.37, ο σχετικός πίνακας βρίσκεται στο BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 70

²⁹⁴ Οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες των Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1999 βρίσκονται στο Handbook of Documents, τ. 1-4, ενώ για το διάστημα 2000-2001 στο αρχείο της PERMIS

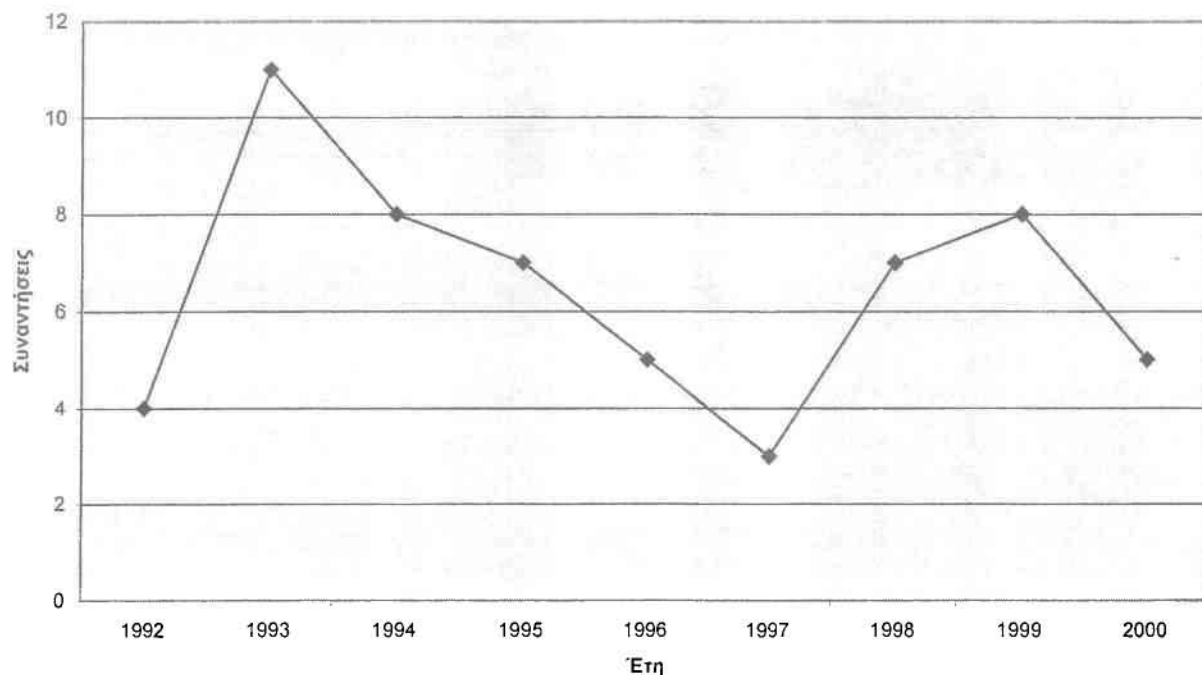
²⁹⁵ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας Ο.Ε. βλ.: τις συναντήσεις της Ο.Ε. για τις Μεταφορές, BSEC Handbook of Documents, τ. 1-4

Πίνακας 1
Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας*

Ομάδα Εργασίας για:	Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας										1992-2001
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
Μεταφορές			2	1			1	1	1	1	7(+3)
Επικοινωνίες			1	1	1		1		1	1	6(+3)
Καταπολέμηση του Εγκλήματος								1	1	1	3
Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη							1	1	1		3(+5)
Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία			1	1		1	1	1	1		6
Τραπεζικό Τομέα και Οικονομικά	1	3						1			5
Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού			1			1	1	1			4
Συνδρομή σε Καταστάσεις Έκτατης Ανάγκης								2			2
Περιβαλλοντική Προστασία		1	1	1	1		1				5
Ενέργεια			1	1	1		1				4
Ανταλλαγή Στατιστ. Δεδομ.κ Οικονομ. Πληροφ.	1	2				1					4
Γεωργία και Αγρο-Βιομηχανία		1		1	1						3
Υγεία και Φάρμακα					1						1
Εμπόριο και Βιομηχανική Συνεργασία	1	2	1	1							αντικατ.
Μεταφορές και Επικοινωνίες	1	2									διασπασ.
Συναντήσεις / Έτος	4	11	9	8	5	3	7	8	5	3	37

* Οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες των Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1999 προέρχονται από το Handbook of Documents, τ. 1-4, ενώ για το διάστημα 2000-2001 από το αρχείο της PERMIS

Διάγραμμα 1
Διακύμανση Συνολικών Συναντήσεων Ο.Ε. ανά έτος

Παρόλα αυτά, κάποιες Ο.Ε. προχωρούν σταδιακά (π.χ. οι Ο.Ε.: Μεταφορών, Επικοινωνιών). Παράλληλα, συζητήθηκαν, σε επίπεδο εκπροσώπων κρατών-μελών, οι υπάρχουσες καταστάσεις στις χώρες-μέλη και πραγματοποιήθηκε κάποια μεταφορά τεχνογνωσίας για σύγχρονες μεθόδους και απόψεις σε διάφορα θέματα.²⁹⁶ Ακολούθως σημειώνεται η προσφορά της κάθε Ο.Ε. στην διαδικασία του Ο.Σ.Ε.Π.

Μεταφορές και Επικοινωνίες

Οι τομείς των μεταφορών και των επικοινωνιών, απασχολούν ιδιαίτερα τα κράτη μέλη του Ο.Σ.Ε.Π. Ήδη από το 1992, μία από τις τέσσερις πρώτες Ο.Ε. που δημιουργήθηκε, ασχολιόταν με τους τομείς αυτούς (πίνακας 1). Το 1994 αυτή η ομάδα διασπάστηκε σε δύο επιμέρους ομάδες, έχοντας έως τότε συνεδριάσει τρεις φορές, ασχολούμενη με την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των τομέων στα κράτη μέλη.²⁹⁷

Μεταφορές

Η Ο.Ε. των Μεταφορών δημιουργήθηκε το 1994 μετά τη διάσπαση της Ο.Ε. Μεταφορών και Επικοινωνιών. Αν και συνήλθε σχεδόν κάθε χρονιά από την σύστασή του έως και το 2001, πραγματοποιώντας τις περισσότερες συναντήσεις από κάθε άλλη θεματική Ο.Ε. (πίνακας 1), το μόνο από έργο της είναι το πρόσφατο“ Σχέδιο

²⁹⁶ Για χαρακτηριστικό τέτοιο παράδειγμα βλ.: W.G. on Agriculture and Argo-Industry, Thessaloniki, 10-12.5.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 160-161 και W.G. on Agriculture and Argo-Industry, Thessaloniki, 10-12.3.95, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 166-168

²⁹⁷ Σχετικά με το περιεχόμενο των Συναντήσεων βλ.: Meeting of the Working Group on Transport and Communications, Bucharest, 15-16.12.92, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 439-443 και Meeting of the Working Group on Transport and Communications, Athens, 1-2.6.93, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 445-454 καθώς και Meeting of the Working Group on Transport and Communications, Athens 23-24.11.93, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 457-466

Δράσης για τις Μεταφορές στον Ο.Σ.Ε.Π.”²⁹⁸. Το Σχέδιο έχει ήδη υιοθετηθεί από τους καθύλην αρμοδίους και μένει στο Σ.Υ.Ε. να υπαγορεύσει στην Ο.Ε. την εφαρμογή του.²⁹⁹ Παράλληλα, ετοιμάζεται το προκαταρκτικό κείμενο του “ Μνημονίου Κατανόησης για την Διευκόλυνση της Οδικής Μεταφοράς Αγαθών”.³⁰⁰

Επικοινωνίες

Όπως και η Ο.Ε. των Μεταφορών, έτσι και η Ο.Ε. των Επικοινωνιών δημιουργήθηκε το 1994 μετά τη διάσπαση της Ο.Ε. Μεταφορών και Επικοινωνιών. Αν και αυτή συνήλθε σχεδόν κάθε χρονιά από την σύστασή της έως και το 2001, πραγματοποιώντας 6 συναντήσεις (πίνακας 1), το μόνο από έργο της είναι το πρόσφατο “ Σχέδιο Δράσης για τις Επικοινωνίες στον Ο.Σ.Ε.Π.”³⁰¹. Το Σχέδιο έχει ήδη εγκριθεί από το Σ.Υ.Ε.³⁰²

Καταπολέμηση του Εγκλήματος

Η Καταπολέμηση του Διακρατικού Εγκλήματος έχει αναδειχθεί ως ένα από τα καίρια αντικείμενα εργασίας του Ο.Σ.Ε.Π. Ήδη το 1995, στη Κοινή Δήλωση του Βουκουρεστίου, εκφράζεται η βούληση των κρατών του Ο.Σ.Ε.Π. να ασχοληθούν με

²⁹⁸ Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01, Transport Action Plan for the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Report of the Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01

²⁹⁹ Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01, Joint Statement of the Ministers of Transport of the BSEC Member States, Report of the Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01, σ. 3

³⁰⁰ Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, Report of the Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, σ. 2, παρ. 13

³⁰¹ Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00, Action Plan for the Communications in the Black Sea Area, Report of the Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00

³⁰² MCMFA, Chisinau 27.4.00, Resolutions..., Report of the 2nd MCMFA Chisinau 27.4.00, σ. 181, παρ.48

το θέμα³⁰³. Έτσι, το 1996, ο οργανισμός ασχολήθηκε με το θέμα αυτό, σε υπουργικό μάλιστα επίπεδο.³⁰⁴ Από τότε οι υπουργοί συνήλθαν τρεις φορές, καταλήγοντας το 1998 στην υπογραφή συμφωνίας για την “Καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα στις οργανωμένες μορφές του”.³⁰⁵ Για την προετοιμασία της συμφωνίας είχε συνέλθει δύο φορές το 1998 Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων (πίνακας 2). Παράλληλα με την επικύρωση της συμφωνίας από το Σ.Υ.Ε., η Ο.Ε. των Υπουργών Εσωτερικών πρότεινε την σύσταση Ο.Ε., που θα ασχολείται με την “εξέταση των τρόπων εφαρμογής και προώθησης της συνεργασίας, στα πλαίσια της Συμφωνίας”³⁰⁶. Έτσι δημιουργήθηκε η Ο.Ε. για την Καταπολέμηση του Εγκλήματος που συνέρχεται έως σήμερα κάθε χρονιά από το 1999 έως το 2001 (πίνακας 1). Το από έργο της Ο.Ε. είναι η προετοιμασία προκαταρκτικού επιπρόσθετου πρωτοκόλλου στην Συμφωνία του 1998.³⁰⁷

Οργανωτικά Θέματα

Η Ο.Ε. για τα Οργανωτικά Θέματα, συστάθηκε από το Σ.Υ.Ε. το 1992, προκειμένου να ετοιμάσει το προκαταρκτικό κείμενο των “Κανόνων των Διαδικασιών”.³⁰⁸ Ήδη από τότε είχε οριστεί ότι θα είναι αρμόδια για την επεξεργασία προτάσεων των κρατών-μελών σχετικών με τα οργανωτικά θέματα,³⁰⁹ αλλά και της είχε δοθεί η εντολή να επιλύσει τρέχοντα διαδικαστικά προβλήματα στη δομής και λειτουργίας

³⁰³ Statement of the High Level Meeting of the BSEC Participating States, Bucharest, 30.6.95, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 16, παρ. 5c

³⁰⁴ Meeting of the Ministers of Internal Affairs, Yerevan, 17.10.96, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σσ. 135-143

³⁰⁵ Agreement among of the Governments of the Black Sea Economic Cooperation Participating States on the Cooperation in Combating Crime in Particular in its Organized Forms, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 220-228

³⁰⁶ Meeting of the Ministers of Interior of the BSEC..., Corfu, Greece, 1-2.10.98, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 214, παρ. 7,9

³⁰⁷ Meeting of the Working Group on Cooperation in Combating Crime..., Istanbul, 7-8.12.2000, Draft Additional Protocol to the Agreement...on Cooperation in Combating Crime..., Istanbul, 7-8.12.2000

³⁰⁸ MMFA, Antalya, 10.12.92, Resolution, Report of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 28 παρ. 1

³⁰⁹ Ομοίως με υποσημείωση 307

του οργανισμού.³¹⁰ Έως σήμερα, ασχολείται τόσο με την εξέταση των προτάσεων των χωρών μελών επί των οργανωτικών θεμάτων, καθώς και την επίλυση τεχνικών προβλημάτων, όσο και με την εξέταση και επεξεργασία διακρατικών συμφωνιών σχετικών με τη δομή του Ο.Σ.Ε.Π. (όπως π.χ. η συμφωνία έδρας του οργανισμού)³¹¹. Από το 1992 έως το 2000 συνεδρίασε 13 φορές (πίνακας 1,2), αποτελώντας έτσι την πιο δραστήρια Ο.Ε. Παρόλα αυτά, το καθεστώς της δεν είναι ξεκαθαρισμένο, μιας και αναφέρεται άλλοτε ως Συνάντηση Εμπειρογνομόνων,³¹² άλλοτε ως Ο.Ε. Ε.,³¹³ και άλλοτε ως Ο.Ε.³¹⁴ Πράγματι, ο χαρακτήρας της είναι ενδιάμεσος, μιας και ενώ ασχολείται με θέματα αρμοδιότητας των Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων, σε αντίθεση με αυτές, δεν παύεται με το τέλος των εργασιών της, αλλά, ακριβώς όπως οι Ο.Ε., είναι διαρκές όργανο.

Εμπόριο και Βιομηχανική Συνεργασία

Δύο ακόμη από τις προτεραιότητες του Ο.Σ.Ε.Π. ήταν οι τομείς του Εμπορίου και της Βιομηχανικής Συνεργασίας. Πρόκειται για την πιο δραστήρια θεματική Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1995 (πίνακας 1), η οποία όμως, χωρίς να φαίνεται να συντρέχει κάποιος λόγος, έπαψε να συνέρχεται το 1995. Αν και ποτέ δεν λήφθηκε η απαιτούμενη απόφαση, η Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Βιομηχανική Συνεργασία φαίνεται να μετονομάσθηκε. Στο διάστημα δραστηριοποίησής της και μετά από

³¹⁰ MMFA, Antalya, 10.12.92, Resolution, Report of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 28 παρ. 10,11,13

³¹¹ Working Group on Organizational Matters, Istanbul, BSEC PERMIS, 29-30.6.99, Report of ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 409 παρ. 14

³¹² Για χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφοράς ως Συνάντηση Εμπειρογνομόνων βλ.: Meeting of Experts on Organizational Matters, Istanbul, 23-24.9.92, Recommendations of the ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 323-328

³¹³ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφοράς ως Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων ή ad hoc Ο.Ε. βλ.: Meeting of the Ad Hoc Working Group on Organizational Matters, Istanbul, 23-24.2.93, Report of the ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 331-335

³¹⁴ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφοράς ως Ο.Ε. βλ.: Meeting of the Working Group on Organizational Matters, Istanbul, BSEC PERMIS, 29-30.6.99, Report of the ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 407-410

πρωτοβουλία της³¹⁵, δημιουργήθηκαν τρεις Ο.Ε.Ε. για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας, για την Προώθηση και Προστασία των Επενδύσεων και για τις Μετακινήσεις Επιχειρηματιών (πίνακας 2), δύο από τις οποίες ήταν ικανοποιητικά αποτελεσματικές.

Η Ο.Ε.Ε. για τις Μετακινήσεις Επιχειρηματιών συστάθηκε προκειμένου να επεξεργαστεί το “Προκαταρκτικό Κείμενο Συμφωνίας για τις Μετακινήσεις Επιχειρηματιών μεταξύ των Χωρών Ο.Σ.Ε.Π.”, που είχε κατατεθεί από την Τουρκία.³¹⁶ Συνήλθε το 1993, όντας η πρώτη θεματική Ο.Ε.Ε., και έκανε προτάσεις στο Σ.Υ.Ε. για την βελτίωση της ήδη “ικανοποιητικής”³¹⁷ κατάστασης στο καθεστώς εκδόσεων Βίζας,³¹⁸ επιτυγχάνοντας τους στόχους της.

Η Ο.Ε.Ε. για την Προώθηση και Προστασία των Επενδύσεων συστήθηκε προκειμένου να ετοιμάσει ένα κείμενο κατευθυντήριων γραμμών για την προώθηση και προστασία των επενδύσεων.³¹⁹ Η Ο.Ε.Ε. συνήλθε δύο φορές και ετοίμασε το αντίστοιχο κείμενο, που στη συνέχεια εγκρίθηκε από το Σ.Υ.Ε.³²⁰ Έτσι και αυτή η Ο.Ε.Ε. ολοκλήρωσε το έργο της.

Η Ο.Ε.Ε. για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας, ομοίως, συστήθηκε προκειμένου να ετοιμάσει ένα κείμενο κατευθυντήριων γραμμών για την αποφυγή της διπλής Φορολόγησης στις εμπορικές σχέσεις των χωρών Ο.Σ.Ε.Π.³²¹ Συνεδρίασε μόνο μια

³¹⁵ Meeting of the Working Group on Trade and Industrial Development, Ankara, 4-5.11.92, Report of ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 388-390, παρ. 6, 9, 21

³¹⁶ Meeting of the Working Group on Trade and Industrial Development, Ankara, 4-5.11.92, Report of ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 390, παρ. 21

³¹⁷ Ad Hoc Working Group on Travel of Individuals from the Business Community, Ankara, 14-15.4.93, “...The WG found the situation to be satisfactory for most Participating States...”, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 472, παρ. 5

³¹⁸ Ad Hoc Working Group on Travel of Individuals from the Business Community, Ankara, 14-15.4.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 472, παρ. 8

³¹⁹ Meeting of the Working Group on Trade and Industrial Development, Ankara, 4-5.11.92, Report of ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 388, παρ. 9

³²⁰ MMFA, Moscow, 25.10.96, Basic Principles of the Investment Collaboration in the Black Sea Economic Cooperation Region, Report of the..., Attachment 2, BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σσ. 21-22

³²¹ Meeting of the Working Group on Trade and Industrial Development, Ankara, 4-5.11.92, Report of ..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 388, παρ. 6 και πιο αναλυτικά Working Group on Organization Matters, Athens, 21-22.9.94, Guidelines of the Ad Hoc working Group of Experts on Avoidance of Double Taxation, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 376

φορά, το 1995, συζητώντας διερευνητικά τα προβλήματα του αντικειμένου της.³²² Ενδεχομένως, η μη συνέχιση του έργου της Ο.Ε. Εμπορίου και της Βιομηχανικής Συνεργασίας να είναι και η αιτία της έλλειψης έργου από την Ο.Ε.Ε., μιας και αυτή είχε συσταθεί μόλις εννιά μήνες πριν την τελευταία συνάντηση της Ο.Ε. Αν και η Ο.Ε. δεν παρουσίασε κανένα από έργο, πέρα από το σχετικό με τις Ο.Ε.Ε., τα θέματα που συζητήθηκαν και οι ιδέες που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια των πέντε συναντήσεων της συνεχίσθηκαν να επεξεργάζονται και στην νέα Ο.Ε.³²³ Έτσι το έργο των δύο Ο.Ε. ίσως να πρέπει να κριθεί συνολικά.

Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη

Η Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Οικονομική Ανάπτυξη φαίνεται να προέκυψε από την μετονομασία της Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Βιομηχανική Συνεργασία. Δεν υπάρχει κανένα κείμενο που να αναφέρει αντίστοιχη συγχώνευση, μετονομασία ή δημιουργία, έτσι μόνο υποθέσεις μπορούν να γίνουν βάση το περιεχόμενο των δύο Ο.Ε. Από την εμφάνισή της το 1998 έως και το 2000, η Ο.Ε. συνεδρίασε τρεις φορές (πίνακας 1). Στις συνεδριάσεις αυτές εξετάσθηκαν γενικά τα ίδια θέματα με αυτά της Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Βιομηχανική Συνεργασία. Το μόνο θέμα που έχει εξελιχθεί ικανοποιητικά είναι αυτό των Ζωνών Ελευθέρων Συναλλαγών, για το οποίο η Ο.Ε. ετοίμασε Σχέδιο Δράσης.³²⁴

Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία

Η Ο.Ε. για την Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία, είναι μια από τις δραστήριες Ο.Ε. Έχει συνέλθει από το 1994 έως το 2000 έξι φορές (πίνακας 1). Στα

³²² Ad Hoc Working Group of Experts on Avoidance of Double Taxation, Chisinau, 8-9.2.95, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 173-176

³²³ Αναφορικά π.χ. με τις Ζώνες Ελευθέρων Συναλλαγών, η συζήτηση της ιδέας ξεκίνησε στη Συνάντηση της Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Βιομηχανική Συνεργασία, το Δεκέμβρη του 1994 και το Σχέδιο Δράσης ολοκληρώθηκε από την Ο.Ε. για το Εμπόριο και την Οικονομική Ανάπτυξη, στη Συνάντησή της, τον Ιανουάριο του 1999

³²⁴ Interim Meeting of the BSEC Working Group on Trade and Economic Development, Istanbul, 27-29.1.99, Plan of Action for the Establishment of the BSEC Free Trade Area, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 251-252

πλαίσια των δραστηριοτήτων της Ο.Ε. και μετά από προτροπή της, συστάθηκε Ο.Ε.Ε. για την Προώθηση της Μεταφοράς Τεχνολογίας.³²⁵

Η Ο.Ε.Ε. για την Προώθηση της Μεταφοράς Τεχνολογίας συστάθηκε προκειμένου να ετοιμάσει υπόμνημα σχετικά με την μεταφορά τεχνολογίας στις χώρες Ο.Σ.Ε.Π.³²⁶ Το κείμενο αυτό ετοιμάστηκε και διαβιβάστηκε στην Ο.Ε.³²⁷

Όμως αναμφίβολα το πιο σημαντικό και το μόνο από έργο της Ο.Ε. είναι η δημιουργία ενός συσχετιζόμενου σώματος, του Διεθνούς Κέντρου Μελετών Ευξείνου Πόντου.³²⁸

Τραπεζικό Τομέα και Οικονομικά

Η Ο.Ε. για τον Τραπεζικό Τομέα και τα Οικονομικά πρόκειται για την μακροβιότερη Ο.Ε. (πίνακας 1). Από το περιεχόμενο των θεμάτων που απασχόλησαν τις συναντήσεις της, μπορεί να υποτεθεί ότι συστάθηκε προκειμένου να υλοποιήσει την πολιτική απόφαση για την ίδρυση της Εμπορικής και Αναπτυξιακής Τράπεζας Ευξείνου Πόντου (ΕΑΤΕΠ), όπως αυτή αναφέρεται στη Κοινή Δήλωση του Βουκουρεστίου.³²⁹ Ήδη από την πρώτη συνάντηση της η Ο.Ε. άρχισε να επεξεργάζεται τις λεπτομέρειες της συμφωνίας για την Τράπεζα με αφετηρία ένα κείμενο “Προκαταρκτικής Συμφωνίας για την Ίδρυση της Εμπορικής και Αναπτυξιακής Τράπεζας Ο.Σ.Ε.Π.”, που είχε κατατεθεί από την Τουρκία. Τελικά, το 1993 και μετά από τέσσερις συναντήσεις, η Ο.Ε. κατέληξε σε μία “Προκαταρκτική Συμφωνία Ίδρυσης της Εμπορικής και Αναπτυξιακής Τράπεζας Ευξείνου Πόντου”³³⁰. Το κείμενο υιοθετήθηκε από το Σ.Υ.Ε. το 1993³³¹ και υπογράφηκε τελικά το 1994³³².

³²⁵ Meeting of the Working Group on Cooperation in Science and Technology, Yerevan, 10-11.11.94 Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 217, παρ. 12

³²⁶ Ομοίως με υποσημείωση 305

³²⁷ Meeting of Experts on Promotion of Technology Transfer, Bucharest, 29.5.95, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 234, παρ. 6

³²⁸ Για το ΔΙ.ΚΕ.Μ.Ε.Π. γίνεται αναλυτική αναφορά στο αντίστοιχο κεφάλαιο σ. 90

³²⁹ Ομοίως με υποσημείωση 305

³³⁰ WG on Banking and Finance, Sinaia, 14-15.10.93, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 202, παρ. 8

³³¹ MMFA, Tbilisi, 30.6.94, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 92, παρ.16

Μετά την ίδρυση της Τράπεζας, η Ο.Ε. δεν είχε πλέον αντικείμενο εργασίας. Έτσι το 1996 το Σ.Υ.Ε. επικύρωσε το κείμενο των όρων αναφοράς της Ο.Ε. δίνοντας ένα νέο ρόλο στο όργανο.³³³ Ο νέος αυτός ρόλος περιλαμβάνει την συνεργασία με την Τράπεζα και την λειτουργία ως γέφυρας μεταξύ Τράπεζας και Ο.Σ.Ε.Π., αλλά και την ανάπτυξη των Τραπεζικών Τομέων των χωρών μελών. Η Ο.Ε. δεν συνήλθε καθόλου στο διάστημα '94-'98 και η πρώτη και τελευταία, έως σήμερα, συνάντησή της, με τις νέες της αρμοδιότητες, πραγματοποιήθηκε το 1999. Το πιο σημαντικό αποτέλεσμα της συνάντησης ήταν η έγκριση του κειμένου των Μηχανισμών Συνεργασίας μεταξύ της ΕΑΤΕΠ και Ο.Σ.Ε.Π.³³⁴

Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού

Η Συνεργασία στον τομέα του τουρισμού ξεκίνησε το 1993, μετά από απόφαση του Σ.Υ.Ε. να δημιουργήσει την Ο.Ε. για την Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού.³³⁵ Το 1994, εγκρίθηκαν οι “Όροι Αναφοράς” της Ο.Ε., που όριζαν ότι η Ο.Ε. θα ασχολείται με την προώθηση της συνεργασίας στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π. για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό του τουριστικού τομέα.³³⁶ Η Ο.Ε. συνήλθε για πρώτη φορά αργότερα τον ίδιο χρόνο. Παράλληλα με τη συνάντηση αυτή και στα πλαίσια σύστασης του Σ.Υ.Ε., για την δημιουργία Ο.Ε.Ε. με αντικείμενο την τεχνική

³³² Agreement Establishing the Black Sea Trade and Development Bank, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 481-514

³³³ MMFA, Moscow, 25.10.96, Terms of Reference of the Working Group on Banking and Finance, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σσ. 23-24

³³⁴ WG on Banking and Finance, Athens, 29-30.9.99, Modalities for the BSEC-BSTDB Interaction, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 417-419

³³⁵ MMFA, Sofia, 9.12.93, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. , σ. 63, παρ. 18

³³⁶ MMFA, Tbilisi, 30.6.94, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ.1 , σ. 89, παρ. 5 και MMFA, Tbilisi, 30.6.94, Terms of Reference of the Working Group on Cooperation in Tourism, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 98

συνεργασία στους διάφορους τομείς του Ο.Σ.Ε.Π.,³⁵⁷ πραγματοποιήθηκε παράλληλη συνεδρίαση Ο.Ε.Ε. για την Τεχνική Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού.³⁵⁸

Η Ο.Ε.Ε. για την Τεχνική Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού συνεδρίασε μία και μοναδική φορά, εξετάζοντας θέματα του τομέα, και δεν συγκλήθηκε ποτέ ξανά από την Ο.Ε. Αυτό πιθανόν να σχετίζεται με το γεγονός ότι ακόμα και η ίδια Ο.Ε. δεν συνήλθε στο διάστημα 95-96 (πίνακας 1). Την περίοδο 1997-1999 η Ο.Ε. συνήλθε τρεις φορές. Στο διάστημα αυτό άρχισε η επεξεργασία ενός “Σχεδίου Δράσης”³³⁹ και συστάθηκε από ιδιωτικούς φορείς χωρών μελών ο Οργανισμός Τουριστικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου³⁴⁰.

Συνδρομή σε Καταστάσεις Έκτατης Ανάγκης

Το ενδιαφέρον του Ο.Σ.Ε.Π. για την “Αλληλεγγύη” σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ξεκίνησε μετά από το συνέδριο των Ερυθρού Σταυρού της Μαύρης Θάλασσας.³⁴¹ Το Σ.Υ.Ε. έλαβε υπόψη του τα συμπεράσματα και αποφάσισε να ξεκινήσει τις διαδικασίες για την υπογραφή συμφωνίας για την πρακτική συνεργασία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και την εξάλειψη επιπτώσεων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.³⁴² Αργότερα, τον ίδιο χρόνο, συνήλθε Ο.Ε.Ε. για την προετοιμασία της συμφωνίας, βάσει πρότασης της Ρωσίας.³⁴³ Το 1998 και μετά από πέντε συναντήσεις (πίνακας 2), η Ο.Ε.Ε. ετοίμασε συμφωνία ή οποία ακολούθως

³³⁷ MMFA, Tbilisi, 30.6.94, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ.1 , σ. 94, παρ. 23

³³⁸ W. G. on Cooperation in Tourism, Izmir, 25-27.10.94, Report of the Meeting of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 240, παρ. 8

³³⁹ W. G. on Cooperation in Tourism, Istanbul, 30.6-2.7.94, Report of the Meeting of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σσ. 324-325, παρ. 10

³⁴⁰ W. G. on Cooperation in Tourism, Sofia, 23-24.7.98, Report of the Meeting of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σ. 321, παρ. 37,38

³⁴¹ MMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3 , σ. 41, παρ. 18

³⁴² MMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3 , σ. 41, παρ. 19-20

³⁴³ Ad Hoc Meeting of Experts on Drafting the “Agreement on Cooperation in Emergency Relief and elimination of Consequences of Natural and Man-Made Disasters in the...”, Istanbul, 13-14.5.97, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3 , σ. 181, παρ. 1

υπογράφηκε από τους αρμόδιους υπουργούς.³⁴⁴ Παράλληλα με την υπογραφή, οι υπουργοί αποφάσισαν να συστήσουν Ο.Ε. για τη Συνδρομή σε Καταστάσεις Έκτατης Ανάγκης.³⁴⁵ Η Ο. Ε. που είχε ως αντικείμενο εργασίας την υλοποίηση της συμφωνίας, και την ανάπτυξη της περιφερειακής και διμερούς συνεργασίας,³⁴⁶ συνήλθε δύο φορές το 1999 (πίνακας 1) και συζήτησε επί συγκεκριμένων προτάσεων, χωρίς να καταλήξει σε κάποια οριστική απόφαση. Αξίζει να σημειωθεί ότι, μεταξύ άλλων, έχει αρχίσει η εξέταση υπογραφής Σχεδίου Δράσης.³⁴⁷

Περιβαλλοντική Προστασία

Ήδη από τη Διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης, το 1992, ο Ο.Σ.Ε.Π. περιλαμβάνει την περιβαλλοντική προστασία μεταξύ των τομέων δράσης της.³⁴⁸ Το 1993 συστάθηκε Ο.Ε. για την Περιβαλλοντική Προστασία. Η Ο.Ε. συνήλθε από το 1993 έως και το 1998 πέντε φορές (πίνακας 1), όντας από τις πιο παραγωγικές σε κείμενα προτάσεων και στόχων,³⁴⁹ χωρίς όμως να έχει έως σήμερα εφαρμοστεί κάτι. Στα

³⁴⁴ Agreement among the Governments of the Participating States of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) on collaboration in Emergency Assistance and Emergency Response to natural and man-made Disasters, BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σσ. 270-279

³⁴⁵ Report of the Signing Ceremony by the Ministers for Emergency or Heads of Related Agencies of the BSEC Countries of the “Agreement among the Governments of the Participating States of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) on collaboration in Emergency Assistance and Emergency Response to natural and man-made Disasters”, Sochi (Russia), 15.4.98, BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σ. 268 παρ.4

³⁴⁶ Report of the Signing Ceremony by the Ministers for Emergency or Heads of Related Agencies of the BSEC Countries of the “Agreement among the Governments of the Participating States of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) on collaboration in Emergency Assistance and Emergency Response to natural and man-made Disasters”, Sochi (Russia), 15.4.98, Draft Terms of Reference of the BSEC Working Group on Cooperation in Emergency Assistance, BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σσ. 281-282,

³⁴⁷ W.G. on Cooperation in Emergency Assistance, Athens, Greece, 19-20.10.99, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σ. 290, παρ. 7-9

³⁴⁸ Summit Declaration on the Black Sea Economic Cooperation, Istanbul, 25.6.92, BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 5, παρ. 15

³⁴⁹ W.G. on Environmental Protection, Varna, 3-4.11.93, Proposals of the..., Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 277 και W.G. on Environmental Protection, Athens, 21-22.3.95, Goals and Organizing Principles for BSEC Environmental Cooperation, Report of the

ευρύτερα πλαίσιά της, πραγματοποιήθηκε ένα συνέδριο και μια συνάντηση των καθύλην αρμοδίων υπουργών, και πάλι παράγοντας κείμενα προτάσεων και στόχων.³⁵⁰

Ενέργεια

Ένας από τους τομείς συνεργασίας του Ο.Σ.Ε.Π. ήδη από την ιδρυτική της Διακήρυξη, ήταν αυτός της ενέργειας.³⁵¹ Η Ο.Ε. για την Ενέργεια συστήθηκε από το Σ.Υ.Ε. το 1994³⁵², με στόχο την ανάπτυξη και προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας.³⁵³ Από τότε έχει συνεδριάσει τέσσερις φορές (πίνακας 1), δύο μάλιστα σε επίπεδο υφυπουργών. Στην πρώτη συνάντηση υφυπουργών το, 1996, υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας για την υλοποίηση του Σχεδίου Περιφερειακής Διασύνδεσης Συστημάτων Ενέργειας.³⁵⁴ Στο Μνημόνιο έγιναν προσθήκες κατά τη δεύτερη συνάντηση της Ο.Ε. σε επίπεδο υφυπουργών,³⁵⁵ στην οποία συστάθηκε και οργανωτική επιτροπή για την υλοποίησή του.³⁵⁶ Η Οργανωτική Επιτροπή συνήλθε δύο φορές. Στο διάστημα αυτό ενέκρινε κείμενο για τις

Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σσ. 297-298 και W.G. on Environmental Protection, Athens, 21-22.3.95, Joint Endeavors, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σσ. 297-298

³⁵⁰ Black Sea Economic Cooperation Conference on Environment & Development, Tbilisi, 25-27.9.94, Conference Declaration, BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σσ. 285-287 και Ministerial Meeting of Environment of the BSEC Member States, Thessaloniki, Greece, 23-24.9.99, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σ. 231, παρ. 12

³⁵¹ Summit Declaration on the Black Sea Economic Cooperation, Istanbul, 25.6.92, BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 4, παρ. 13

³⁵² Meeting of the Ministers of Foreign Affairs, Tbilisi, 30.6.94, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 91, παρ. 14

³⁵³ Meeting of the Ad Hoc Working Group on Organizational Matters, Athens, 21-22.9.1994, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 361, παρ. 12

³⁵⁴ W. G. on Energy at the Level of Ministers, Moscow, 30.9.96, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2 , σ. 121, παρ. 17

³⁵⁵ W. G. on Energy at the Level of Ministers, Yerevan, 10-11.2.98, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2 , σ. 257, παρ. 7-9

³⁵⁶ W. G. on Energy at the Level of Ministers, Yerevan, 10-11.2.98, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σ. 258, παρ. 17

λειτουργίες και τους κανόνες διαδικασιών της.³⁵⁷ Η Οργανωτική Επιτροπή φαίνεται να διαδέχθηκε την Ο.Ε.Ε. για τα ηλεκτρικά δίκτυα που λειτούργησε στο διάστημα 1995-1997 (πίνακας 2).

Ανταλλαγή Στατιστικών Δεδομένων και Οικονομικών Πληροφοριών

Όπως είναι φυσικό, δεν θα μπορούσε να εξελιχθεί κάποια διαδικασία οικονομικής συνεργασίας χωρίς γνώση του όγκου των υφιστάμενων ροών μεταξύ των κρατών μελών και άλλων στατιστικών στοιχείων. Αυτός θα πρέπει να ήταν ο λόγος για τον οποίο, μια από τις τέσσερις πρώτες Ο.Ε. ήταν αυτή της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων και Οικονομικών Πληροφοριών.³⁵⁸ Δυστυχώς, παρά τις 4 συναντήσεις της στο διάστημα 1992-1997 (πίνακας 1), δεν παρουσίασε πρακτικά αποτελέσματα. Το πιο σημαντικό έργο της θα πρέπει να θεωρείτε η δημιουργία του Κέντρου Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων,³⁵⁹ που όμως φαίνεται να μη λειτουργεί.³⁶⁰

Γεωργία και Αγρο-Βιομηχανία

Ένας ακόμη από τους τομείς συνεργασίας του Ο.Σ.Ε.Π., ήδη από την ιδρυτική της Διακήρυξη, ήταν αυτός της Γεωργίας και Αγρο-Βιομηχανίας.³⁶¹ Η Ο.Ε. για την Γεωργία και Αγρο-Βιομηχανία συνήλθε από το 1993 έως το 1996 τρεις φορές και μετά έπαψε να συνέρχεται (πίνακας 1). Δεν υπάρχει εντολή σύστασης, αλλά το Σ.Υ.Ε. περιγράφει το πλαίσιο λειτουργίας και τα καθήκοντα της Ο.Ε. σε κείμενό του το 1994. Αυτά σε γενικές γραμμές είναι η διερεύνηση και προώθηση της διακρατικής

³⁵⁷ Steering Committee for the BSEC Project “ Interconnection of the Electric Power Systems of the BSEC Countries”, Athens, 24-25.5.99, Functions and Rules of Procedures of the Steering Committee...(As amended by the Second Meeting of the Steering Committee), BSEC Handbook of Documents, τ. 4 , σσ. 397-399

³⁵⁸ Μιας και η Ο.Ε. συστάθηκε πριν ακόμη την πρώτη Σ.Υ.Ε. δεν έχουμε κείμενο σύστασης

³⁵⁹ W. G. Exchange of Statistical Data and Economic Information, Ankara, 5-6.10.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1 , σ. 317, παρ. 11

³⁶⁰ Για το Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων γίνεται αναλυτική αναφορά στο αντίστοιχο κεφάλαιο

³⁶¹ Ομοίως με υποσημείωση 153

συνεργασίας στον αντίστοιχο τομέα.³⁶² Πράγματι, στις συνεδριάσεις αυτές διερεύνησε την υπάρχουσα κατάσταση και ξεκίνησε να διατυπώνει προτάσεις.

Υγεία και Φάρμακα

Ένας ακόμη από τους τομείς συνεργασίας του Ο.Σ.Ε.Π. που περιγράφονται στην ιδρυτική Διακήρυξη της, ήταν αυτός της Υγείας και Φάρμακων.³⁶³ Παρόλα αυτά η αντίστοιχη Ο.Ε. ήταν η πιο βραχύβια έως σήμερα (πίνακας 1). Συνήλθε μια μόνο φορά το 1996, όπου ενέκρινε και τους “Όρους Αναφοράς” της,³⁶⁴ και ξεκίνησε την επεξεργασία του “Σχεδίου Δράσης”.³⁶⁵

Ομάδα Οικονομικών Ελεγκτών

Η Ομάδα Οικονομικών Ελεγκτών αποτελεί το όργανο ελέγχου του ετήσιου απολογισμού του Ο.Σ.Ε.Π. Αποτελείται από τρεις ειδικούς που διορίζονται από την Ε.Α.Α. με σεβασμό προς το κριτήριο της εναλλαγής.³⁶⁶

³⁶² MMFA, Istanbul, 17.6.93, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 43-44, παρ. 18-19

³⁶³ Ομοίως με υποσημείωση 153

³⁶⁴ W.G. on Health Care and Pharmaceuticals, Tbilisi, 4-5.6.96, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2, σ. 135, παρ. 8

³⁶⁵ W.G. on Health Care and Pharmaceuticals, Tbilisi, 4-5.6.96, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2, σ. 135, παρ. 9-10

³⁶⁶ MMFA, Athens, 14.4.95, Attachment 2, Terms of Reference of the BSEC Budgetary Process, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 131, παρ. 10,12

2.4 Εκδηλώσεις Ο.Σ.Ε.Π.

2.4.1 Σεμινάρια και Συναντήσεις Εργασίας

Τα Σεμινάρια και οι Συναντήσεις Εργασίας οργανώνονται μετά από προτάσεις των κρατών μελών³⁶⁷, των Συσχετιζόμενων Σωμάτων,³⁶⁸ τρίτων προσώπων (κρατών εκτός Ο.Σ.Ε.Π.³⁶⁹, κτλ), σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Τα αποτελέσματα των εκδηλώσεων αυτών δεν δεσμεύουν κατά οποιοδήποτε τρόπο τον οργανισμό. Το Σ.Υ.Ε. ενημερώνεται για τις δραστηριότητές τους και πολλές φορές κάνει κάποιο σχόλιο επί αυτών.³⁷⁰ Μερικές φορές, τα αποτελέσματα οδηγούν ακόμη και στην σύσταση Συσχετιζόμενων Σωμάτων.³⁷¹

2.4.2 Κοινές Συνεδριάσεις με τρίτα μέρη

Σε παρόμοια πλαίσια με τα Σεμινάρια και τις Συναντήσεις Εργασίας πραγματοποιούνται κοινές συνεδριάσεις μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και άλλων οργανισμών.³⁷² Οι συναντήσεις αυτές πολλές φορές έχουν ένα ειδικό ενδιαφέρον μιας και αναδεικνύουν το διεθνές χαρακτήρα του οργανισμού. Για το λόγο αυτό χαίρουν μεγαλύτερου ενδιαφέροντος από το Σ.Υ.Ε.³⁷³

³⁶⁷ Ομοίως με υποσημείωση 259

³⁶⁸ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα πρότασης Συσχετιζόμενου Οργάνου βλ.: MCMFA, Bucharest 20.10.00, Resolutions..., Report of the Meeting of the council... Bucharest 20.10.00, σ.157, παρ. 42

³⁶⁹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα πρότασης τρίτου κράτους για οργάνωση σεμιναρίου βλ.: MCMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the Meeting of the council...Sofia, 22.10.98, σ.115, παρ. 29

³⁷⁰ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα σχολιασμού δραστηριοτήτων βλ.: MCMFA, Chisinau 27.04.00, Resolutions..., Report of the Meeting of the council...Chisinau 27.04.00, σ.182, παρ. 57

³⁷¹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα σύστασης Συσχετιζόμενου Οργάνου βλ.: MCMFA, Bucharest 20.10.00, Resolutions..., Report of the Meeting of the council... Bucharest 20.10.00, σ.157, παρ. 42

³⁷² Για χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας συνάντησης βλ.: ISE-BSEC Meeting on Capital Markets and Areas of Cooperation in the Black Sea Region, Istanbul Stock Exchange, 3-4.4.97, Summary of Proceedings, BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 249

³⁷³ Το Σ.Υ.Ε., σε αντίθεση με τους λακωνικούς σχολιασμούς του αναφορικά με τις υπόλοιπες εκδηλώσεις του Ο.Σ.Ε.Π., όταν αναφέρεται σε αυτές τις εκδηλώσεις κάνει μικρές τοποθετήσεις. Βλ. σχετικά : MCMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the Meeting of the council...Sofia, 22.10.98, σ.115, παρ. 26-27

2.5 Συσχετιζόμενα Σώματα

Τα Συσχετιζόμενα Σώματα δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία είτε του Ο.Σ.Ε.Π. είτε τρίτων προσώπων (κοινοβούλια), με σκοπό την υποβοήθηση του έργου του. Είναι διοικητικά και οικονομικά αυτοτελή σώματα, που υποχρεούνται όμως να κινούνται στα πλαίσια των αρχών της Ιδρυτικής Διακήρυξης του Ο.Σ.Ε.Π.³⁷⁴ Σήμερα υπάρχουν έξι Συσχετιζόμενα Σώματα τα οποία και παρουσιάζονται εν συντομία ακολούθως.

2.5.1 Ακαδημαϊκή Συνεργασία

Η Ακαδημαϊκή Συνεργασία πρόκειται για μια “συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών κοινοτήτων, των πανεπιστημίων, λειτουργών και επιστημών των Κρατών-Μελών”³⁷⁵. Το Σ.Υ.Ε. προσκάλεσε τους αρμόδιους φορείς να συνεργαστούν προκειμένου να εφαρμόσουν τα επιτεύγματα της επιστήμης και τεχνολογίας για να ενδυναμώσουν τομείς της οικονομικής συνεργασίας.³⁷⁶ Η πρώτη συνάντηση πραγματοποιήθηκε το 1996, όπου αποφασίστηκαν, μεταξύ άλλων, τομείς δραστηριοτήτων.³⁷⁷ Το συμβούλιο υιοθέτησε της αποφάσεις της συνάντησης και κάλεσε τα σχετικά Συσχετιζόμενα Σώματά να εξετάσουν της προτάσεις δράσεων.³⁷⁸ Δημιουργήθηκε μία Μόνιμη Ακαδημαϊκή Επιτροπή, η οποία συνήλθε δύο φορές το 1998³⁷⁹, εγκρίνοντας το Σχέδιο Δράσης για το διάστημα 1999-2001³⁸⁰ και προτείνοντας Κανόνες Αναφοράς³⁸¹.

³⁷⁴ Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 19

³⁷⁵ Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 23

³⁷⁶ MMFA, Athens, 14.4.95, Resolution, Report of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 114, παρ. 3

³⁷⁷ BSEC Conference of the Representatives of the Academic Communities, Athens, 9-11.12.96, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 158-160

³⁷⁸ MMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 39, παρ. 6

³⁷⁹ Meeting of the Standing Academic Committee, Sinaia, 26-27.2.98, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 485-489 και Meeting of the Standing Academic Committee, Ankara, 3-4.12.98, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 491-495

³⁸⁰ Plan of Action of the Standing Academic Committee of the Black Sea Economic Cooperation (1999-2001), BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 500-501

Μετά το 1998, δεν παρουσιάζεται άλλη αναφορά σχετικά με δράσεις της Ακαδημαϊκής Συνεργασίας στα αρχεία της PERMIS.

2.5.2 Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου

Το Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου (ΔΙΚΕΜΕΠ) έχει ως βασικό στόχο την “μελέτη πρακτικών τρόπων για την ενδυνάμωση των διεθνών οικονομικών σχέσεων στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας και την προώθηση της εφαρμογής των επιτευγμάτων της επιστήμης και της τεχνολογίας σε συγκεκριμένους τομείς της πολυμερούς συνεργασίας”.³⁸² Αν και το πιο πρόσφατο συσχετιζόμενο σώμα, έχει από την ίδρυσή του, νομική προσωπικότητα.³⁸³ Ιδρύθηκε από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών το 1998³⁸⁴ μετά από σχετική απόφαση του Σ.Υ.Ε.³⁸⁵ Είχε προηγηθεί η έγκριση αντίστοιχης Ελληνικής πρωτοβουλίας από το Σ.Υ.Ε.³⁸⁶ και επεξεργασία των λεπτομερειών από την Ομάδα Εργασίας για την Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία.³⁸⁷ Έχει ετήσιο προϋπολογισμό 100.000.000 δρχ.³⁸⁸ που καλύπτεται προς το παρόν και για το αρχικό στάδιο λειτουργίας του, αποκλειστικά από το ελληνικό κράτος.³⁸⁹

³⁸¹ Draft Terms of References of the Standing Academic Committee of the Black Sea Economic Cooperation, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 497-499

³⁸² Απευθείας μετάφραση κειμένου, <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/home/index.html>

³⁸³ Βλ. σχετικά: Ν. 2594/1998, άρθρο 50, παρ. 2

³⁸⁴ Ομοίως με την υποσημείωση 430

³⁸⁵ MMFA, Moscow, 25. 10. 96, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 3, σ. 17, παρ. 47 “...The MMFA...called upon the Hellenic Republic to undertake the necessary measures which will enable the ICBSS in Athens to start its operations within 1997 as an international body open to all the interested BSEC States...”

³⁸⁶ MMFA, Athens, 14. 4. 95, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 114, παρ. 5

³⁸⁷ WG on Cooperation in Science and Technology, Bucharest, 30-31. 5. 95, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 225-226, παρ. 19-22

³⁸⁸ βλ. σχετικά: Προεδρικό Διάταγμα : Οργάνωση και Λειτουργία ενός Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την Επωνυμία Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου.

³⁸⁹ “...The Greek Government provides the necessary material support for the development of the Center in its first formative years...”, <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/home/index.html>

Αν και έχει πλήρες κανονισμό λειτουργίας,³⁹⁰ αυτός δεν εφαρμόζεται πλήρως, επειδή προς το παρόν μόνο πέντε χώρες συμμετέχουν στη διοίκηση του ΔΙΚΕΜΕΠ,³⁹¹ αν και οι περισσότερες συμμετέχουν σε δράσεις του.³⁹²

Στα τρία χρόνια λειτουργίας του το ΔΙΚΕΜΕΠ πραγματοποίησε σειρά δράσεων που προώθησαν την έρευνα και την συνεργασία στα θέματα του Ο.Σ.Ε.Π. Οι δράσεις αυτές περιελάμβαναν δημιουργία δικτύων, συνέδρια, διεθνείς συναντήσεις, ενίσχυση της πανεπιστημιακής κινητικότητας.³⁹³ Το πιο απτό έργο του είναι ο καιρίος συντονιστικός και επιστημονικός του ρόλος στο σχεδιασμό της “Οικονομικής Ατζέντας του Ο.Σ.Ε.Π. για το Μέλλον”,³⁹⁴ ενός κειμένου που εγκρίθηκε πρόσφατα από το Σ.Υ.Ε.³⁹⁵ και χαράσσει την στρατηγική του Ο.Σ.Ε.Π. για το άμεσο μέλλον. Παράλληλα, με πρωτοβουλία του ΔΙΚΕΜΕΠ, ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη η Ένωση για την Αντισεισμική Προστασία των χωρών μελών του Ο.Σ.Ε.Π, ενώ σχεδιάζει την δημιουργία ενός Κέντρου Καινοτομιών Ο.Σ.Ε.Π.³⁹⁶

Το ΔΙΚΕΜΕΠ φαίνεται να αποτελεί ένα εν δυνάμει ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα στη προώθηση των στόχων του Ο.Σ.Ε.Π. Παράλληλα είναι μια μοναδική γέφυρα

³⁹⁰ βλ. σχετικά: Προεδρικό Διάταγμα : Οργάνωση και Λειτουργία ενός Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού

³⁹¹ Αν και καλούνται όλες να ορίσουν εκπροσώπους στο Διοικητικό Συμβούλιο, βλ. σχετικά: Προεδρικό Διάταγμα : Οργάνωση και Λειτουργία ενός Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την Επωνυμία Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου, έως σήμερα μόνο η Αλβανία, η Γεωργία, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Ρωσία εκπροσωπούνται. <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/home/index.html>

³⁹² Συγκεκριμένα η Ουκρανία συμμετέχει ενεργά σε δράσεις του κέντρου, ενώ κατά καιρούς συμμετέχει και η Αρμενία και η Βουλγαρία. Θα μπορούσε κανείς να εικάσει ότι από τις τρεις χώρες που απέχουν, η Μολδαβία απέχει λόγω εσωτερικών αδυναμιών, ενώ η Τουρκία για πολιτικούς λόγους και το Αζερμπαϊτζάν και για τους δύο λόγους.

³⁹³ Χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταξύ πολλών άλλων είναι η προσπάθεια δημιουργίας Δικτύου Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων των χωρών του Ο.Σ.Ε.Π., το Διεθνές Συνέδριο της Χάλκης το 1999, το Πρόγραμμα Επισκεπτών Καθηγητών για το διάστημα 1999-2001. βλ. σχετικά: <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/news/index.html>

³⁹⁴ MCMFA, Moscow, 27. 4. 01, Resolutions..., Report of the ..., σ. 10, παρ. 49-50

³⁹⁵ MCMFA, Moscow, 27. 4. 01, Resolutions..., Report of the ..., σ. 2, παρ. 1

³⁹⁶ <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/projects/index.html>

ανάμεσα στις πρώην Σοβιετικές Χώρες και την Ε.Ε.³⁹⁷ Η έναρξη χρηματοδοτήσεως προγραμμάτων του πιθανότατα θα προσελκύσει την ενεργότερη συμμετοχή και των υπολοίπων έξι χωρών. Παράλληλα, έτσι θα καταστεί δυνατή η διεθνοποίηση του προϋπολογισμού του, προωθώντας περαιτέρω την εμπιστοσύνη των χωρών του Ο.Σ.Ε.Π. προς το κέντρο.

2.5.3 Εμπορική και Αναπτυξιακή Τράπεζα Ευξείνου Πόντου

Η Εμπορική και Αναπτυξιακή Τράπεζα Ευξείνου Πόντου (Ε.Α.Τ.Ε.Π.) έχει ως σκοπό “τη χρηματοδότηση και προώθηση περιφερειακών σχεδίων και την παροχή άλλων τραπεζιτικών υπηρεσιών σε προγράμματα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στις χώρες μέλη και σε εμπορικές δραστηριότητες μεταξύ των χωρών μελών”.³⁹⁸

Η ίδρυση εμπορικής και αναπτυξιακής τράπεζας από τα κράτη μέλη του Ο.Σ.Ε.Π. ήταν στις προτεραιότητές τους ήδη από την Ιδρυτική Διακήρυξη Κορυφής της Κωνσταντινούπολης το 1992.³⁹⁹ Πριν ακόμη από την πρώτη συνάντηση του Σ.Υ.Ε. είχε συσταθεί η Ομάδα Εργασίας για τον Τραπεζικό Τομέα και τα Οικονομικά και είχε αρχίσει να επεξεργάζεται το Προκαταρκτικό Κείμενο Συμφωνίας για την Ε.Α.Τ.Ε.Π.⁴⁰⁰ Το κείμενο αυτό, στην τελική του μορφή, εγκρίθηκε από το Σ.Υ.Ε. τον Ιούνιο του 1994,⁴⁰¹ ενώ λίγες μέρες μετά υπογράφηκε από τους αρχηγούς των

³⁹⁷ Ο προσανατολισμός του ΔΙΚΕΜΕΠ προς την Ε.Ε. ξεκινά από την αναζήτηση κονδυλίων από αυτήν (“...The Ministers approved the initiative of Greece to establish, with the financial support of the European Union...”, MMFA, Athens, 14. 4. 95, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 114, παρ. 5), αλλά ολοκληρώνεται και με την ένταξη στους πρωτεύοντες στόχους του κέντρου της ανάπτυξης της συνεργασίας Ο.Σ.Ε.Π.- Ε.Ε. στο τομέα της Επιστήμης και της Τεχνολογίας. Βλ. σχετικά: <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/projects/index.html>

³⁹⁸ Agreement Establishing the Black Sea Trade and Development Bank, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 483, άρθρο 1

³⁹⁹ Summit Declaration on Black Sea Economic Cooperation, Istanbul, 25 June 1992, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 5, παρ. 16

⁴⁰⁰ W.G. on Banking and Finance, Istanbul, 15-16 October 1992, Report of the Meeting of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 183-184

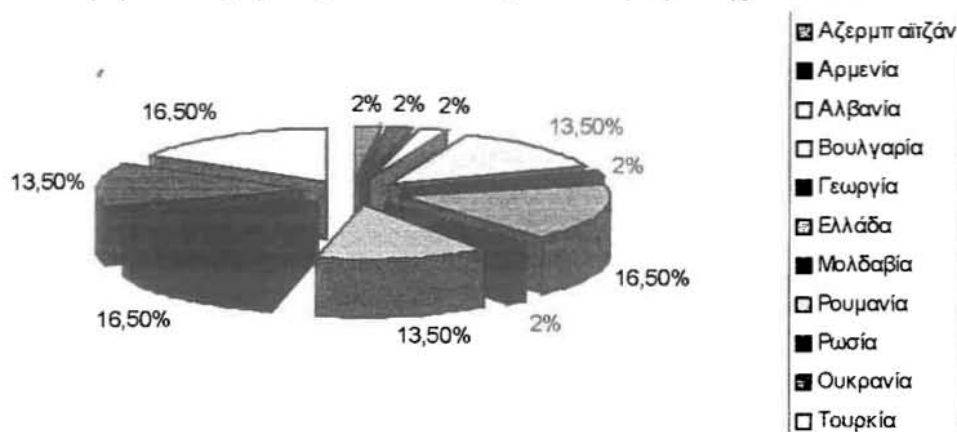
⁴⁰¹ MMFA, Tbilisi, 30.6.94, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 92, παρ. 16

κρατών-μελών.⁴⁰² Η έναρξη λειτουργίας της έγινε τον Ιούνιο του 1999, μετά από μεγάλη και αδικαιολόγητη καθυστέρηση.⁴⁰³

Η έδρα της Τράπεζας είναι στη Θεσσαλονίκη,⁴⁰⁴ Στο αρχικό κεφάλαιο συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη του Ο.Σ.Ε.Π. με διαφορετική συνεισφορά. Συγκεκριμένα η Ελλάδα, η Ρωσία και η Τουρκία συνεισέφεραν από 16,5 % του αρχικού κεφαλαίου, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Ουκρανία από 13,5%, ενώ το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία, η Αλβανία, η Γεωργία και η Μολδαβία από 2% ⁴⁰⁵

Διάγραμμα 3

Συνεισφορά των χωρών-μελών στον Προϋπολογισμό της Ε.Α.Τ.Ε.Π.

Σήμερα η Ε.Α.Τ.Ε.Π. είναι το πιο δραστήριο και συνεπές τμήμα της διαδικασίας της οικονομικής συνεργασίας στη Μαύρη Θάλασσα. Έχει πλήρες καταστατικό,

⁴⁰² Agreement Establishing the Black Sea Trade and Development Bank, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 481-514

⁴⁰³ Για την ανησυχία που προκαλούσε στα κράτη μέλη η καθυστέρηση στην έναρξη λειτουργίας της Τράπεζας είναι χαρακτηριστικό το ακόλουθο απόσπασμα: "... (the Ministers) expressed their concern about the delay in convening an Extraordinary Meeting of the Board of Governors on which the date of commencement of the BSTD Bank operations would be announced, and emphasized the necessity to speed up preparations, particularly of the Business Plan for the first stage of operations..." MMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the Twelfth Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 67, παρ.45

⁴⁰⁴ βλ. σχετικά: Agreement Establishing the Black Sea Trade and Development Bank, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 501, άρθρο 32, παρ. 1

⁴⁰⁵ βλ. σχετικά: Agreement Establishing the Black Sea Trade and Development Bank, BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σσ. 485-486, άρθρο 5

διεθνοποιημένη διοίκηση⁴⁰⁶ και προϋπολογισμό, ολοκληρωμένο σχεδιασμό, με ειδικές πολιτικές⁴⁰⁷ για το περιβάλλον, την ενέργεια και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και εξειδικευμένες πολιτικές για κάθε χώρα του Ο.Σ.Ε.Π. ξεχωριστά,⁴⁰⁸ πλήρη λειτουργία με χρηματοδοτήσεις έργων από το 1999⁴⁰⁹ και κέρδη τον πρώτο κίόλας πλήρη χρόνο λειτουργίας της 2,549 χιλιάδες \$.⁴¹⁰

Η Τράπεζα λειτουργεί με πλήρη αυτονομία από τον Ο.Σ.Ε.Π.⁴¹¹ Ιδίως τα μικρά κράτη φαίνεται να ενοχλούνται από τα καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια με βάση τα οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις της Τράπεζας, οδηγώντας την στη χρηματοδότηση κυρίως εμπορικών δραστηριοτήτων και ζητάνε τη χρηματοδότηση και έργων αναπτυξιακής υποδομής, που δεν είναι άμεσα προσοδοφόρα.⁴¹²

2.5.4 Επιχειρηματικό Συμβούλιο

Το Επιχειρηματικό Συμβούλιο (Ε.Σ.) είναι ένας φορέας περιφερειακής συνεργασίας σε επίπεδο επιχειρηματικών κοινοτήτων, στα πλαίσια της ευρύτερης διαδικασίας του Ο.Σ.Ε.Π.⁴¹³ Συνίσταται από τα Επιχειρηματικά Συμβούλια κάθε χώρας, που συμμετέχουν μέσω εκπροσώπων τους και στο Διοικητικό Συμβούλιο⁴¹⁴. Ως τέτοια ορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις επιμελητήρια και άλλες συνεργασίες του ιδιωτικού τομέα, ακόμη και κρατικοί φορείς. Η Ελλάδα εκπροσωπείται από μια ένωση δεκαπέντε επιχειρηματικών οργανώσεων (ΣΕΒ, ΣΕΒΕ,...). Η Τουρκία από το DEIK, που είναι η εθνική ομοσπονδία συμβουλίων που ασχολούνται με διμερές

⁴⁰⁶ βλ. σχετικά: <http://www.bstadb.gr/default.html?/orgstruc.html>

⁴⁰⁷ βλ. σχετικά: http://www.bstadb.gr/default.html?/polic_strat.html

⁴⁰⁸ βλ. σχετικά: <http://www.bstadb.gr/default.html?/opup.html>

⁴⁰⁹ βλ. σχετικά: <http://www.bstadb.gr/default.html?/opups.html>

⁴¹⁰ βλ. σχετικά: http://www.bstadb.gr/ar00/fm_a.html

⁴¹¹ Είναι χαρακτηριστικό ότι στα κείμενα του Σ.Υ.Ε. γίνονται αναφορές για διάθεση για πιο στενή συνεργασία. Βλ. σχετικά: MCMFA, Moscow, 27. 4. 01, Resolutions..., Report of the ..., σ. 10, παρ. 46

⁴¹² Προσωπικό συμπέρασμα από συζητήσεις στο περιθώριο της Ε.Α.Α. στην Κωνσταντινούπολη στις 18-23 Μαρτίου 2001.

⁴¹³ Agreement Establishing Black Sea Economic Cooperation Council, Antalya, 6.12.92, σ. 1, preamble και παρ. 1

⁴¹⁴ Agreement Establishing Black Sea Economic Cooperation Council, Antalya, 6.12.92, σ. 2, παρ.2α

σχέσεις (Τουρκία-Ελλάδα, Τουρκία-Ρωσία, κτλ). Υπάρχουν πλήρεις κανόνες λειτουργίας του Ε.Σ.⁴¹⁵, αλλά δεν εφαρμόζονται⁴¹⁶. Έως τον Απρίλιο του 2000 όλα τα έξοδα καλύπτονταν από το DEIK, ενώ από το Μάιο του 2000, οπότε και διορίστηκε έλληνας Γενικός Γραμματέας, το ελληνικό επιχειρηματικό συμβούλιο καλύπτει τα έξοδα μισθοδοσίας του. Η Γραμματεία του Ε.Σ. αποτελείται από το Γενικό Γραμματέα, τον Διαχειριστή Έργων και μια γραμματέα.⁴¹⁷ Έως σήμερα το έργο της είναι περιορισμένο και αφορά διοργανώσεις συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων.⁴¹⁸ Το μόνο “σχέδιο” που έχει υλοποιηθεί είναι ένα σύστημα επιχειρηματικών πληροφοριών στο διαδίκτυο, που βοηθάει επιχειρηματίες να βρουν εταίρους στην περιοχή (www.bsbin.com). Από τα βασικά προβλήματα του Ε.Σ. είναι ότι δεν έχει νομική προσωπικότητα και διεθνοποιημένο προϋπολογισμό. Πάντως πρόκειται αναμφίβολα για έναν ενδυνάμει βασικό παράγοντα στην διαδικασία του Ο.Σ.Ε.Π. Βασικό πρόβλημά του προς την επίτευξη των στόχων του είναι η έλλειψη πείρας σχετικά με τη σύσταση φορέων συνεργασίας ιδιωτικού τομέα και γενικότερα τη λειτουργία του ιδιωτικού τομέα στις πρώην Κομμουνιστικές χώρες. Αν ξεπεράσει τα βασικά αυτά προβλήματα, μπορεί να μεταμορφωθεί σε φορέα εφαρμογής πολυμερών σχεδίων και μάλιστα με ρυθμούς και διαδικασίες ιδιωτικού τομέα. Για να ενεργοποιηθούν οι τοπικές επιχειρηματικές δομές στις χώρες-μέλη και να αυξηθεί το ενδιαφέρον τους για το Ε.Σ., είναι απαραίτητή η επιτυχημένη εφαρμογή σχεδίων. Κάτι τέτοιο θα δημιουργήσει και την απαραίτητη δυναμική στο Ε.Σ.

2.5.5 Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων

Το Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων είναι μια μικρή μονάδα στα πλαίσια του Εθνικού Στατιστικού Ιδρύματος της

⁴¹⁵ Agreement Establishing Black Sea Economic Cooperation Council, Antalya, 6.12.92,

⁴¹⁶ Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του προϋπολογισμού που ενώ σύμφωνα με τη συμφωνία ίδρυσης θα έπρεπε να καλύπτεται από όλα τα κράτη, σήμερα μόνο η Τουρκία και η Ελλάδα συνεισφέρουν

⁴¹⁷ Όπως διαπίστωσα κατά την επίσκεψή μου στη Γραμματεία του Ε.Σ.

⁴¹⁸ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.: MMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 67, παρ. 49

Τουρκίας.⁴¹⁹ Είναι υπεύθυνο για την περιφερειακή συνεργασία σε τομείς όπως η ανταλλαγή δεδομένων και εναρμόνιση στατιστικών μεθόδων, μεταφοράς τεχνογνωσίας, ενώ έχει το δικαίωμα να εκπροσωπεί το σύνολο του Ο.Σ.Ε.Π. σε διεθνή γεγονότα.⁴²⁰ Δημιουργήθηκε το 1992, μετά από υιοθέτηση από το Σ.Υ.Ε.⁴²¹ της απόφασης της Ο.Ε. για την Ανταλλαγή Στατιστικών Δεδομένων και Οικονομικών Πληροφοριών,⁴²² περί αποδοχής της σχετικής πρότασης της Τουρκίας. Στα αρχεία της PERMIS δεν αναφέρεται καμία ολοκληρωμένη δραστηριότητα του κέντρου, ενώ ιδιαίτερα σπάνιες είναι και οι αναφορές στο ίδιο το κέντρο.

2.5.6 Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ο.Σ.Ε.Π. (PABSEC)

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Ο.Σ.Ε.Π. συστάθηκε το 1993, λίγους μήνες μετά την ίδρυση του Ο.Σ.Ε.Π.⁴²³ Πρόκειται για μια διεθνή συνεργασία μεταξύ των κοινοβουλίων των χωρών που συμμετείχαν στον Ο.Σ.Ε.Π. Σύμφωνα με την ιδρυτική της Διακήρυξη, οι βασικοί στόχοι της PABSEC είναι η προώθηση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση του Ο.Σ.Ε.Π., αλλά και η εκπροσώπηση των λαών των κρατών στον Ο.Σ.Ε.Π. και η ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των κοινοβουλίων.⁴²⁴ Ο ρόλος της αναφορικά με τον Ο.Σ.Ε.Π. είναι καθαρά συμβουλευτικός.⁴²⁵ Στην πράξη και κατά κανόνα, η PABSEC υιοθετεί συστάσεις χωρίς ουδεμία δεσμευτικότητα, παροτρύνοντας τα κοινοβούλια και τον Ο.Σ.Ε.Π. να τις ακολουθήσουν.

Τα βασικά όργανα της PABSEC περιγράφονται ακολούθως:

⁴¹⁹ W. G. Exchange of Statistical Data and Economic Information, Ankara, 1-2.10.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 305-306, παρ. 14

⁴²⁰ W. G. Exchange of Statistical Data and Economic Information, Ankara, 1-2.10.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 305-306, παρ. 14

⁴²¹ MMFA, Antalya, 10.12.92, Resolution, Report of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 30 παρ. 16

⁴²² W. G. Exchange of Statistical Data and Economic Information, Ankara, 1-2.10.93, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 1, σ. 305-306, παρ. 14

⁴²³ Declaration on the Establishment of the Parliamentary Assembly of the Black Sea Economic Cooperation, Istanbul, 26.2.93, PABSEC Bulletin, τ. 1, σ. 5

⁴²⁴ Ομοίως με υποσημείωση 377

⁴²⁵ Καταστατικός Χάρτου Ο.Σ.Ε.Π., Άρθρο 19, "... παρέχει σταθερή υποστήριξη στη διαδικασία συνεργασίας του Ευξείνου Πόντου σε συμβουλευτική βάση..."

Γενική Συνέλευση

Σε αντίθεση με το Σ.Υ.Ε. του Ο.Σ.Ε.Π., η Γενική Συνέλευση της PABSEC είναι το όργανο που ψηφίζει τις συστάσεις, μετά από συζήτηση προτάσεων. Οι προτάσεις αυτές έχουν γίνει από τις επιτροπές και υιοθετηθεί αρχικά από το Bureau⁴²⁶ και στη συνέχεια από τη Μόνιμη Επιτροπή. Η Γενική Συνέλευση αποτελείται από τις εθνικές αντιπροσωπίες των συμμετεχόντων κοινοβουλίων.⁴²⁷ Οι εθνικές αντιπροσωπίες διορίζονται από τα εθνικά κοινοβούλια και το μέγεθός τους εξαρτάται από τον πληθυσμό της εκάστοτε χώρας.⁴²⁸ Τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης δεν μπορούν να κατέχουν κυβερνητική θέση.⁴²⁹

Το Bureau

Ρόλος του Bureau είναι η επιλογή των θεμάτων συζήτησης και της ημερομηνίας συνάντησης της Μόνιμης Επιτροπής.⁴³⁰ Παράλληλα, ασχολείται και με οργανωτικά θέματα.⁴³¹ Αποτελείται από τον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους και τον Ταμία.⁴³²

Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης

Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης είναι ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου κάποιας χώρας-μέλους. Η προεδρία εναλλάσσεται κάθε έξι μήνες, με βάση το Αγγλικό Αλφάβητο.⁴³³ Οι αρμοδιότητες του Προέδρου είναι μεταξύ άλλων, η σύγκληση του

⁴²⁶ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.: Meeting of the Bureau, Kyiv, 29.11.93, Report on the Activity of the Bureau, PABSEC Bulletin, τ. 2, σ. 6, παρ. 1α

⁴²⁷ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 1, άρθρο 1, παρ. 1

⁴²⁸ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 1-2, άρθρο 1, παρ. 2-3

⁴²⁹ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 2, άρθρο 1, παρ. 5

⁴³⁰ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 2-3, άρθρο 2, παρ. 1,11

⁴³¹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.: Meeting of the Bureau, Kyiv, 29.11.93, Report on the Activity of the Bureau, PABSEC Bulletin, τ. 2, σ. 6, παρ. 1α

⁴³² PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 2-3, άρθρο 2, παρ. 1,11

⁴³³ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 2, άρθρο 2, παρ. 2

Γραφείου, καθώς και η προεδρία στο Bureau, στην Μόνιμη Επιτροπή και στη Γενική Συνέλευση.⁴³⁴

Οι Αντιπρόεδροι της Συνέλευσης

Υπάρχουν τέσσερις θέσεις αντιπροέδρων. Οι αντιπρόεδροι εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση με διετή θητεία.⁴³⁵ Κατά την απουσία του Προέδρου, τον αναπληρεί αντιπρόεδρος της επιλογής του.⁴³⁶

Ο Ταμίας

Ο Ταμίας εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση με διετή θητεία.⁴³⁷ Ρόλος του είναι η επίβλεψη του προϋπολογισμού της Συνέλευσης και η υποβολή αναφοράς στο Bureau.⁴³⁸

Η Μόνιμη Επιτροπή

Η Μόνιμη Επιτροπή είναι ένα όργανο όπου γίνεται ουσιαστική εξέταση των προτάσεων πριν εισηγηθεί την έγκρισή τους στην Γενική Συνέλευση. Ως προς αυτό, είναι ιδιαίτερα όμοιο με την Ε.Α.Α. του Ο.Σ.Ε.Π., αν και εδώ συμμετέχουν κοινοβουλευτικοί και όχι διπλωμάτες. Ο Ρόλος της μεταξύ άλλων είναι η επίβλεψη της εφαρμογής των συστάσεων της Συνέλευσης, η σύσταση επιτροπών και υποβοηθητικών προς αυτήν ομάδων εργασίας, ο συντονισμός των δραστηριοτήτων της PABSEC και η προώθηση της συνεργασίας της PABSEC με τον Ο.Σ.Ε.Π. και άλλους διεθνείς οργανισμούς.⁴³⁹ Αποτελείται από τον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους,

⁴³⁴ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 3-4, άρθρο 3, παρ. 1-2

⁴³⁵ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 2-3, άρθρο 2, παρ. 6

⁴³⁶ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 2, άρθρο 2, παρ. 3

⁴³⁷ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 2-3, άρθρο 2, παρ. 6

⁴³⁸ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 5, άρθρο 5, παρ. 1

⁴³⁹ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σσ. 4-5, άρθρο 4, παρ. 9

τον Ταμεία, τους Προέδρους των Επιτροπών και τους Επικεφαλής των Εθνικών Αντιπροσωπειών.⁴⁴⁰

Επιτροπές

Οι Επιτροπές είναι τα όργανα που προτείνουν τις τομεακές συστάσεις. Παράλληλα έχουν την αρμοδιότητα να παρακολουθούν την πορεία των συστάσεων μετά την έγκρισή τους από τη Γενική συνέλευση.⁴⁴¹ Υπάρχουν τρεις επιτροπές⁴⁴²:

- α. Οικονομικών, Εμπορικών, Τεχνολογικών και Περιβαλλοντικών Υποθέσεων
- β. Νομικών και Πολιτικών Υποθέσεων
- γ. Πολιτιστικών, Εκπαιδευτικών και Κοινωνικών Υποθέσεων

Διεθνής Γραμματεία

Η Διεθνής Γραμματεία της PABSEC είναι υπεύθυνη για την γραμματειακή υποστήριξη της PABSEC.⁴⁴³ Αποτελείται από τον Γενικό Γραμματέα, τους Αναπληρωτές Γενικούς Γραμματείς, τους Γραμματείς, έναν Αρχαιοθέτη και βοηθητικό προσωπικό⁴⁴⁴ και έχει έδρα στην Κωνσταντινούπολη.⁴⁴⁵

Γενικός Γραμματέας και Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς

Ο Γενικός Γραμματέας της PABSEC εκλέγεται με τριετή θητεία, όπως και οι δύο Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς.⁴⁴⁶

Οι Γραμματείς

⁴⁴⁰ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 4, άρθρο 4, παρ. 2

⁴⁴¹ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 10, άρθρο 17, παρ. 6

⁴⁴² PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 10, άρθρο 17, παρ. 1

⁴⁴³ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 12, άρθρο 21, παρ. 2,4

⁴⁴⁴ βλ. σχετικά: <http://www.pabsec.org/PabsecIntSec.html>

⁴⁴⁵ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 12, άρθρο 21, παρ. 1

⁴⁴⁶ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 11, άρθρο 19, παρ. 1,2

Κάθε επιτροπή έχει τον Γραμματέα της. Οι τρεις Γραμματείς διορίζονται με τριετή θητεία.⁴⁴⁷

Το έργο της PABSEC

Ίσως το σημαντικότερο έργο της PABSEC, έως σήμερα, να είναι η προσπάθεια δημιουργίας μιας βάσης δεδομένων με τους νόμους των κρατών-μελών. Η προσπάθεια ξεκίνησε στα πλαίσια σύστασης που ψηφίστηκε το 1994 για την “Νομοθετική εναρμόνιση μεταξύ των χωρών-μελών Ο.Σ.Ε.Π.”⁴⁴⁸ Το 1996 υπογράφηκε “Συμφωνία για τη συνεργασία στην ανταλλαγή νομικών πληροφοριών μεταξύ των κοινοβουλίων των χωρών-μελών Ο.Σ.Ε.Π.”⁴⁴⁹ Στη συνάντηση του Συντονιστικού Συμβουλίου το 2000, αποφασίστηκε η οργάνωση ενός “Συστήματος της PABSEC για την ανταλλαγή νομικών και κανονιστικών κειμένων μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων των χωρών μελών Ο.Σ.Ε.Π.”, και η σύσταση μιας Ο.Ε. για τον καθορισμό των τεχνικών παραμέτρων του σχεδιασμού και της εφαρμογής του Συστήματος.⁴⁵⁰

Πέρα από τα παραπάνω, η προσφορά της PABSEC περιορίζεται στην παραγωγή μη δεσμευτικών συμβουλευτικών κειμένων σε τομείς όπως : Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη⁴⁵¹, Κοινωνικά Θέματα (μεταξύ άλλων, της μετανάστευσης⁴⁵²), Υγεία⁴⁵³,

⁴⁴⁷ PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99, σ. 12, άρθρο 20, παρ. 1,2

⁴⁴⁸ Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 2/1994, PABSEC Bulletin, τ. 2, σ. 11

⁴⁴⁹ Agreement on cooperation in the exchange of legal information among the parliaments of the PABSEC member countries, Tbilisi 10.12.96, PABSEC Bulletin, τ. 7, σσ. 37-38

⁴⁵⁰ Meeting of the PABSEC Coordination Council on Exchange of Legal Information, Athens, 3.10.00, PABSEC Bulletin, τ. 14, σ. 48

⁴⁵¹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 37/1999, Trade Development in the Black Sea Region, PABSEC Bulletin, τ. 13, σσ. 10-11

⁴⁵² Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 43/2000, Legislative Framework for Cooperation among Law-Enforcing Customs and Immigration Authorities, PABSEC Bulletin, τ. 14, σσ. 12-13

⁴⁵³ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 44/2000, Cooperation in the field of public health among the BSEC Member-Countries, PABSEC Bulletin, τ. 14, σσ. 14-15

Μεταφορές⁴⁵⁴, Επικοινωνίες⁴⁵⁵, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις⁴⁵⁶, Τουρισμός⁴⁵⁷, Περιβάλλον⁴⁵⁸, Καταπολέμηση Οργανωμένου Εγκλήματος⁴⁵⁹, Καταπολέμηση Διαφθοράς⁴⁶⁰, Πολιτιστική Συνεργασία⁴⁶¹, Εκπαίδευση⁴⁶². Έως σήμερα έχουν ψηφιστεί σαράντα οκτώ συστάσεις, τα θέματα των οποίων είναι συχνά όμοια με τις αποφάσεις του Σ.Υ.Ε. Κάποιες φορές διακρίνεται μια μεγαλύτερη ευαισθησία σε κοινωνικά θέματα. Παράλληλα διοργανώνει σεμινάρια και συναντήσεις με αντίστοιχα θέματα, αλλά και σε άλλους τομείς.

Σύνδεσμος Πρωτευουσών Μαύρης Θάλασσας.

Μετά από τρεις συναντήσεις στρογγυλής τραπέζης μεταξύ των Διοικητών και Δημάρχων των Πρωτευουσών της Μαύρης Θάλασσας (Κωνσταντινούπολη (1994),

⁴⁵⁴ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 40/1999, Legal and Political Aspects of the Transport System Integration in the Black Sea Region, PABSEC Bulletin, τ. 13, σ. 16

⁴⁵⁵ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.: General Assembly, Yerevan, 28-30.11.2000, Recommendation 46/2000, Development of Communications in the Black Sea Region, Final Documents, σσ. 30-32

⁴⁵⁶ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 42/2000, Promotion of Small and Medium Enterprises in the Black Sea, PABSEC Bulletin, τ. 14, σσ. 10-11

⁴⁵⁷ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 32/1999, Development of Tourism in the Black Sea Region, PABSEC Bulletin, τ. 12, σσ. 12-13

⁴⁵⁸ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 5/1994, The Black Sea Environmental Health, PABSEC Bulletin, τ. 3, σσ. 26-27

⁴⁵⁹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 35/1999, The Legal Framework for Combating Trafficking of People, PABSEC Bulletin, τ. 12, σ. 16

⁴⁶⁰ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.: General Assembly, Yerevan, 28-30.11.2000, Recommendation 46/2000, The Legislative Framework for Combating Corruption, Final Documents, σσ. 45-47

⁴⁶¹ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 18/1996, On the Guidelines for the Programme of the Protection of the Cultural Heritage in the Black Sea Region, PABSEC Bulletin, τ. 7, σσ. 23-24

⁴⁶² Για χαρακτηριστικό παράδειγμα βλ.:Plenary Session of the General Assembly, Recommendation 31/1998, The Mutual Recognition of Higher Education Diplomas by the BSEC Member States, PABSEC Bulletin, τ. 11, σσ. 14-15

Κίεβο (1995), Βουκουρέστι (1998))⁴⁶³, η PABSEC ψήφισε Σύσταση για την θεσμοθέτηση της συνεργασίας μέσα από τη δημιουργία του Συνδέσμου Πρωτευουσών Μαύρης Θάλασσας.⁴⁶⁴

⁴⁶³ General Assembly, Bucharest, 23-25.6.1998, Recommendation 28/1998, The Black Sea Capital Association, σ. 25, παρ. 2

⁴⁶⁴ General Assembly, Bucharest, 23-25.6.1998, Recommendation 28/1998, The Black Sea Capital Association, σσ. 25-26

2.6 Εξωτερικές σχέσεις Ο.Σ.Ε.Π.

Ο Ο.Σ.Ε.Π. σταδιακά αναπτύσσει τις επαφές και συνεργασίες με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς σχηματισμούς. Η ανάπτυξη των σχέσεων γίνεται για δύο λόγους.

α. για την ανάδειξη του διεθνούς χαρακτήρα και την ενίσχυση του κύρους του οργανισμού

β. για την εξεύρεση χρημάτων για την υλοποίηση έργων

Στα πλαίσια αυτά επιδιώκεται η συνεργασία κυρίως με τον Ο.Η.Ε. και με την Ε.Ε.

2.6.1 Ο.Η.Ε.

Οι σχέσεις με τον Ο.Η.Ε. ξεκίνησαν ήδη από το 1995.⁴⁶⁵ Ο Ο.Σ.Ε.Π. διεκδίκησε και κατάφερε να αποκτήσει, το 1999, καθεστώς παρατηρητή στον Ο.Η.Ε.⁴⁶⁶ Επίσης, πρόσφατα η Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. ενέκρινε απόφαση για την συνεργασία μεταξύ Ο.Η.Ε. και Ο.Σ.Ε.Π.⁴⁶⁷ Η σχέσεις με τον Ο.Η.Ε. έχουν τη μορφή συνεργασίας με τις διάφορες οργανώσεις και επιτροπές του, τα διάφορα προγράμματά του και τους συσχετιζόμενους του οργανισμούς.

Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία (FAO)

Συμφωνήθηκε, μεταξύ των δύο οργανισμών, η Περιφερειακή Στρατηγική για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Ασφάλεια Τροφίμων.⁴⁶⁸

Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO)

⁴⁶⁵ MMFA, Athens, 14.4.95, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, BSEC Handbook of Documents, σ. 152, παρ. 25

⁴⁶⁶ United Nations General Assembly, A/RES/54/5, Observer status in the General Assembly for the Black Sea Economic Cooperation Organization, 8.10.99

⁴⁶⁷ United Nations General Assembly, A/RES/55/5, Cooperation between the United Nations and the Black Sea Economic Cooperation Organization, 20.12.00

⁴⁶⁸ MCMFA, Bucharest, 20.10.00, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., σ. 166, παρ. 18

Οι σχέσεις με την UNIDO ξεκίνησαν ήδη από το 1995.⁴⁶⁹ Τον Αύγουστο του 1997, υπογράφηκε Συμφωνία Συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών.⁴⁷⁰ Το Μάρτιο του 1998 πραγματοποιήθηκε κοινό Εργαστήριο για την “Καθαρότερη Βιομηχανική Παραγωγή”.⁴⁷¹

Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός (WMO)

Υπάρχει συνεργασία επί του κοινού προγράμματος “ Σύστημα Παρατήρησης Υδρολογικού Κύκλου Μαύρης Θάλασσας” (BS HYCOS).⁴⁷² Η συνεργασία ξεκίνησε το 1999.⁴⁷³

Διεθνής Οργανισμός Ναυτιλίας (IMO)

Υπάρχουν επαφές μεταξύ των δύο οργανισμών από το 1999.⁴⁷⁴

Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO)

Οι σχέσεις μεταξύ Ο.Σ.Ε.Π. και ILO ξεκίνησαν από το 1995.⁴⁷⁵ Το Μάρτιο του 2000 πραγματοποιήθηκε συνάντηση στα γραφεία της PERMIS με τον Διευθυντή του

⁴⁶⁹ Ομοίως με υποσημείωση 462

⁴⁷⁰ Η Συμφωνία δεν είναι δημοσιευμένη. Υπάρχει στα αρχεία της PERMIS, με ημερομηνία 27.8.97. Επίσης, αναφορά γίνεται στην MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., παρ. 27

⁴⁷¹ MMFA, Yerevan, 30.4.98, Report of the..., Handbook of Documents, σ. 39, παρ. 35-37

⁴⁷² MCMFA, Bucharest, 20.10.00, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., σ. 167, παρ. 25

⁴⁷³ MCMFA, Bucharest, 20.10.00, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., σ. 167, παρ. 25

⁴⁷⁴ MMFA, Tbilisi, 30.4.99, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, BSEC Handbook of Documents, σ. 167, παρ. 23

⁴⁷⁵ Ομοίως με υποσημείωση 462

Παραρτήματος της ILO στην Άγκυρα, με αντικείμενο την θεσμοποίηση των σχέσεων των δύο οργανισμών.⁴⁷⁶

Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP)

Ήδη από το 1995 άρχισαν οι πρώτες επαφές μεταξύ UNEP και Ο.Σ.Ε.Π.⁴⁷⁷ Σήμερα, η Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και του Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον είναι έτοιμη για υπογραφή.⁴⁷⁸

Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE)

Το 1995 άρχισαν οι πρώτες επαφές μεταξύ UNECE και Ο.Σ.Ε.Π.⁴⁷⁹ Το 1997 πραγματοποιήθηκαν συνομιλίες για το ενδεχόμενο συνεργασίας στους τομείς της Ενέργειας, των Μεταφορών και των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.⁴⁸⁰ Σήμερα, η Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη είναι έτοιμη για υπογραφή.⁴⁸¹

Πρόγραμμα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP)

Οι επαφές του Ο.Σ.Ε.Π. με το UNDP ξεκίνησαν το 1995.⁴⁸² Αργότερα δεν υπήρχε περαιτέρω ανάπτυξή τους.

⁴⁷⁶ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., παρ. 34-35

⁴⁷⁷ Ομοίως με υποσημείωση 462

⁴⁷⁸ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., παρ. 25

⁴⁷⁹ Ομοίως με υποσημείωση 462

⁴⁸⁰ MMFA, Kyiv, 22.10.97, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σ. 102, παρ. 10

⁴⁸¹ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat. Report of the..., παρ. 24

⁴⁸² Ομοίως με υποσημείωση 462

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO)

Οι επαφές του Ο.Σ.Ε.Π. με το UNDP ξεκίνησαν το 1995.⁴⁸⁵ Αργότερα δεν υπήρχε περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (WTO)

Οι επαφές του Ο.Σ.Ε.Π. με το WTO ξεκίνησαν το 1995.⁴⁸⁴ Τον Ιούλιο του 1998 ο Ο.Σ.Ε.Π. συνδιοργάνωσε με τον Π.Ο.Ε. Σεμινάριο για τα “Πολυμερή Εμπορικά Συστήματα”⁴⁸⁵ Επίσης το 1997 πραγματοποιήθηκαν συνομιλίες για το ενδεχόμενο συνεργασίας στους τομείς της Εμπορικής Νομοθεσίας και της Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών.⁴⁸⁶ Παράλληλα, την ίδια χρονιά ο Ο.Σ.Ε.Π., ο Π.Ο.Ε. και το C.E.I. συνδιοργάνωσαν Σεμινάριο για την Εμπορική Νομοθεσία.⁴⁸⁷

Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού

Τον Απρίλιο 2001 αποφασίστηκε να υπογραφεί συμφωνία συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών για την υλοποίηση προγράμματος για “Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη”⁴⁸⁸

2.6.2 Ε.Ε.

Το 1999 το Σ.Υ.Ε. ενέκρινε ένα Πλαίσιο Συνεργασίας με την Ε.Ε. Πρόκειται για ένα μονομερές κείμενο, ιδιαίτερης αξίας, μιας και οι ένδεκα χώρες αποφάσισαν από

⁴⁸⁵ Ομοίως με υποσημείωση 462

⁴⁸⁴ Ομοίως με υποσημείωση 462

⁴⁸⁵ MCMFA, Sofia, 22.10.98, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σσ. 63-64, παρ. 26-27

⁴⁸⁶ Ομοίως με υποσημείωση 473

⁴⁸⁷ MMFA, Kyiv, 22.10.97, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σ. 66, παρ. 12-14

⁴⁸⁸ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat. Report of the..., παρ. 42

κοινού με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να συνεργαστούν με την Ε.Ε.⁴⁸⁹ Αν και ο Ο.Σ.Ε.Π. επιδιώκει να είναι μόνιμος εταίρος της Ε.Ε. στην περιοχή,⁴⁹⁰ η Ε.Ε. δεν επιθυμεί την θεσμοποίηση τις σχέσεις της με τον Ο.Σ.Ε.Π. και αντιπροτείνει ότι η προσέγγιση των δύο οργανισμών πρέπει να συνεχιστεί μέσω της συνεργασίας επί προγραμμάτων.⁴⁹¹

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EC)

Τον Δεκέμβριο του 1998 συνδιοργανώθηκε από τον Ο.Σ.Ε.Π. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Εργαστήριο για “Συνοριακές Διαδικασίες και Διευκόλυνση Εμπορίου”.⁴⁹²

Σύμφωνο Σταθερότητας (Stability Pact)

Ο ιδιαίτερος ρόλος του Ο.Σ.Ε.Π. στην περιοχή αναγνωρίζεται επίσημα στο Σύμφωνο Σταθερότητας. Μάλιστα αφιερώνεται ξεχωριστή παράγραφος στον Ο.Σ.Ε.Π. καλώντας το να συμβάλει στην υλοποίηση του Συμφώνου.⁴⁹³

Διαδικασία Ρογιμόντ (Royaumont Process)

Ο Ο.Σ.Ε.Π. είχε επαφές με την Διαδικασία Ρογιμόντ,⁴⁹⁴ η οποία στην ουσία ενσωματώθηκε στο Σύμφωνο Σταθερότητας

⁴⁸⁹ MMFA, Tbilisi, 30.4.99, Platform for Cooperation between the BSEC and the EU., BSEC Handbook of Documents, σσ. 110-113

⁴⁹⁰ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat. Report of the..., παρ. 17

⁴⁹¹ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., παρ. 18

⁴⁹² MCMFA, Tbilisi, 30.4.99, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σ. 94, παρ. 45

⁴⁹³ Stability Pact for South Eastern Europe, Cologne, 10.6.99, παρ.35

⁴⁹⁴ Ενδεικτικά βλ.: MCMFA, Thessaloniki, 27.10.99, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, BSEC Handbook of Documents, σ. 167, παρ. 23

Πανευρωπαϊκές Μεταφορικές Περιοχές (PETrAs)

Το Απρίλιο του 2001 πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Ο.Ε. για Μεταφορές με την Οργανωτική Επιτροπή για την PETrAs της Μαύρη Θάλασσας, προκειμένου να αποφευχθούν επικαλύψεις δραστηριοτήτων.⁴⁹⁵

2.6.3 Ευρωπαϊκός Ενεργειακός Χάρτης

Υπάρχουν επαφές μεταξύ των δύο οργανισμών.⁴⁹⁶

2.6.4 Άλλες Περιφερειακές Πρωτοβουλίες

Με τους ακόλουθους περιφερειακούς σχηματισμούς ο Ο.Σ.Ε.Π. συνεργάζεται για την αποφυγή αλληλοκαλύψεων δραστηριοτήτων.⁴⁹⁷

Πρωτοβουλία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SECI)

Μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και του SECI έχουν αναπτυχθεί σχέσεις και εξετάζονται τρόποι συνεργασίας.⁴⁹⁸ Παράλληλα, το 1997 πραγματοποιήθηκαν συνομιλίες για το ενδεχόμενο συνεργασίας στο τομέα των Μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων.⁴⁹⁹

Κεντρο-Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία (CEI)

Μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και του CEI έχουν αναπτυχθεί σχέσεις και εξετάζονται τρόποι συνεργασίας.⁵⁰⁰ Ειδικότερα έγιναν συνομιλίες για το ενδεχόμενο συνεργασίας στον

⁴⁹⁵ MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., παρ. 46

⁴⁹⁶ Ομοίως με υποσημείωση 468

⁴⁹⁷ Ομοίως με υποσημείωση 474

⁴⁹⁸ MMFA, Sofia, 22.10.98, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σσ. 77-78, παρ. 23

⁴⁹⁹ Ομοίως με υποσημείωση 473

⁵⁰⁰ Ομοίως με υποσημείωση 484

τομέα του Εμπορίου.⁵⁰¹ Το 1997 ο Ο.Σ.Ε.Π., ο Π.Ο.Ε. και το C.E.I. συνδιοργάνωσαν Σεμινάριο για την Εμπορική Νομοθεσία.⁵⁰² Επίσης, το 1997, πραγματοποιήθηκε κοινή συνάντηση των Υπουργών Μεταφορών των χωρών μελών του Ο.Σ.Ε.Π. και της C.E.I.⁵⁰³

Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE)

Το Μάρτη του 1999 ο Ο.Σ.Ε.Π. συνδιοργάνωσε με τον ΟΑΣΕ Διεθνή Συνάντηση Στρογγυλής Τράπεζας με θέμα “ Ο Ο.Σ.Ε.Π. στην στροφή του 21αι”.⁵⁰⁴

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας (ECO)

Το 1998 ο ECO προσκάλεσε τον Ο.Σ.Ε.Π. για συνομιλίες.⁵⁰⁵

⁵⁰¹ Ομοίως με υποσημείωση 473

⁵⁰² Ομοίως με υποσημείωση 476

⁵⁰³ MMFA, Istanbul, 30.4.97, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σ. 38, παρ. 1-2

⁵⁰⁴ MMFA, Tbilisi, 30.4.99, Resolutions..., Report of the..., BSEC Handbook of Documents, σσ. 90-91, παρ. 23-26

⁵⁰⁵ Ομοίως με υποσημείωση 484

3. Συμπεράσματα - Προοπτικές- Προτάσεις

3.1 Συμπεράσματα από την ανάλυση του Ο.Σ.Ε.Π.

Συγκρίνοντας τον Ο.Σ.Ε.Π. με τα υπόλοιπα σχήματα περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας βγαίνει το συμπέρασμα ότι ανήκει στις οικονομικές περιφερειακές συνεργασίες πολυτομεακής συνεργασίας, με τάση να εξελιχθεί σε ζώνη ελευθέρου εμπορίου. Όμως έως σήμερα αν και αποφεύγονται οι πολιτικές συζητήσεις και ο χαρακτήρας της συνεργασίας είναι καθαρά οικονομικός, έχει να επιδείξει κυρίως πολιτικά αποτελέσματα.

Τα προβλήματα που είχε να υπερβεί ο Ο.Σ.Ε.Π. ήταν αρκετά σημαντικά, όπως:

1. Η μεγάλη οικονομική ανομοιογένεια. Ο Ο.Σ.Ε.Π. συμπεριλαμβάνει ανεπτυγμένες χώρες όπως η Ελλάδα και ιδιαίτερα φτωχές χώρες όπως η Αλβανία (πίνακας 3). Επίσης, οι χώρες του Ο.Σ.Ε.Π. έχουν διαφορετικά οικονομικά συστήματα και διαφορετικό βαθμό ένταξης στη διεθνή οικονομία και στους διεθνείς θεσμούς.
2. Η δεινή οικονομική κατάσταση των περισσότερων χωρών μελών. (πίνακας 3)
3. Η περιορισμένη εδαφική κυριαρχία, λόγω αυτονομιστικών κινήματων στο εσωτερικό χωρών-μελών, και άλλες απειλές της εδαφικής τους ακεραιότητας.
4. Η σημαντική πολιτιστική και θρησκευτική ανομοιογένεια
5. Οι πολιτικές αντιθέσεις μεταξύ κάποιων χωρών-μελών που συνεπάγεται αμοιβαίας δυσπιστίας και θέτει ουσιαστικά προβλήματα στη μεταξύ τους συνεργασία και τελικά στη λειτουργία του Ο.Σ.Ε.Π.
6. Ο ιδιαίτερα χαμηλός βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης των χωρών-μελών (πίνακας 4).

7. Οι διαφορετικές προτεραιότητες της εξωτερικής πολιτικής των χωρών-μελών. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα είναι πλήρες μέλος της Ε.Ε. η εξωτερική της πολιτική ιδιαίτερα προσανατολισμένη προς τα Ευρωπαϊκά και τα Βαλκανικά θέματα. Η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Τουρκία στοχεύουν στην ένταξή τους στην Ε.Ε., ενώ η Ρωσία ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την διατήρηση και την ανάπτυξη της Κ.Α.Κ., ενός περιφερειακού σχήματος σχετικά ανταγωνιστικού της Ο.Σ.Ε.Π.

Παρόλα αυτά στα εννιά χρόνια από την σύστασή της ως περιφερειακής πρωτοβουλίας και στα τρία χρόνια από τη μετατροπή της σε οργανισμό, ο Ο.Σ.Ε.Π. έχει πετύχει σειρά επιτευγμάτων, όπως:

1. Συνέβαλε ώστε χώρες χωρίς επίσημες διπλωματικές σχέσεις να συνεργαστούν. Συγκεκριμένα, στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π. το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία και η Τουρκία, που δεν είχαν διπλωματικές σχέσεις μεταξύ τους,⁵⁰⁶ συνεργάστηκαν στη διαμόρφωση του κοινού τους μέλλοντος. Στη περίπτωση που δεν υπήρχε ο Ο.Σ.Ε.Π. πιθανότατα οι χώρες αυτές δεν θα είχαν επαφές μεταξύ τους, αναπαράγοντας ευκολότερα ένα κλίμα σύγκρουσης. Σήμερα, οι χώρες αυτές υποχρεώνονται κατά κάποιο τρόπο, να συζητάνε το ενδεχόμενο προώθησης κοινών συγκοινωνιακών έργων στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν το σύνολο σχεδόν των χωρών-μελών του Ο.Σ.Ε.Π. που αν και διατηρούν διπλωματικές σχέσεις, έχουν σημαντικές διμερείς διαφορές που αφορούν την αμφισβήτηση της εδαφικής τους ακεραιότητας.⁵⁰⁷
2. Αναδεικνύοντας κοινά συμφέροντα, άρχισε να αναπτύσσει μια κοινή στρατηγική για την περιοχή. Σε μια ιδιαίτερης γεωπολιτικής σημασίας περιοχή αυτό έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα, μιας και επιτρέπει στις χώρες-μέλη του να σχεδιάσουν το μέλλον τους και να αποφύγουν την απόλυτη επιβολή των σχεδίων των Η.Π.Α. και άλλων περιφερειακών υπερδυνάμεων.

⁵⁰⁶ Βλ σχετικά στα κεφάλαια 2.2.1 “Αζερμπαϊτζάν” σ. 33, 2.2.3 “Αρμενία” σ. 39, “Τουρκία” σ. 61

⁵⁰⁷ Βλ σχετικά στο κεφάλαιο 2.2 “Λόγοι ένταξης και προσδοκίες των χωρών-μελών από τον Ο.Σ.Ε.Π.”, σ. 33

Παράλληλα ενισχύει το κλίμα ασφάλειας και συνεργασίας και προωθεί μακροπρόθεσμα την ειρήνη στην περιοχή.

3. Αποτέλεσε το κατάλληλο περιφερειακό σχήμα για την μετάβαση των πρώην σοσιαλιστικών χωρών από την εξάρτηση από τη Ρωσία προς την πολιτική και οικονομική ανεξαρτητοποίησή τους. Σε μια περίοδο που οι πρώην Σοσιαλιστικές χώρες αγωνιούσαν να ανεξαρτητοποιηθούν από την Ρωσία και να ανοιχτούν προς τη Δύση, χωρίς όμως να έρθουν σε ρήξη με αυτήν, ο Ο.Σ.Ε.Π. αποτέλεσε το περιφερειακό σχήμα που, με τη συμμετοχή της Ρωσίας, προχωρούσε προς την οικονομία της αγοράς, εμπεριείχε ένα μέλος της Ε.Ε. και δύο δυτικές οικονομίες, ενώ ανοιγόταν προς τους δυτικούς θεσμούς.
4. Έδωσε εμπορικές διεξόδους στις χώρες-μέλη. Σε ένα αρνητικό οικονομικό περιβάλλον που είχε ως βασικές συνιστώσες την κατάρρευση των Σοσιαλιστικών οικονομιών, την κατάργηση του απόλυτου οικονομικού προσανατολισμού προς την Ε.Σ.Σ.Δ. και τον εμπορικό προστατευτισμό της Ε.Ε., οι πρώην Σοσιαλιστικές χώρες ασφυκτιούσαν από την έλλειψη αγορών. Η δημιουργία του Ο.Σ.Ε.Π. είχε ως αποτέλεσμα το άνοιγμα μιας εμπορικής διεξόδου για αυτές τις χώρες. Παράλληλα, για την Ελλάδα και την Τουρκία ανοίχθηκαν εναλλακτικές αγορές, όπου τα προϊόντα τους υπερτερούσαν σε ποιότητα.
5. Αποτέλεσε το πρώτο “σχολείο” για πολλές πρωτοεμφανιζόμενες στη διεθνή σκηνή χώρες (Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία, Μολδαβία, Ουκρανία). Στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π. οι χώρες αυτές κατοχύρωσαν την ανεξάρτητη παρουσία τους στην διεθνή σκηνή και έμαθαν πώς να διαπραγματεύονται και να συμμετέχουν σε διεθνή και περιφερειακά σχήματα.

6. Προώθησε την τομεακή συνεργασία. Το 1998 υπογράφηκε συμφωνία για την “Καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα στις οργανωμένες μορφές του”.⁵⁰⁸ και για τη συνεργασία για Συνδρομή σε Έκτατες Καταστάσεις Φυσικών και Ανθρωπογενών καταστροφών.⁵⁰⁹ Επίσης το 1996 υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας για την υλοποίηση του Σχεδίου Περιφερειακής Διασύνδεσης Συστημάτων Ενέργειας,⁵¹⁰ ενώ ετοιμάζεται το προκαταρκτικό κείμενο του “Μνημονίου Κατανόησης για την Διευκόλυνση της Οδικής Μεταφοράς Αγαθών”.⁵¹¹ Παράλληλα, έχουν εγκριθεί σχέδια δράσης για τους τομείς των μεταφορών⁵¹² και των επικοινωνιών⁵¹³, ενώ έτοιμα προς έγκριση είναι τα σχέδια δράσης για δημιουργία Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου Ο.Σ.Ε.Π.⁵¹⁴ και σε φάση επεξεργασίας τα σχέδια δράσης για τον Τουρισμό⁵¹⁵, την Υγεία και τα Φάρμακα⁵¹⁶.

⁵⁰⁸ Agreement among of the Governments of the Black Sea Economic Cooperation Participating States on the Cooperation in Combating Crime in Particular in its Organized Forms, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 220-228

⁵⁰⁹ Agreement among the Governments of the Participating States of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) on collaboration in Emergency Assistance and Emergency Response to natural and man-made Disasters, BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 270-279

⁵¹⁰ W. G. on Energy at the Level of Ministers, Moscow, 30.9.96, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2, σ. 121, παρ. 17

⁵¹¹ Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, Report of the Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, σ. 2, παρ. 13

⁵¹² Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01, Transport Action Plan for the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Report of the Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01

⁵¹³ Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00, Action Plan for the Communications in the Black Sea Area, Report of the Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00

⁵¹⁴ Interim Meeting of the BSEC Working Group on Trade and Economic Development, Istanbul, 27-29.1.99, Plan of Action for the Establishment of the BSEC Free Trade Area, Report of the..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 251-252

⁵¹⁵ W. G. on Cooperation in Tourism, Istanbul, 30.6-2.7.94, Report of the Meeting of..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σσ. 324-325, παρ. 10

⁵¹⁶ W.G. on Health Care and Pharmaceuticals, Tbilisi, 4-5.6.96, Report of the Meeting..., BSEC Handbook of Documents, τ. 2, σ. 135, παρ. 9-10

7. Στα πλαίσια του δημιουργήθηκαν συσχετιζόμενα σώματα που προωθούν την περιφερειακή συνεργασία και την περιφερειακή ολοκλήρωση. Συγκεκριμένα, η Εμπορική και Αναπτυξιακή Τράπεζα Ευξείνου Πόντου, το Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου, το Επιχειρηματικό Συμβούλιο, το Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων, η Ακαδημαϊκή Συνεργασία και η Κοινοβουλευτική Συνέλευση.
8. Ο Ο.Σ.Ε.Π. έχει αρχίσει να κατοχυρώνεται διεθνώς. Είναι παρατηρητής στον Ο.Η.Ε. και τον Ευρωπαϊκό Ενεργειακό Χάρτη, αναπτύσσει τις σχέσεις του με την Ε.Ε. και άλλα περιφερειακά σχήματα, ενώ η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Τυνησία είναι παρατηρητές στον οργανισμό.⁵¹⁷

Εκτός όμως από τα επιτεύγματα αυτά, παρουσιάζονται και σημαντικά προβλήματα και αποτυχίες, όπως:

1. Οι 13 Ο.Ε. έχουν αβέβαια πολιτική στήριξη και μικρό πρακτικό αποτέλεσμα, μιας και εκτός των άλλων αποτελούνται από δημόσιους υπαλλήλους με εμπειρική πολλές φορές γνώση επί του αντικειμένου και σπάνια με κάποια επαφή με τις σύγχρονες εξελίξεις στον χώρο. Το πρόβλημα αυτό είναι σημαντικό ιδίως όταν οι Ο.Ε. αυτές καλούνται να διαχειριστούν θέματα τεχνολογιών αιχμή, όπως αυτό των επικοινωνιών. Παράλληλα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως αντιπαραγωγικές, υπό την έννοια ότι κάνουν πολλές συναντήσεις για τα ίδια θέματα, προτείνουν και αποφασίζουν δράσεις που δεν υλοποιούνται.⁵¹⁸ Άλλοτε πάλι δεν είναι συνεπείς, συνέρχονται σε ακανόνιστα χρονικά διαστήματα και πολλές φορές δε συνέρχονται για μεγάλες χρονικές περιόδους, έως και για πέντε χρόνια (πίνακας 1).
2. Τα διάφορα συσχετιζόμενα κέντρα του Ο.Σ.Ε.Π. δεν είναι συνδεδεμένα ικανοποιητικά μεταξύ τους, ούτε και με τον Ο.Σ.Ε.Π.

⁵¹⁷ CMFA, Moscow, 27.4.01, Report of the Meeting of the..., Resolutions..., σ. 5, παρ 18

⁵¹⁸ Για χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας Ο.Ε. βλ.: τις συναντήσεις της Ο.Ε. για τις Μεταφορές, BSEC Handbook of Documents, τ. 1-4

3. Παράλληλα με την απουσία συντονισμού μεταξύ του Ο.Σ.Ε.Π. και των συσχετιζόμενων οργάνων, εμφανίζεται έλλειψη συντονισμού και των εκπροσώπων των χωρών στα διάφορα όργανα. Συγκεκριμένα, οι εθνικοί αντιπρόσωποι στις Ο.Ε. είναι υπάλληλοι των αντίστοιχων με το αντικείμενο εργασίας της Ομάδας υπουργείο. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν έχουν επαρκή συνεργασία με τους διπλωμάτες των ΥΠΕΞ που συμμετέχουν στην Ε.Α.Α. και λαμβάνουν τις αποφάσεις στον Ο.Σ.Ε.Π.

4. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα του Ο.Σ.Ε.Π. είναι η έλλειψη ενός επιτυχημένου εφαρμοσμένου προγράμματος. Απόλυτη προτεραιότητα για τον Ο.Σ.Ε.Π. είναι η εφαρμογή κάποιου κοινού προγράμματος, που θα φέρει πόρους στην περιοχή, θα κινήσει το ενδιαφέρον των χωρών και θα δημιουργήσει την απαραίτητη δυναμική στον οργανισμό. Έως σήμερα έχει αναλωθεί στην παραγωγή κειμένων και σχεδίων δράσης, αμφίβολης ποιότητας και χωρίς χρονοδιάγραμμα εφαρμογής. Όμως, ακόμη και με την έναρξη εφαρμογής αυτών των σχεδίων, οι προοπτικές του Ο.Σ.Ε.Π. είναι περιορισμένες.

Ποιες είναι όμως οι προοπτικές εξέλιξης του Ο.Σ.Ε.Π. βάσει τις υφιστάμενες δομές;

3.2 Προοπτικές εξέλιξης του οργανισμού βάσει τις υφιστάμενες δομές

Σήμερα παρά τα σημαντικά κατορθώματα του Ο.Σ.Ε.Π. η συνεργασία στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας συνεχίζει να έχει κυρίως διμερή χαρακτήρα. Αυτό οφείλεται τόσο στην περιορισμένη εξέλιξη του οργανισμού όσο και στην απουσία διάθεσης των χωρών μελών να παραχωρήσουν δικαιώματα τους σε έναν υπερεθνικό φορέα. Οι δύο αυτοί λόγοι είναι αλληλένδετοι και δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο. Γενικά, φαίνεται να κυριαρχεί στα κράτη μέλη η λογική απόκτησης το δυνατό περισσότερων ωφελειών με ελάχιστο ή μηδενικό κόστος.

Τα δομικά προβλήματα του οργανισμού που αναφέρθηκαν και παραπάνω, ορίζουν ένα ιδιαίτερα περιοριστικό πλαίσιο για τον οργανισμό.

Ένα θετικό στοιχείο είναι η προσπάθεια που πραγματοποίησε ο οργανισμός για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας μέσα από την Οικονομική Ατζέντα. Ένα κείμενο στόχων για το μέλλον που κινδυνεύει λόγω των οργανικών προβλημάτων του Ο.Σ.Ε.Π. να παραμείνει ένα απλό “ευχολόγιο”.

Σε αυτά τα πλαίσια, το εμπόριο μεταξύ των χωρών του Ο.Σ.Ε.Π. δεν αναμένεται να αυξηθεί, μιας και δεν φαίνεται να υπάρχει η πολιτική ωριμότητα να προωθηθούν τα αναγκαία νομοθετικά πλαίσια που θα το ενθαρρύνουν, αλλά και εξαιτίας της κακής οικονομικής κατάστασης πολλών χωρών μελών και τον προσανατολισμό τους προς τη Δύση.

Αναφορικά με την διακήρυξη του Ο.Σ.Ε.Π. για τη δημιουργία Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου, το πιο πιθανό είναι αυτή να μείνει στα χαρτιά, λόγω της μη δυνατότητας συμμετοχής σε αυτών της Ελλάδας και της Τουρκίας. Η Ελλάδα είναι πλήρες μέλος της Ε.Ε. και η Τουρκίας έχει Τελωνιακή ένωση με αυτή. Παράλληλα, η Ρουμανία και η Βουλγαρία προωθούν τις σχέσεις τους με την Ε.Ε. και έχουν συνάψει συμφωνία Ελεύθερης Ζώνης Εμπορικών Συναλλαγών. Αρά, η όποια Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου θα πρέπει να είναι ειδικού τύπου με περιορισμένη ελευθερία στο εμπόριο.

Οι σχέσεις του Ο.Σ.Ε.Π. με την Ε.Ε. αναμένεται να ίσως να βελτιωθούν ελαφρά, αλλά σε γενικές γραμμές να παραμείνουν υποτονικές.

Αναφορικά με την διεύρυνση του οργανισμού, αν και θα μπορούσε μελλοντικά να περιλάβει και την Π.Γ.Δ.Μ. και την Γιουγκοσλαβία, σήμερα με δεδομένα τα προβλήματα του οργανισμού, αυτό θα επιβάρυνε την υπάρχουσα κατάσταση. Η όποια διεύρυνση θα πρέπει να παραπεμφθεί στο μέλλον, όταν ο Ο.Σ.Ε.Π. θα έχει αναπτύξει μια δυναμική, που θα προσελκύει διεθνείς πόρους και θα υλοποιεί έργα.

3.3 Προτάσεις για την προώθηση της αποτελεσματικότητας του Ο.Σ.Ε.Π.

Μελετώντας τον οργανισμό δίδεται συχνά η εντύπωση πως αυτός μπορεί να προχωράει σε μερικά θέματα πιο γρήγορα από ότι θα επιθυμούσαν οι ηγεσίες των κρατών-μελών. Αυτό μάλιστα θα πρέπει να εντάσσεται στις επιδιώξεις του. Ο οργανισμός θα πρέπει να πιέζει μέσω των δομών του για περαιτέρω πολυμερή συνεργασία. Αναμφίβολα, τα προβλήματα του οργανισμού, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν είναι μόνο δομικά. Όμως, παρά την ανομοιογενή σύνθεσή του και τα σημαντικά προβλήματα των χωρών μελών, ο Ο.Σ.Ε.Π. θα μπορούσε να προσφέρει αρκετά περισσότερα στην περιοχή, απ' ότι έχει ως τώρα προσφέρει. Παρακάτω προτείνεται μια νέα δομή του οργανισμού, που χωρίς να απαιτεί καταστατικές αλλαγές θα μπορούσε να προωθήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητά του.

3.3.1 Διεθνής Γραμματεία

Ο ρόλος της γραμματείας θα πρέπει να είναι συντονιστικός. Σήμερα η Διεθνής Γραμματεία αποτελείται κυρίως από διπλωμάτες.⁵¹⁹ Όμως, όσο ευρύ και να είναι το γνωστικό αντικείμενο ενός διπλωμάτη δεν παύει να αδυνατεί να σχεδιάσει και να συντονίσει τους εξειδικευμένους τομείς της πολυμερούς συνεργασίας του Ο.Σ.Ε.Π. Αντίθετα η τοποθέτηση στις καίριες αυτές θέσεις του οργανισμού διπλωματών εκφράζει ακριβώς την έλλειψη εμπιστοσύνης των κρατών μελών προς τον οργανισμό και την αγωνία των υπουργείων εξωτερικών να ελέγξουν την πορεία του οργανισμού παρά να προωθήσουν της εξέλιξή του.

Ο συντονισμός και ο σχεδιασμός του τομεακού έργου του Ο.Σ.Ε.Π. πρέπει να ανατεθεί σε στελέχη των αντίστοιχων τομέων με διεθνή πείρα, οι οποίοι θα πρέπει να

⁵¹⁹ βλ. σχετικά με διορισμούς: MCMFA, Tbilisi 30.4.99, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σ. 96, παρ. 56, και MCMFA, Thessaloniki 27.10.99, Resolutions..., BSEC Handbook of Documents, τ. 4, σς. 134-135, παρ. 25-28, καθώς και MCMFA, Chisinau 27.4.00, Resolutions..., Report of the 2nd MCMFA Chisinau 27.4.00, σ. 179, παρ. 36

καταλαμβάνουν τις θέσεις των Project Coordinator και των Executive Managers. Αυτό άλλωστε προέβλεπε και το καταστατικό του Ο.Σ.Ε.Π.⁵²⁰

3.3.2 ΔΙΚΕΜΕΠ

Το ΔΙΚΕΜΕΠ, αν και πολλά υποσχόμενο νέο σώμα του Ο.Σ.Ε.Π., έως σήμερα δεν έχει να επιδείξει σημαντικό έργο. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης του Ο.Σ.Ε.Π. θα μπορούσε μέσα από διαπανεπιστημιακές συνεργασίες να εκπονεί μελέτες και να σχεδιάσει τα πλαίσια πολιτικής του οργανισμού στα αντίστοιχα θέματα, όπως περιορισμένα έκανε και στα πλαίσια της οικονομικής ατζέντας. Παράλληλα, θα πρέπει να ασχολείται με την ανάπτυξη και αξιοποίηση της τεχνογνωσίας στα πλαίσια του Ο.Σ.Ε.Π. .

3.3.3 Ακαδημαϊκή Συνεργασία

Η Ακαδημαϊκή Συνεργασία φαίνεται να βρίσκεται σε σχετική αδράνεια. Η έντονη διασύνδεσή της με το ΔΙΚΕΜΕΠ θα μπορούσε να την επανενεργοποιήσει και να την μετατρέψει σε απαραίτητο και ιδιαίτερα παραγωγικό όργανο του Ο.Σ.Ε.Π.

3.3.4 Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ο.Σ.Ε.Π.

Ο ρόλος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης χρήζει να ξεκαθαριστεί και να επαναπροσδιοριστεί. Σήμερα η PABSEC ασχολείται με μεγάλο αριθμό αντικειμένων χωρίς να συνεισφέρει στην περιφερειακή συνεργασία. Πρέπει να μειωθεί η παραγωγή κειμένων και να αυξηθεί η σύνδεση των αποφάσεων της με της εθνικές νομοθεσίες. Στην ουσία σε άμεση συνεργασία με την Διεθνή Γραμματεία η PABSEC θα πρέπει να επεξεργάζεται τις νομοθετικές ρυθμίσεις που υλοποιούν της αποφάσεις του Ο.Σ.Ε.Π. και να τους προωθεί στα εθνικά κοινοβούλια προς ψήφιση. Παράλληλα, συστάσεις της PABSEC για τις τομεακές πολιτικές του Ο.Σ.Ε.Π. θα πρέπει να αποτελούν παράγοντα συνδιαμόρφωσης των πολιτικών αυτών.

⁵²⁰ MCMFA, Chisinau 27.4.00, Attachment 3, Job Descriptions and Terms of Office of the Staff of the PERMIS, Report of the 2nd MCMFA Chisinau 27.4.00, σ. 205-216

3.3.5 Επιχειρηματική Συνεργασία

Η επιχειρηματική Συνεργασία πρέπει να συνεχίσει το έργο της αποτελώντας και γέφυρα μεταξύ των επιχειρηματικών κοινοτήτων και του Ο.Σ.Ε.Π. Οι προτάσεις και οι παρατηρήσεις του επί της πορείας του οργανισμού και των τομεακών πολιτικών θα πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη.

3.3.6 Σ.Υ.Ε.- Ε.Α.Α.- Ο.Ε.

Σήμερα υπάρχει μια στρέβλωση στην εφαρμογή του καταστατικού αναφορικά με το ρόλο του Σ.Υ.Ε. και της Ε.Α.Α.⁵²¹ Με την συσσώρευση όλων των αρμοδιοτήτων στην Ε.Α.Α. η εξέλιξη του Ο.Σ.Ε.Π. καθορίζεται αποκλειστικά από Διπλωμάτες και όχι από τις πολιτικές ηγεσίες των υπουργείων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ενίσχυση της έλλειψης πολιτικού οράματος στον οργανισμό και της φαλκίδευση του στα στενά εθνικά συμφέροντα των χωρών-μελών. Θα πρέπει οι ρόλοι των δύο οργάνων να ξεκαθαριστούν, σε συμφωνία με τις πρόνοιες του καταστατικού.

Οι ομάδες εργασίας είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα όργανα και με περιορισμένο και πολλές φορές αμφίβολης ποιότητας έργο. Θα πρέπει να καταργηθούν ως έχουν σήμερα και να συνέρχονται σε ειδικές μόνο περιπτώσεις. Άλλωστε η νέα μορφή της Διεθνούς Γραμματείας, περιορίζει τον αναγκαιότητά τους. Η κατάργηση των Ο.Ε. θα δημιουργούσε ένα σημαντικό κενό στην συμμετοχική λήψη των αποφάσεων.

Προς την κάλυψη αυτού του κενού προτείνεται η διεύρυνση του υπάρχοντος σχήματος της Ε.Α.Α., ώστε εκτός από τους διπλωμάτες στις εθνικές αντιπροσωπίες να συμμετέχουν και οι έως πρότινος εκπρόσωποι των χωρών στις Ο.Ε. Η διευρυμένη αυτή Ε.Α.Α. θα εξετάζει τις προτάσεις της Διεθνούς Γραμματείας κάνοντας τις αναγκαίες τροποποιήσεις πριν προχωρήσει στην προώθησή τους στο Σ.Υ.Ε. για τελική έγκριση. Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατό να ξεπεραστεί ένα βασικό

⁵²¹βλ. σχετικά στα κεφάλαια 2.3.4, “Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων”, σ. 67 και 2.3.1, “Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών”, σ. 65

πρόβλημα του οργανισμού, που σχετίζεται με την πολυδιάσπαση και έλλειψη συντονισμού πρώτα απ' όλα στο εσωτερικό των εθνικών αντιπροσωπειών.

Η επεξεργασία των πολιτικών θεμάτων θα πρέπει να γίνεται από το Σ.Υ.Ε. με την συμμετοχή των διπλωματών, ενώ οι τελικές αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται αποκλειστικά από τους Υπουργούς.

3.3.7 Ε.Α.Τ.Ε.Π.

Η τράπεζα θα πρέπει να συνεχίσει να εκτελεί ανεξάρτητα το εμπορικό σκέλος των αρμοδιοτήτων της. Όμως το αναπτυξιακό σκέλος των δραστηριοτήτων της θα πρέπει να συναποφασίζεται και από την Διεθνή γραμματεία, ως υλοποίηση της τομεακής πολιτικής του Ο.Σ.Ε.Π.

3.3.8 Κέντρο Ο.Σ.Ε.Π. για τον Συντονισμό της Ανταλλαγής Στατιστικών Δεδομένων

Ο ρόλος του κέντρου αυτού είναι απόλυτα αναγκαίος για την εξέλιξη του Ο.Σ.Ε.Π. όμως, όπως έδειξε η ως τώρα εμπειρία, με την υπάρχουσα δομή του δεν μπορεί να τον εκτελέσει. Είτε θα πρέπει να αποτελέσει ανεξάρτητη οντότητα στα πρότυπα του ΔΙΚΕΜΕΠ ή ο ρόλος του να παραχωρηθεί στο ΔΙΚΕΜΕΠ, που μέσω της διαπανεπιστημιακής συνεργασίας είναι σε θέση να τον φέρει εις πέρας.

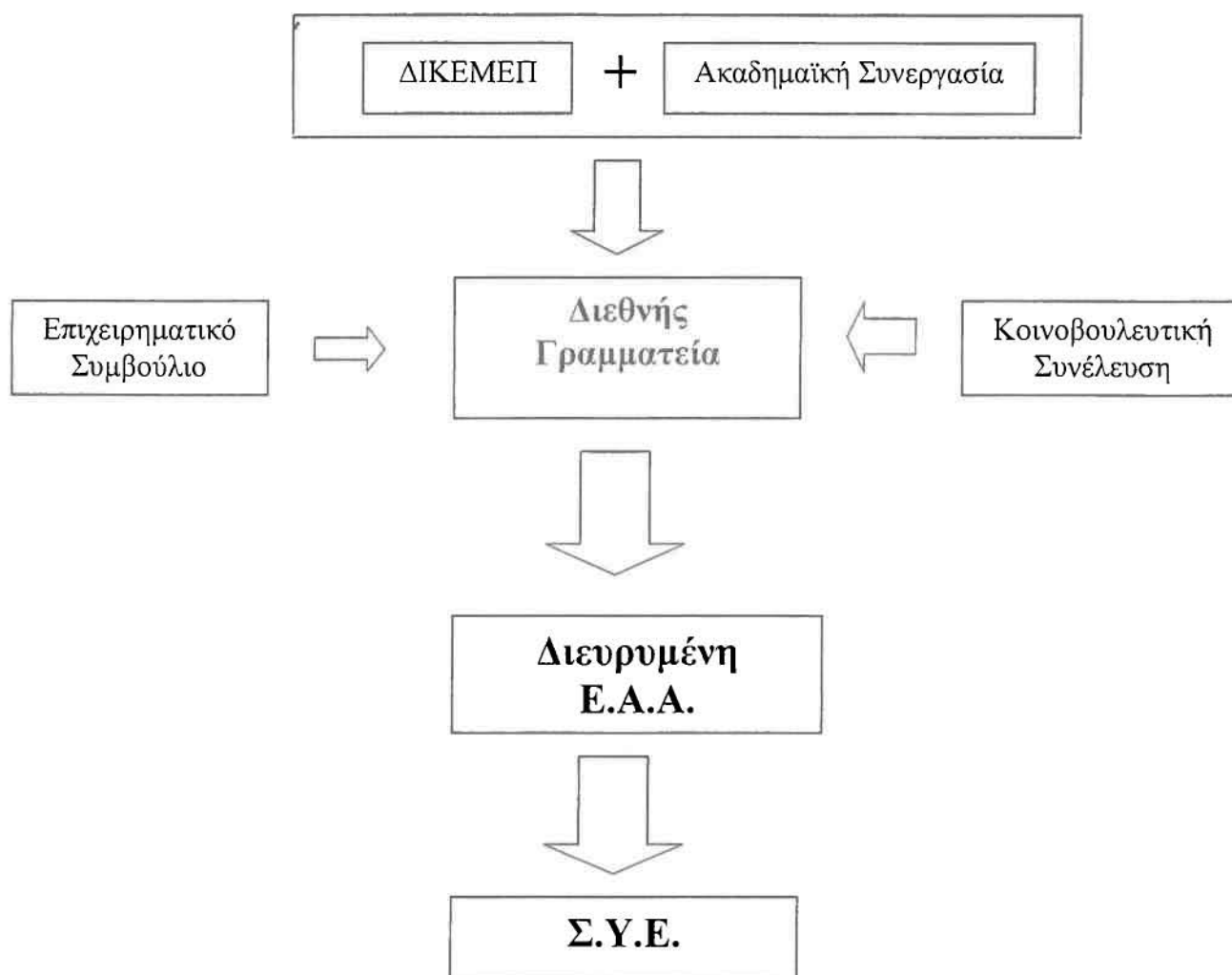
3.3.9 Οργάνωση της διαδικασίας διαμόρφωσης των πολιτικών του Ο.Σ.Ε.Π.

Το ΔΙΚΕΜΕΠ σε συνεργασία με την Ακαδημαϊκή Συνεργασία θα συντάσσουν μελέτες για τον Ο.Σ.Ε.Π. και την πολιτική του στους διάφορους τομείς. Οι μελέτες αυτές θα προωθούνται στην Διεθνή Γραμματεία, ως πλαίσια για την πολιτική του οργανισμού. Ομοίως, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, αλλά και το Επιχειρηματικό Συμβούλιο θα στέλνουν τις απόψεις τους στη Διεθνή Γραμματεία. Με βάση τις παραπάνω εισροές η Διεθνής Γραμματεία θα διαμορφώνει την πρότασή της για την πολιτική του Ο.Σ.Ε.Π. στους διάφορους τομείς. Την πολιτική αυτή θα την προωθεί

προς έγκριση στην Ε.Α.Α. και το Σ.Υ.Ε. Με την τροποποίηση αυτή της λειτουργίας του οργανισμού, επιτυγχάνεται η ενίσχυση της διασύνδεσης των διαφόρων σωμάτων του οργανισμού μεταξύ τους, ενώ οι πολιτικές του Ο.Σ.Ε.Π. δεν διαμορφώνονται από εθνικούς αντιπροσώπους με βάση τα στενά συμφέροντα των χωρών μελών, αλλά από πιο ανεξάρτητα σχήματα με βάση το συμφέρον της περιοχής. Αυτό περιορίζει σημαντικά τα περιθώρια κίνησης των εθνικών αντιπροσώπων, που τοποθετούνται πλέον επί διαμορφωμένων κειμένων, για τα οποία βεβαία διατηρούν τον τελευταίο λόγο.

Διάγραμμα 3

Διαδικασία Διαμόρφωσης της Πολιτικής του Ο.Σ.Ε.Π.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Ανδριανόπουλος Α., “Τι συμβαίνει με το πετρέλαιο”, 2000
(http://www.andrianopoulos.gr/articles/56_oilcrisis.htm)
2. Αρβανιτόπουλος Κ., “Η Αμερικάνικη εξωτερική πολιτική μετά τον ψυχρό πόλεμο”, Εκδόσεις Ποιότητα, 2000
3. Κεντρωτής Κ. “Βουλγαρία”, “Βαλκάνια, Από τον Διπολισμό στη νέα εποχή”, σσ. 105-217, Εκδόσεις Γνώση, 1995
4. Κότιος Α., Σημειώσεις του μαθήματος επιλογής “Διεθνής Περιφερειακή Συνεργασία και Πολιτική” στο Τ.Μ.Χ.Π.Α. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
5. Κουτσίκος Π. “Η Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.)”, 1999
6. Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, “Βαλκάνια, Παρευξείνιες Χώρες, Ανατολική Ευρώπη”, Ιανός, 2000
7. Μούρτος Γ., “Ρουμανία”, “Βαλκάνια, Από τον Διπολισμό στη νέα εποχή”, σσ. 105-217, Εκδόσεις Γνώση, 1995
8. Παπασωτηρίου Χ., “Γεωπολιτική και Γεωοικονομία”, Ε.Κ.Ο.Μ.Ε., 1998
9. Σίσκος Ε., “Οικονομική Συνεργασία του Ευξείνου Πόντου (Ο.Σ.Ε.Π.)”, Εκδόσεις Παπαζήση, 1998
10. Χαρβαλίας Γ. “Αλβανία”, “Βαλκάνια, Από τον Διπολισμό στη νέα εποχή”, σσ. 105-217, Εκδόσεις Γνώση, 1995

Ξένη

1. Betin Munir, Languishing at the bottom of the league table, Financial Times Survey: Turkey: Industry & Inward Investments, Financial Times, 18.4.01
2. BSEC Handbook of documents, τ. 1-4
3. Chomsky N., “The Passion for Free Markets, Exporting American values through the new World Trade Organization”, Zmagazine , 1997
4. Drakopoulos L., “Turkey: Towards a Permanent Retreat from Old Time Politics”, “Defensor Pacis”, τ. 5, Defense Analysis Institute, 2000

5. Dunn M. "Turkey Loses Ozal at A Crucial Moment", "Washington Report of Middle East Affairs", <http://www.washington-report.org/backissues/0693/9306046.htm>
6. Giragosian I., Transcaucasus, 2000, (<http://www.anca.org/anca/transcaucasus.asp>)
7. Hook G., Kearns I., "Introduction: the Political Economy of Subregionalism and World Order", "Subregionalism and World Order", σσ. 1-13, Political Economy Research Centre, University of Sheffield
8. Kaymakci F., "From Subregional Cooperation to Regional Integration: The Role of the Black Sea Economic Cooperation Organization (BSEC) in the Process of European Integration", European Political and Administrative Studies, 2000
9. Konidaris G., "The Black Sea Economic Cooperation Scheme", "Subregionalism and World Order", σσ. 41-59, Political Economy Research Centre, University of Sheffield
10. Ozoye O., "Black Sea Economic Cooperation", Mediterranean Quarterly, τ. 3, v. 3, 1992
11. Pavliuk O., "The Black Sea Economic Cooperation: Will Hopes Become Reality?", "Subregional Cooperation in the New Europe", Macmillan Press LTD, 1999, σ. 128-150
12. Stavrou N., "Albania's Rocky Road to Democracy: The Impact on Relations with Greece", "Greece and the new Balkans, Challenges and Opportunities", σσ. 337-360, Εκδόσεις Pella, 1999
13. United Nations General Assembly, A/RES/54/5, Observer status in the General Assembly for the Black Sea Economic Cooperation Organization, 8.10.99
14. United Nations General Assembly, A/RES/55/5, Cooperation between the United Nations and the Black Sea Economic Cooperation Organization, 20.12.00
15. Valinakis Y., "Greece and the Black Sea Economic Cooperation Group", "Greece and the new Balkans, Challenges and Opportunities", σσ. 123-141, Εκδόσεις Pella, 1999

16. Valinakis Y., "The Black Sea Region: Challenges and Opportunities for Europe", Institute for Security Studies in the Western European Union, Paris, 1999
17. Wallden A., "Greece and the Balkans: Economic Relations", "Greece and the new Balkans, Challenges and Opportunities", σσ. 71-122, Εκδόσεις Pella, 1999

Αρχεία Ο.Σ.Ε.Π.

18. Chairmanship in office of the Russian Federation in the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Calendar of Activities, Παράρτημα
11. BSEC Economic Agenda Annex III to BS/SOM/R(01)2
12. Καταστατικός Χάρτης Ο.Σ.Ε.Π., 2711/1999, ΦΕΚ Α'83/16/4/99, σσ. 1423 επ.
19. Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01, Transport Action Plan for the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Report of the Meeting of the Ministers of Transport..., Sochi, Russian Federation, 30.3.01
20. Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, Report of the Meeting of the Working Group on Transport, Istanbul, BSEC PERMIS, 26-27.2.2001, σ. 2, παρ. 13
21. Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00, Action Plan for the Communications in the Black Sea Area, Report of the Meeting of the Working Group of Communication, Chisinau, 1.3.00
22. Meeting of the Working Group on Cooperation in Combating Crime..., Istanbul, 7-8.12.2000, Draft Additional Protocol to the Agreement...on Cooperation in Combating Crime..., Istanbul, 7-8.12.2000
23. MCMFA, Chisinau 27.4.00, Report of the...
24. MCMFA, Bucharest 20.10.00, Report of the...
25. MCMFA, Moscow, 27. 4. 01, Report of the ...
26. MCMFA, Moscow, 27.4.01, Progress Report of the Secretary General on the Operations and Activities of the BSEC Permanent International Secretariat, Report of the...

Αρχείο PABSEC

27. PABSEC Bulletin, τ. 1-14
28. PABSEC, Rules of Procedure, International Secretariat, Istanbul, 3.99
29. General Assembly, Yerevan, 28-30.11.2000, Recommendation 46/2000, Development of Communications in the Black Sea Region, Final Documents

ΔΙΚΕΜΕΠ

30. Ν. 2594/1998
31. Προεδρικό Διάταγμα : Οργάνωση και Λειτουργία ενός Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την Επωνυμία Διεθνές Κέντρο Μελετών Ευξείνου Πόντου

Σύμφωνο Σταθερότητας

32. Stability Pact for South Eastern Europe, Cologne, 10.6.99, παρ.35

Διαδίκτυο

Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των Η.Π.Α.

1. http://www.cia.gov/search?NS-search-page=document&NS-rel-doc-name=/cia/publications/factbook/fields/international_organization_participation.html
2. <http://www.cia.gov/search?NS-search-page=document&NS-rel-doc-name=/cia/publications/factbook/docs/app-c.html&NS-query=international+organizations&NS-search-type=NS-boolean-query&NS->

collection=Everything&NS-docs-found=882&NS-doc-number=7http://www.opanal.org/

Διεθνείς Οργανισμοί

3. <http://www.coe.int/>
4. <http://www.oea-uruguay.org.uy/>
5. <http://www.nafta-sec-alena.org/english/index.htm>
6. <http://www.sieca.org.gt/>
7. <http://www.aladi.org/>
8. <http://www.caricom.org/expframes3.htm>
9. <http://www.oecs.org/>
10. <http://www.idrc.ca/lacro/investigacion/mercosur.html>
11. <http://www.acs-aec.org/>
12. <http://www.nmr.lt/>
13. <http://www.oecd.org/>
14. <http://secretariat.efta.int/>
15. <http://www.ceinet.org/>
16. <http://www.cbss-commissioner.org/>
17. <http://www.cefta.org/>
18. <http://www.colombo-plan.org/>
19. <http://www.aseansec.org/>
20. <http://www.saarc.org/>
21. <http://www.ecosecretariat.org/>
22. <http://www.apecsec.org.sg/>
23. <http://www.spc.org.nc/>
24. <http://202.157.141.216/pecc/index.htm>
25. <http://www.arabfund.org/>
26. <http://www.maghrebarabe.org/>
27. <http://www.socatel.intnet.cf/accueil1.html>
28. <http://www.ecowas.int/>
29. <http://www.un.org/Depts/dpko/training/region3.htm>
30. http://www.state.gov/www/regions/africa/fs_igad_980301.html

31. <http://www.sadc.org/>

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

32. <http://www.imf.org/external/np/sec/decco/waemu.htm>

33. <http://www.imf.org/np/tre/tad/exfm2.cfm?memberKey1=819>

ΟΑΣΕ

34. http://www.osce.org/docs/english/misc/anrep00e_activ.htm#Anchor-1.1-931

E.E

35. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_azerbaijan.pdf

36. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_armenia.pdf

37. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_georgia.pdf

38. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_ukraine.pdf

39. http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/pca/pca_russia.pdf

40. <http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index.htm>

41. http://europa.eu.int/eur-lex/el/lif/dat/1998/el_298A0624_01.html

NATO

42. <http://www.nato.int/pfp/sig-cntr.htm>.

43. <http://www.nato.int/docu/update/2001/0402/e0406a.htm>

Αρμένικη Νεολαία Ελλάδας

44. <http://virtuals.compulink.gr/armen-vth/pages/ronker.htm>.

45. <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/1918gr.htm>
46. <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/histgr.htm>
47. <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/nakhgr.htm>
48. <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/akhalgr.htm>
49. <http://virtuals.compulink.gr/armen-yth/pages/tad2gr.htm>

Παγκόσμια Τράπεζα

50. <http://wbli0018.worldbank.org/eca/eca.nsf/ec6733e67523edfe852567d10012d33838e84287562c6c12567e900551544>
51. <http://wbli0018.worldbank.org/ECA/eca.nsf/6f597da229d4c5bb852567d10013fddc/881570f3c03471ab852567ef006a7861>
52. <http://wbli0018.worldbank.org/ECA/eca.nsf/e858492deec02890852567d10014b15c/8880e8e6aea334ac852567f0005bfb38>

Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες

53. <http://www.unhcr.ch/world/euro/armenia.htm>
54. <http://www.unhcr.ch/world/euro/azerbaij.htm>
55. <http://www.unhcr.ch/world/euro/georgia.htm>
56. <http://www.unhcr.ch/world/euro/moldova.htm>

Περιοδικό “Υπερκαυκασία”

57. <http://www.anca.org/anca/transcaucasus.asp?trid=16>
58. <http://www.anca.org/anca/transcaucasus.asp?trid=16>
59. http://www.enet.gr/online/online_hprint.jsp?q=%E2%EF%F5%EB%E3%E1%F1%DF%E1&id=17879

Ελληνική Πρεσβεία στην Ουάσινγκτον

60. <http://216.32.80.67//politics/balkans/index.html>

61. <http://216.32.80.67//politics/organizations/index.html>

62. <http://216.32.80.67//politics/unations.html>

63. <http://www.odci.gov/cia/publications/factbook/geos/up.html>,

64. <http://www.g8online.org>

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

65. http://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr216_e.htm

Τουρκική Πρεσβεία στην Ουάσιγκτον

66. http://www.turkey.org/f_politics.htm.

Ε.Α.Τ.Ε.Π.

67. <http://www.bstdb.gr/default.html?/orgstruc.html>

68. http://www.bstdb.gr/default.html?/polic_strat.html

69. <http://www.bstdb.gr/default.html?opup.html>

70. <http://www.bstdb.gr/default.html?/opups.html>

71. http://www.bstdb.gr/ar00/fm_a.html

ΔΙΚΕΜΕΠ

72. <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/home/index.html>

73. <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/news/index.html>

74. <http://www.forthnet.gr/~marcello/icbss/projects/index.html>

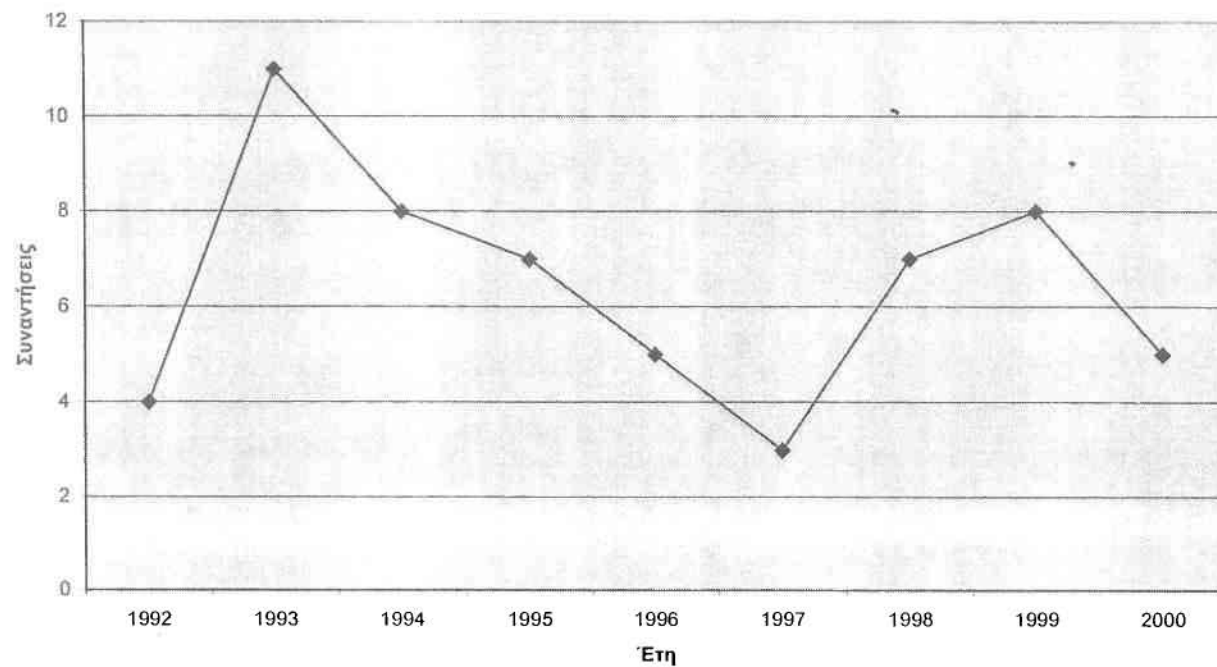
Παράρτημα

Πίνακας 1
Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας*

Ομάδα Εργασίας για:	Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας										
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1992-2001
Μεταφορές			2	1			1	1	1	1	7(+3)
Επικοινωνίες			1	1	1		1		1	1	6(+3)
Καταπολέμηση του Εγκλήματος								1	1	1	3
Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη			1	1			1	1	1		3(+5)
Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία			1	1		1	1	1	1		6
Τραπεζικό Τομέα και Οικονομικά	1	3						1			5
Συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού			1			1	1	1			4
Συνδρομή σε Καταστάσεις Έκτατης Ανάγκης								2			2
Περιβαλλοντική Προστασία		1	1	1	1		1				5
Ενέργεια			1	1	1		1				4
Ανταλλαγή Στατιστ. Δεδομ.κ Οικονομ. Πληροφ.	1	2				1					4
Γεωργία και Αγρο-Βιομηχανία		1		1	1						3
Υγεία και Φάρμακα					1						1
Εμπόριο και Βιομηχανική Συνεργασία	1	2	1	1							αντικατ.
Μεταφορές και Επικοινωνίες	1	2									διασπασ.
Συναντήσεις / Έτος	4	11	9	8	5	3	7	8	5	3	37

* Οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες των Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1999 προέρχονται από το Handbook of Documents, τ. 1-4, ενώ για το διάστημα 2000-2001 από το αρχείο της PERMIS

Διάγραμμα 1
Διακύμανση Συνολικών Συναντήσεων Ο.Ε. ανά έτος

Πίνακας 2
Συναντήσεις Ομάδων Εργασίας Ειδικών*

Ομάδα Εργασίας Εμπειρογνομόνων για:	Συναντήσεις Ομάδων Εμπειρογνομόνων									
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1992-2000
Προετοιμασία Συμφωνίας για Αλιεύματα κ Διατήρηση των Βιοαποθεμάτων της Μ. Θ.									1	1
Οργανωτικά Θέματα**	1	3	2	1	2		1	2	1	13
Προετοιμασία Πρωτοκόλλου Προνομίων κ Ασυλιών							2			2
Προετοιμασία Συμφωνίας Καταπολέμησης Εγκλήμ.							2			2
Προετοιμασία Συμφωνίας Άμεσης Συνδρομής κ Απαλοιφής Επιπτ. Φυσ. και Ανθρ/γενών Καταστρ.						3	2			5
Προετοιμασία του Καταστατικού Χάρτη						4				4
Ηλεκτρικά Δίκτυα				1	2	1				4
Προώθηση και Προστασία Επενδύσεων			1		1					2
Αποφυγή Διπλής Φορολόγησης				1						1
Προώθηση της Μεταφοράς της Τεχνολογίας				1						1
Μεταφορικό Δίκτυο				1						1
Τεχνική Συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού			1							1
Μετακινήσεις Επιχειρηματιών		1								1
Συναντήσεις / Έτος	1	4	4	5	5	8	7	2	2	38

* Οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες των Ο.Ε. στο διάστημα 1992-1999 προέρχονται από το Handbook of Documents, τ. 1-4, ενώ για το διάστημα 2000-2001 από το αρχείο της PERMIS

** Η Ο.Ε. για τα Οργανωτικά Θέματα αναφέρεται στα κείμενα του αρχείου άλλοτε ως Ομάδα Εργασίας και άλλοτε ως Ο.Ε. Ειδικών.

Πίνακας 3
Γενικά Στοιχεία για τις χώρες-μέλη του Ο.Σ.Ε.Π.*

Χώρες	έκταση (χιλιάδες τ.χ.μ.)	πληθυσμός (εκατ.) (υπολογισμοί 2000)	Μέση ετήσια αύξηση ΑΕΠ 1989-1999	ΑΕΠ (σε εκατ. \$ ΗΠΑ) (υπολογισμοί 1999)	κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε \$ ΗΠΑ) (υπολογισμοί 1999)
Αζερμπαϊτζάν	86,60	7,8	3,2	3.700	460
Αλβανία	28,75	3,5	1,3	3.100	870
Αρμενία	29,8	3,3	-3,2	1.900	490
Βουλγαρία	110,90	7,8	-3,3	11.400	1.390
Γεωργία	69,70	5,0	-17,2	3.400	620
Ελλάδα	132,00	(2001) 10,9	1,8	124.000	11.170
Μολδαβία	33,80	4,5	-11,3	1.500	410
Ουκρανία	603,70	49,8	-10,7	37.500	750
Ρουμανία	237,50	22,3	-1,5	34.100	1.520
Ρωσία	17075,40	146,4	-6,2	329.000	2.250
Τουρκία	781,00	65,6	4,0	186.600	2.900
Χώρες Ο.Σ.Ε.Π.	191989,60	326,9			

*Τα στοιχεία που αφορούν το Α.Ε.Π. προήλθαν από την Παγκόσμια Τράπεζα, ενώ τα αντίστοιχα για την έκταση και τον πληθυσμό των χωρών από την έκθεση για το 2000 της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των Η.Π.Α. Για το πληθυσμό της Ελλάδας χρησιμοποιήθηκε το αποτέλεσμα της εθνικής απογραφής του 2001

Πίνακας 4
 Έγος διμερών εμπορικών σχέσεων το 1997*

Από/Προς	Αζερμπαϊτζάν		Αρμενία		Αλβανία		Βουλγαρία		Γεωργία		Ελλάδα		Μολδαβία		Ουκρανία		Ρουμανία		Ρωσία		Τουρκία	
	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M	X	M
Αζερμπαϊτζάν	0	0	0	0	12	2	25	16	2	15	1	4	78	35	3	1	220	261	320	58
Αρμενία	0	0	0	0	15	1	19	22	7	1	0	0	17	6	4	1	96	60	0	0
Αλβανία	0	0	0	0	21	0	0	0	150	32	1	0	2	0	3	0	1	1	41	3
Βουλγαρία	4	2	0	16	0	21	9	46	174	416	10	62	110	150	57	50	914	261	175	408
Γεωργία	133	37	20	21	46	9	110	5	13	1	4	0	69	9	37	1	147	150	174	65
Ελλάδα	14	2	1	8	32	150	378	191	1	14	5	9	589	343	175	171	202	185	298	430
Μολδαβία	1	8	0	0	0	1	89	7	0	0	8	5	192	54	128	56	381	841	21	15
Ουκρανία	32	86	6	19	0	2	0	0	8	56	179	139	49	211	91	169	7239	3981	337	916
Ρουμανία	0	1	1	4	0	3	60	53	0	15	171	192	59	101	169	100	739	202	359	394
Ρωσία	181	152	55	105	1	1	339	1030	69	125	168	222	509	339	3619	7963	248	1233	2056	2163
Τουρκία	41	180	0	0	3	41	428	95	30	114	391	328	5	14	833	371	353	191	1983	794

*πηγή: IMF, Direction of Trade Statistics, 1998

Χάρτης 1

Ζώνες Επιρροής Η.Π.Α. – Ε.Σ.Σ.Δ. 1960-1991*

■ ΗΠΑ και Σύμμαχοι
■ Αμερικάνικη
Στρατιωτική Βοήθεια
■ Άλλη Δυτική
Στρατιωτική Βοήθεια

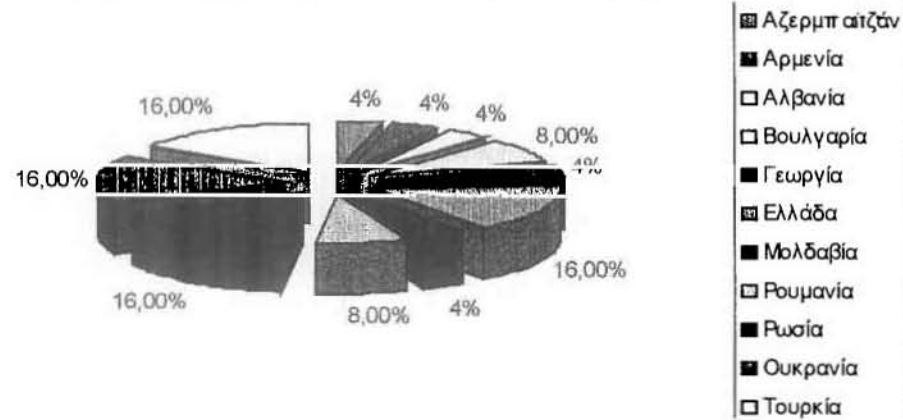
■ Γαλλική Στρατιωτική
Παρουσία
■ Γαλλική Στρατιωτική
Βοήθεια

■ ΕΣΣΔ και Σύμμαχοι
■ Σοβιετική Στρατιωτική
Βοήθεια

*Πηγή: <http://users.erols.com/mwhite28/coldwar2.htm>

Διάγραμμα 2

Συνεισφορά των χωρών-μελών στον Προϋπολογισμό του Ο.Σ.Ε.Π.

Διάγραμμα 3

Συνεισφορά των χωρών-μελών στον Προϋπολογισμό της Ε.Α.Τ.Ε.Π.

